

coanegra

Número 50 - Maig 88

Preu: 200 ptes.

PRENSA
CORONA

El batle, a títol personal i en nom de l' Ajuntament felicita a la Revista **Coanegra** en ocasió d' editar el número 50, sobretot per la tasca de culturització i de normalització lingüística que realitza a Santa Maria del Camí, tot i desitjant que aquesta important i valuosa feina informativa segueixi endavant.

Molts d' anys

Ajuntament de Santa Maria del Camí

EDITORIAL

GRÀCIES

Aquest número de Coanegra és el que fa cinquanta. Cinquanta ocasions en que la publicació ha arribat als lectors. Al mateix temps, ja han passat quasi set anys des d'aquell setembre de 1981, en el qual va néixer Coanegra. I, han canviat moltes coses, la impressió, la qualitat, la redacció, la publicitat, ha augmentat la tirada, etc. Però a més d'aquests canvis positius -car han suposat una creixent millora- hi ha una constant, de realitzar una acurada informació dels esdeveniments locals i mostrar el batec de la vida quotidiana del poble. Hi ha una feina feta, hi ha una història de Coanegra que corr paral.lela i interrelacionada amb la història del poble.

A la primera editorial dèiem «A Santa Maria, és freqüent que quan qualcú vol tirar endavant amb qualque cosa, molts tot d'una pensam: Tanmateix a Santa Maria no hi ha res que duri; si no es cansa aviat ell mateix, ja hi haurà qualcú que s'encarregarà de fer-lo desanimar. I així, per culpa d'aquesta manera de pensar, moltes iniciatives no s'han realitzat mai, o quan qualque coratjut ha provat de realitzar-les, més aviat li hem oferit l'esquena que una mà disposada a ajudar-lo».

Ara, a aquesta deim, que les coses han canviat un poc, encara hi ha una clara tendència del caràcter santamarièr de criticar abans que alabar però, també hi ha una tendència a saber agrair, a saber apreciar les coses que es fan desinteressadament -més o manco ben fetes- pel poble, pel servici del poble. Coanegra n'és una entitat més, hi ha moltes coses en funcionament en aquests moments: molts de grups de diferents esports, grups de veïns o de santamariers muntant activitats, grups de ball o musicals, migjorn, la tercera edat, etc. I això és d'agrair, entre totes les entitats socioculturals d'aquest poble, la vida de relació i d'oci millorarà ferm. Gràcies santamariers per aquesta empena.

Durant aquests cinquanta números, hem comptat -i de cada dia més- amb la confiança dels comerços que fan publicitat a les nostres planes, i

que ens permeten tirar endavant econòmicament. Gràcies comerços.

També hem tengut i tenim l'ajut de les entitats de govern illenques: Govern Balear i Consell Insular de Mallorca. Al mateix temps un ajut de l'Ajuntament, que en aquests moments és un conveni d'inserció d'informació municipal. Ajuts que permeten millorar la qualitat d'impressió i disseny de Coanegra. Gràcies entitats i Ajuntament.

Des d'aquell setembre de 1981, hem disposat i disposam de la col.laboració desinteressada d'una serie de comerços del poble que han realitzat la venda al públic de Coanegra, la qual cosa ens facilita el contacte i distribució cap als lectors. Gràcies comerciants.

Fa prop de set anys que es realitzen articles i es publiquen fotografies, que en moltes ocasions són realitzats per persones col.laboradores. Durant aquests anys han participat d'alguna manera més de cinquanta santamariers distints, i també, ha passat gent per l'equip de redacció -que ara per raons distintes ja no hi són- que portaven molta empena i feren molta feina. Gràcies col.laboradors.

Per últim, amics lectors, que al cap i a la fi, Coanegra va dirigit a vosaltres tant als que heu dipositat en nosaltres la confiança de ser subscriptors com als que adquiriu Coanegra als comerços. Sols vos suggerim que recordeu que Coanegra està oberta a tots, col.laborau escrivint les vostres opinions, enviant els vostres dibuixos o fotografies, les planes de Coanegra vos reclamen i esperen. Gràcies de tot cor subscriptors i lectors.

El número cinquanta, és per a nosaltres, per a l'equip redactor, una fita més en el nostre quefer informatiu mensual, val a dir-ho que és una fita important i de la qual tots n'hem d'estar contents i agraïts. Però tanmateix la vida continua, i el tarannà col.lectiu d'aquest poble també, i el mes que ve sortira al carrer el número 51, l'altre el 52, i passa rera passa arribarem també al 100. Gràcies Santa Maria del Camí.

MOVIMENT I GENT A LA FIRA 88

Ja fa bastant de temps —gairebé un més— que la fira santamariera acabà, i aquí seria ociós fer-ne una ressenya exhaustiva de tots els actes celebrats, estan vius dins la memòria de tots.

Molta de gent i molt de moviment d'automòbils en un dia d'abril ben assolellat i agradós, on els problemes de trànsit no foren molt desbordants, malgrat que sempre sorgeixen escenes de crispacions i nerviosisme.

De nou poguérem gaudir de la Banda de Música que feu un passacarrers amb motiu de l'arribada de les autoritats a la vila, demostraren un excel·lent nivell aconseguit en tant poc temps, prest aniran a la Trobada de Bandes de Música que el Consell Insular de Mallorca organitza, aquest cop a Montuïri.

Cal destacar que l'Ajuntament ha iniciat de nou la col·lecció publicacions Coanegra, amb un recull de Rondalles i Llegendes Santamarieres a Cura de Josep Capó i Mateu Morro, amb un mapa de Mateu Vich i fotografies de Rafel Pizà. Un llibret excel·lentment editat amb rondalles inèdites o publicades a Coanegra, BSAL i les de Mossèn Antoni M. Alcover. Sembla que l'Ajuntament té prevista l'edició anual d'un llibret. I una important exposició d'artesanía local.

D'altra banda tota la part de bestiar animal i concursos, amb els bons cavalls de pura raça fou un bon atractiu per molta de gent, a més de les degustacions ja típiques de productes de la vila amb la llei d'ametla com a punt dolç.

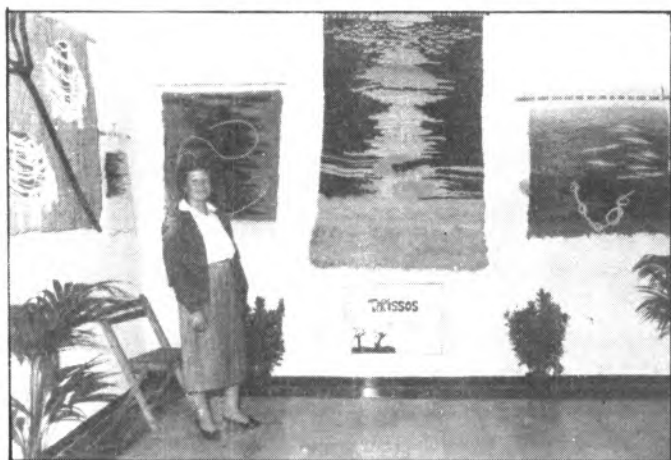
Pel que fa als certàmens amb bons índex de participació, del de flors i plantes no relatàrem els premiats per la gran quantitat que n'hi ha. Al certamen de Pintura guanyà

El nou passeig ha servit enguany d'escenari d'actes públics

Molta gent visità l'exposició «Coanegra 50»

Caterina Oliver, i en segon lloc Gabriel Joan —santamari—, i el premi local fou per la jove —estudiant de BUP— Joana A. Cabot. Les fotografies foren per Tolo Aguilar —sèrie de tres—, Andreu Negre —color— i el premi local fou per Margalida Colom. Pel que fa al certamen infantil de dibuix els premis foren per 8-11 anys per Alejandra Gaidal, i per 12-15 anys per Vicenç Frau.

La cloenda del firó, com cada any els esperats focs artificials, que aquest any foren bastant substanciosos i captivaren els assistents. Bona fira, bon dia, fins l'any que vé.

passatemps
articles per a esports

futbol, bàsquet,
tenis, pesca...

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

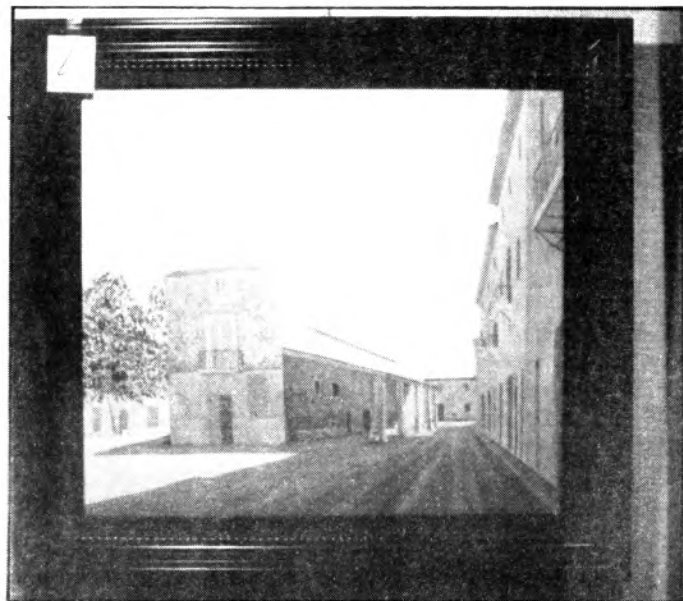
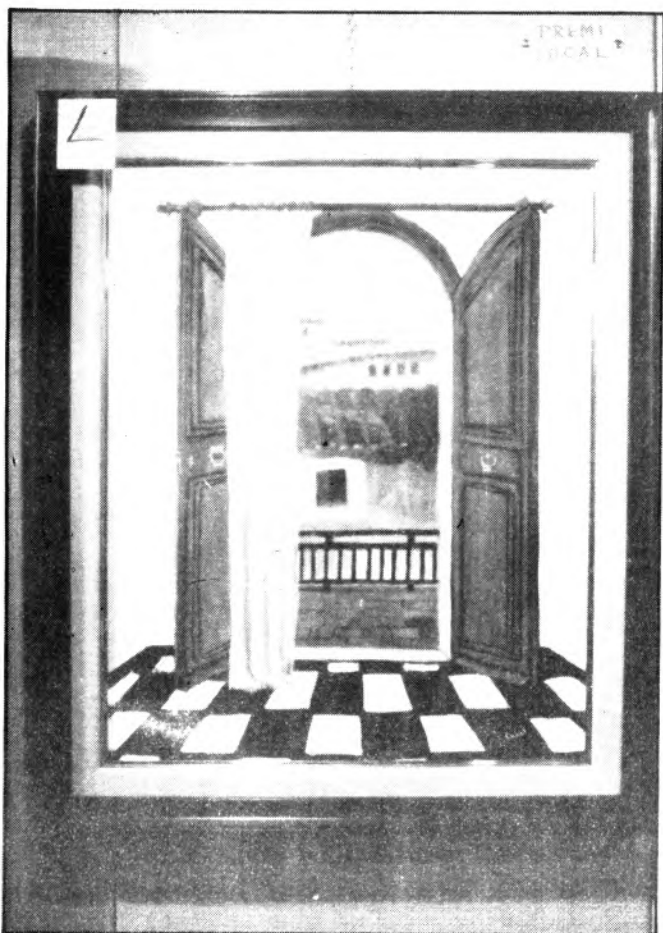
ÈXIT DE COANEGRA 50

Amb motiu de la fira i d'haver de realitzar pel maig el número 50 de coanegra, l'equip redactor amb la col.laboració de diferents particulars del poble muntà a Ca's Metge Rei, una exposició de la revista que analitzava amb imatges aquests 50 números que temps rera temps d'una manera més o manco efectiva ha reflectit el bategar diari de la població. Molta de gent passà per Ca's Metge Rei i no sols per poder comprovar com era la casa sino que per veure fotos, completar col.leccions endarrerides, comentar coses, etc. Rera l'exposició molta suor, maldecaps, insomnis, però al cap i a la fi el resultat fou esplèndid: 7 anys de la vida de Santa Maria del Camí a dues habitacions de Ca's Metge Rei.

BC.

Els tres premis del certamen de pintura: A dalt el primer premi, a l'altre columna el premi local i a baix el segon

distribuidora

ARTINET

-Articles de neteja
-Productes per a piscines

Plaça Can Orell, 12 - Tel. 62 07 18

Serveis
J.G. Oliver

**FONTANERIA - CALEFACCIÓ
PISCINES - ESTUFES**

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 86
Tel. 62 12 64 - Particular 62 13 36

EN POQUES PARAULES

JOAN ARTIGUES A INTERARTE

L'artista santamarièr Joan Artigues exposa a la Fira Internacional d'Art Modern i Contemporani —celebrada a València del 28 d'abril al 2 de maig— la seva darrera creació pictòrica. Joan assolí un gran èxit tant en vendes de tots els quadres, com amb importants contactes amb galleristes de l'estat i d'Itàlia. La creació presentada per Joan és una evolució-canvi dins la seva obra, nova tècnica, textures, nous colors més vius, un llarg camí d'èxits...

TERRACUITES A ALGAIDA

Les ceramistes santamarières Carme Hermoso i Elisenda Pipió exposen part de la seva obra a l'exposició Terracuites-mostra de ceràmiques que se celebra al Molí d'en Xina d'Algaida, que estarà oberta de dilluns a dissabtes de 17 a 20'30 fins el dia 24 de juny. Aquesta exposició és col·lectiva i recull l'obra ceramística en terracuita de 18 autors.

CAN IGNASI I LA MOSTRA DE CUINA

La fàbrica d'embotits mallorquins Can Ignasi de Santa Maria ha participat a la IV Mostra de Cuina Mallorquina, que a primeries de maig se celebra al Born ciutadà. N'Ignasi donava a provar la sobrassada mallorquina que fabrica amb un tassó de vi negre de la vila.

UN PREMI PER MOYKAL, SA

La fàbrica de confecció en pell Moykal, SA ubicada a la plaça nova ha estat guardonada amb el Premi defensa del consumidor i l'usuari 1988, que atorga la Direcció General de Consum de la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social del Govern Balear. Aquest premi és honorífic i és una placa commemorativa que s'entrega a EXPOCONSUM'88.

El premi era al sector no alimentari, i s'atorga a Moykal per la ràpida i correcta adaptació a la normativa d'etiquetatge, respecte a les prendes que fabrica i manufactures en pell, emprant una etiqueta d'unió permanent a la pell, la qual csa permet una informació constant al consumidor.

ESCAMBRÍ AL BAR SANTA MARIA

El bar Santa Maria ha organitzat un Torneig d'Escambrí, al qual s'han apuntat 9 parelles, i que ja fa unes setmanes que comença. Hi haurà trofeus de Sa Nostra, La Caixa, Bar Santa Maria i un premi sorpresa cedit per la distribuïdora Art i Net. Es té previst al final de torneig fer un sopar de companyonia i en el transcurs d'aquest fer l'entrega de trofeus als guanyadors.

CANVIS COMERCIALS

Com ja és habitual a Coanegra donam compte del moviment de comerços del mes en curs, el dia 18 la Ferreteria Can Mates realitzà la reobertura, presentant les reformes al local, les cartilles anunciadores estaven redactades en català, molt bé. D'altra part el Colmado S'escoleta ha canviat de propietaris, ara el duen uns consellers i es diu Forn Can Martí.

DONANTS DE SANG

El dimecres 18 de maig es realitzà al Col·legi Públic la donació de sang dels voluntaris santamarièrs, a aquesta segona donació d'enguany hi assistí menys gens que l'habitual. De fet la donació duu una línia descendent, pel setembre del 87 foren 34, pel gener 88 uns 33 i a la darrera de maig uns 26. Es creu que ve motivat per factors ambientals i psicològics davant la SIDA i altres immunodeficiències. És il·lustratiu el fet que sols s'apuntàs un nou donant. A Santa Maria hi ha uns 197 donants inscrits, dels quals són efectius uns 50-60.

FESTA DEL PIJAMA A S'AVENC

El Bar S'Avenc organitzà el proppassat divendres dia 13 de maig una festa a hores d'ara curiosa i insòlita a aquestes contrades, es tractava de la festa del pijama, per la qual cosa es demanava que els assistents anàssim amb el pijama a la festa, la qual registrà un relatiu èxit de participació sobretot de joventut.

EIXIDA DE LA TERCERA EDAT

El dissabte dia 21 de maig, un bon nombre de socis de l'Associació de la Tercera edat i altres no socis partiren a la típica sortida trimestral que organitza l'Associació.

ESTUDIS MIQUEL SALOM

Reportatges
Estudis
Carnets
TV - VIDEO - AUDIO

Plaça dels Hostals, 57

Tel. 62 04 50

Aquest cop partírem prop d'unes 400 persones, anant a Porreres-Algaida i la Platja del Trenc, dinant al restaurant vilafanquer Los Melones, durant l'excursió assaboriren bones panades.

LA PATINADORA ADELA MARIN

La patinadora artística Adela Marin participà al III Campionat de Mallorca de patinatge artístic que se celebrà a la plaça dels patins de ciutat els dies 20-21 de maig, però a hores d'ara no en tenim la classificació definitiva. N'Adela aconseguí un bon maratí l'any 1987, quedant 1ª al Campionat de Balears, 1ª. al Trofeu Illes Balears, 3ª al Campionat d'Espanya en modalitat figures obligatòries i 5ª en combinatòria.

THE NIT, NOU GRUP MUSICAL

Ha sorgit un nou grup de música a Santa Maria, es tracta de The Nit, música pornodràstica. Els components són en Joan Pastor, en Pere Mesquida «Levita», en Jordi Bruguera (català afincat al poble) i Bernat Fiol «de Consell».

Realitzaran la seva presentació oficial a Obac, dins el marc de les vetlades que aquest bar musical acuradament i de forma periòdica posa en marxa. La música de The Nit és completament original, els temes són propis, no imiten ni interpreten cançons d'altri. Els podreu gaudir el proper dimecres 1 de juny —dissabte del corpus christi— a les 10 de la nit a Obac.

COANEGRA A GALÍCIA

El grup de música Coanegra ha estat seleccionat per participar al certamen nacional de música folk per a joves intèrprets, que organitza l'Institut de la Juventud, per a promocionar la música tradicional i la seva evolució. La trobada tindrà lloc els propers dies 20-26 de juny a Santiago de Compostela. A més de tenir la oportunitat de contactar amb altres grups semblants d'arreu de l'estat, podrà tenir la possibilitats d'accedir al primer premi consistent en 200.000 pessetes i l'edició d'un LP.

LA FSB-PSOE I LA PREMSA FORANA

El divendres 6 de maig assistírem al sopar que la FSB-PSOE organitza a Algaida per explicar el projecte de llei d'ajudes a la premsa forana i parlar del seu proper Congrés, intentant recollir l'estat d'opinió de la premsa forana sobre la proposició d'ajudes, la qual ha fet un document públic acceptat per l'Assemblea i entregat a tots els partits polítics en representació parlamentària suggerint les modificacions oportunes.

MATEU MORRO REELEGIT SECRETARI GENERAL DEL PSM

El santamarier Mateu Morro fou reelegit majoritàriament Secretari General en al 9è Congrés nacional del PSM, celebrat els dies 21 i 22 de maig a la Sala Albenix de l'Auditori. Durant aquest Congrés els nacionalistes d'esquerra han passat revista a la política del partit, a l'organització i estratègia i altres temes importants.

DEMOGRAFIA

DEFUNCIONS:

- Michele Alfano Flora (16-1-1897 - 27-4-88)
- Margalida Bestard Salom (27-1-1896 - 28-4-88).

MATRIMONIS:

- Onofre Colom Deià i Margalida Borràs Salom (16-4-88).

NAIXEMENTS:

- No n'hi ha cap d'inscrit entre el 16 d'abril i el 20 de maig.

Font: Registre Civil, 20 de maig.

RENAULT

MARTI CANYELLES FERRANDO

SERVEI OFICIAL

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 71
Tel. 62 06 74
SANTA MARIA DEL CAMI

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

DESFILADA DE MODA DE NOVA GENT

El dissabte passat dia 14 de maig a la Boutique Nova Gent situada a la carretera inaugurarà els locals, però d'una manera especial i espectacular, realitzà a les 8 del vespre una desfilada de moda femenina -sport, formal, desenfadada, juvenil, etc.- amb la col.laboració 12 joves, que desfilaren de 3 en 3 sobre una passarel.la a l'Edifici Municipal. Molta expectació i gran quantitat de gent, a les 8,30 hores i coincidint amb la sortida de missa es celebrà una segona passada dels models.

En Jaume Pizà Mercadal és el copropietari d'aquesta boutique, que està integrada dins una xarxa nacional d'importants tendes de roba, es té previst canviar les existències cada 10-15 dies. També cada 3/4 mesos, quan hi ha els canvis de temporada realitzar una desfilada de models, fent pagar una entrada per a recaptar fons per a la construcció de la Residència de Cas Metge Rei. Nova Gent sembla una boutique amb idees i visió de marketing.

EL GRUP D'ESPLAI MIGJORN A L'AUDITORIUM

El passat dia 8 de Maig, es va celebrar a l'Auditori de Ciutat, la ja tradicional Mostra de Cançó Infantil que celebrava la seva XI edició. Organitzada pel G.D.E.M., hi prengueren part 21 grups d'esplai de la nostra illa. L'acte tengué lloc a les 4,30 de l'horabaixa i fou presentada per un bon grapat de monitors de diferents grups participants que, entre acudits i rialles, feren que l'acte fos molt entretingut.

Podem dir que les bases de la Mostra són únicament que les cançons sien originals, es a dir, que la lletra i la música sia inventada pels al.lots amb l'ajuda dels monitors. Com que no té caràcter competitiu, podem dir que cada grup fa el que pot i ningú guanya ni perd.

El grup de Santa Maria enguany va esser representat per vuit nines que cantaren la cançó «La vella Tortuga» i vos podem assegurar que ho feren molt bé.

També volem aprofitar aquestes pàgines per dir-vos que estam preparant el nostre campament d'estiu, que, encara que en principi estigui reservat pels al.lots del grup, si després queden places, s'hi poden apuntar els que vulguen.

Enguany tindrà lloc del 4 al 10 de juliol a la Colònia de Sant Pere. Podeu demanar informació als monitors.

Per acabar vos recordam que les nostres activitats es duen a terme els dissabtes de 4 a 6 a l'Edifici Municipal i que el grup està obert per tothom.

CONSPORT

AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTES

Mateu Juan Matas

DIRECTOR

Barceló i Combis, 10

Telèfon 46 52 11

PALMA DE MALLORCA

CA'S METGE REI

Aquest mes de maig s'ha acomplit un any del moment que la casa de Ca's Metge Rei, juntament amb tota l'herència de Dª Margalida Calafat, va passar a ser propietat de tot el poble. Aquest esdeveniment va ser prou celebrat, i a les pàgines de la nostra revista en deixarem constància impresa. Coincidint amb el número 50 aquest primer aniversari, sembla bona ocasió de fer un brevíssim balanç sobre l'estat de la qüestió. Una qüestió que per cert sempre hem seguit molt de prop, ja que fer de la Residència una realitat i aconseguir a la vegada un servei real d'atenció a la tercera edat (dins i fora de Ca's Metge Rei) és un projecte en el qual hi ha d'estar implicat tot el poble. Per això Coanegra hi ve col.laborant amb allò que és la seva principal funció: informar.

No hi ha cap dubte que si hem de fer una valoració, ha de ser necessàriament positiva, i una de les raons principals és que s'han donat moltes passes envant d'un any ençà; algunes d'elles molt importants, com la constitució de la Comissió encarregada de la residència, o l'inici de la recaptació de doblers que va significar la subhasta de les joies. Són només les mostres més visibles d'una llarga sèrie de gestions, reunions i tasques diverses que tot un equip de gent està duent en marxa, i que ha fet possible que el projecte de Ca's Metge Rei es trobi molt més avançat que fa un any, encara que el camí que queda per córrer encara és llarg.

Una altra raó igualment important per a fer un balanç positiu és que el projecte ha aconseguit ajuntar esforços de molta gent; que cada dia són més leés persones que hi estan desinteressadament implicades. No ha quedat com a patrimoni de la classe política, sempre tan propensa a monopolitzar aquesta casta d'activitats o a treure'n profit. No, la residència és cada dia un projecte més popular. I la intenció de la Comissió encarregada és engrescar-hi més gent, augmentar la col.laboració. Per això estan preparant noves activitats, entre les quals cal destacar una tómbola que es durà a terme l'any que ve, i que ja comencen a posar en marxa. Per aquest motiu la Comissió fa una crida a la participació a tothom que hi vulgui aportar materials i feina, que s'animi a col.laborar.

M.V.

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

BARTOMEU CANYELLES, S.A.

Destil.leries

SANTA MARIA

Palo Resolis - Herbes Foc i Fum

Rei Sanç, 3 - Tel. 62 01 66

Banc HispanoAmericano

Santa María del Camí

AL SEU SERVEI

ESCOLES

COL.LEGI PUBLIC

ELS ALUMNES PREMIATS

Mateu Joan i Sebastià Redondo rebent els seus premis

El Col·legi Públic d'EGB està d'enhorabona, ja que ha aconseguit diversos premis provincials. Un d'ells l'organitzat pel Micro en el Cole de la Ultima Hora, pel qual Mateu Joan Sastre de 5è aconseguí un ordenador pels seus treballs, també foren guardonats amb un rellotge Sebastià Redondo i Gustavo Serrano de 7è.

També aconseguiren el 2on premi de Seguretat Vial atorgat per la Direcció Provincial de Trànsit de les Balears, per l'informe treball realitzat per alumnes de 7è i 8è coordinats pel professor Sebastià Pastor sobre el caos circulatori a Santa Maria. Els alumnes foren premiats amb un rellotge i el professor amb una càmera fotogràfica.

LA VAGA I EL REFERÈNDUM DELS MESTRES

La incidència de la vaga dels professors d'EGB i d'ensenyances mitges al Col·legi Públic després del preacord de diferents sindicats amb el Ministeri d'Educació fou nul·la, s'impartiren les classes amb total normalitat. Pel que fa al resultat del referèndum que se celebrà el passat dilluns dia 9 a l'ensenyament públic per ratificar el preacord fou el següent No: 6, Si: 2, Blanc: 1. Idò, el Col·legi s'afegeix a la tònica generalitzada arreu de l'estat i de Mallorca de rebuig del preacord. Ara les necessàries millores dels educadors en quant a responsabilitat civil, homologació amb la resta de funcionaris, jornada laboral i increment de les retribucions salarials, dependran de les noves negociacions que s'hauran d'iniciar MEC-Sindicats.

BC

SETMANA CULTURAL AL COL.LEGI RAMON LLULL

Fa unes setmanes es va fer una setmana cultural als col·legis Ramon Llull, els al·lots varen tenir l'oportunitat de gaudir d'una sèrie d'activitats que sortien de la clàssica rutina habitual. Fent coses que no estan als llibres, que aprenqueren aviat, ja que fou una manera d'aprendre cultura ben divertida.

Es feren les següents activitats, durant el mes d'abril:
dia 25, projecció de diapositives del Parlament.

dia 28, aprofitant que era el dia de la natura, una sortida a l'aire lliure fins a l'ermita de Son Seguí.

dia 29, el matí varen tenir l'ocasió de veure totes les possessions de Santa Maria del Camí, a través d'un àudio-visual propietat de la Biblioteca Municipal, i que realitzaren ja fa uns anys Mateu Morro i Gabriel Ordines. I l'horabaixa, varen poder veure, sentir i experimentar instruments musicals amb el grup The Nit. Els més petits es desplaçaren a L'Hortus Baleàricus i al Museu Conrado, un museu pentura un poc desconegut pels propis santamariers.

dia 30, els nins de tercer cicle o cicle superior visitaren el Parlamentaent de les Illes Balears. Els petits projecció de vídeos.

A part del professorat, hi va col·laborar l'APA.

MAC

Instal·lacions elèctriques
Xarxes de baixa tensió
Reparacions en general

FORELECTRIC

Bartomeu Pasqual, 4-A - Tel. 62 09 39

VINS RUBI

ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:

Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

MARXA

CICLOTURISTICA

AL CABÀS

Una altra volta s'ha d'agrair a l'APA, professors i col.laboradors que varen fer possible la passada marxa cicloturística al Cabàs, fent que grans i petits es divertissin de bon de veres, fins i tot va col.laborar el temps, que després de diferents dies grisos i de poca aigua i molt de fang —que auguraven una mala excursió— sortí un sol ben lluent que cremava es cul a ses llebres.

La sortida fou a les nou i mitja tocadés, volta al mercat, amb adéus, o tu també hi vas!. Tothom gojós amb la seva bicicleta o de manlleu al veïnat, i cap al Cabàs ens anam.

Una vegada travessada la carretera, tot fou organització i disciplina, aviat s'agafà la carretera d'Alaró i Bunyola i aviat cap al destí. Una vegada ja al Cabàs, missa i corregudes de joies que com cada any n'hi hagué per grans i petits, pares i mares, professors i professores. Rialles i mambelletes pels agosarats que corrien, pels petits que queien i que com a saltigons s'aixecaven.

Més tard cercant ombra i la senalla per dinar, i seguit per pair-lo ball de bot, tangos i sevillanes.

Sobre les cinc l'arribada al poliesportiu i comiat.

MAC

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES

CASA DE LA VILA

S'APROVAREN LES SUBVENCIONS DE 1988

Els regidors no es pugen el sou

Al passat plenari celebrat el dijous 18 de maig, s'aproven les subvencions a les entitats del poble, que pugen fins a 679.000, en el quadre adjunt hi ha distribuïdes les quantitats en pessetes atorgats a les distintes entitats. Entre elles no hi figura Coanegra, ja que la revista té un acord verbal amb la majoria municipal pel qual l'Ajuntament es compromet a inserir publicitat informativa a cada número. Els regidors de l'oposició manifestaren que era discriminatori que la revista fos una entitat cultural que no figuràs en les subvencions, assenyalant el Batle que hi havia l'acord abans esmentat.

D'altra banda també s'aprovà que el batle i regidors no s'augmentarien el sou, quedant el mateix que a l'any 1987, això fou motivat pel lleuger increment que suposava aplicar l'augment de l'IPC del 87, que fou de menys d'un cinc per cent.

També s'informà que a tota la zona de Santa Maria situada dins la Serra de Tramuntana no s'hi podrà edificar, segons normativa dictaminada pel Govern Balear.

PLA DE COOPERACIÓ TÈCNICA

Un altre punt acordat fou sol·licitar al Consell Insular de Mallorca que inclogui dos projectes, un sobre la xarxa d'aigües residuals i pluvials, i l'altre sobre l'asfaltat de conglomerat dels principals carrers del poble. La majoria municipal en principi sols suggerí el primer, però els regidors de l'oposició consideraren que abans de realitzar l'asfaltat definitiu dels carrers, s'havia de preveure la prioritària necessitat del xarxat d'aigües brutes. D'aquesta manera el CIM podria redactar aquests projectes tècnics que de realitzar-se, suposarien un gran avanç del poble, però aquest Pla de Cooperació Tècnica no suposa que el projecte sia realitat, no vincula al CIM ni a l'Ajuntament. Però, el fet de tenir el projecte ja és una passa per a la seva possible realització en el futur en el Pla d'Obres i Serveis.

Subvencions de 1988

Revista Col·legi Públic	28.000 pts.
Club de Bàsquet	75.000 pts.
Club Unió Ciclista	43.000 pts.
Club Deportiu (fútbol)	90.000 pts.
Fútbol femení	26.000 pts.
Tanys novells	21.000 pts.
Grup Santa Maria	21.000 pts.
Grup música Coanegra	21.000 pts.
Grup Migjor	34.000 pts.
Revista Col·legi Ramon Llull	19.000 pts.
Club Petanca Sta. Maria	21.000 pts.
Club Petanca Villa Sta. Maria	21.000 pts.
Festes de la Parròquia	32.000 pts.
Patronat Homenatges Vellesa	32.000 pts.
Associació tercera Edat	49.000 pts.
Organització Ermita	30.000 pts.
Societat de Caçadors	16.000 pts.
Banda de Música	100.000 pts.
TOTAL	679.000 pts.

BASES CONTRACTACIÓ DIRECTOR ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA

El plenari redacta les bases de contractació en arrendament de serveis d'un professor de música que dirigiria l'Escola Municipal de Música, a raó de dos dies setmanals de 4 hores, calculant-se uns honoraris de prop de les 50.000 pts. Es farà concurs públic que dictaminarà la Comissió de Cultura. El termini per les instàncies finalitza el dia 18 de juny, i es valorarà a partir del curriculum professional i experiència musical i pedagògica.

Al final dels punts de l'ordre del dia d'aquesta plenària ordinària, no es feren cap tipus de prec i preguntes.

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

L'AJUNTAMENT INFORMA

COBRANÇA EN PERÍODE VOLUNTARI DE REBUTS DE VEHICLES I CICLOMOTORS 1988

A les oficines municipals de la Casa de la vila estan al cobrament en període voluntari els rebuts de l'Impost Municipal de Circulació de Cotxes, motos i ciclomotors de l'any 1988.

Es podrà pagar aquest impost fins el dia 30 de juny, tots els dies feiners des de les 11 a les 13 hores.

Passat el dia 30 de juny, últim dia de cobrament en període voluntari, s'iniciarà el procediment de recàrrec, incrementant-se l'impost en un 20 %.

PLAÇA DIRECTOR ESCOLA MUNICIPAL DE MÚSICA

Es convoca plaça de Director de l'Escola Municipal de Música, en règim de contracte de prestació de serveis de 8 hores setmanals, a distribuir en dos dies i hores a convenir.

Els interessats poden presentar instàncies a les oficines municipals de la Casa de la vila fins el dia 18 de juny a les 13 hores, cal adjuntar currículum professional.

Els interessats que es presentin han de tenir —com a mínim— el títol de professor elemental de música.

Es valorarà el currículum professional, al grau de la titulació musical presentada, l'experiència musical i pedagògica, tenir títol o cursos pedagògics i qualsevol experiència relacionada amb el càrrec a desenvolupar.

Ajuntament de Santa Maria del Camí

DIRECCIO GENERAL DE JOVENTUT
CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDÈNCIA

GOVERN BALEAR

**CARNET
JOVE**

CAMPAMENTS

Activitats musicals

**ACTIVITATS
NATURA**

VIATGES

Radio Jove

CAMPS DE TREBALL

ALBERGS

TIVE

OFICINA DE TURISME I INTERCANVI
PER A JOVES I ESTUDIANTS
DE LES ILLES BALEARS.

CENTRE BALEAR
D'INFORMACIO I
DOCUMENTACIO
PER A LA
JOVENTUT.

INFORMA'T

C/ VENERABLE JERONI ANTICH, 5 - 2n

07003 PALMA

TL.: 71.11.19 / 71.24.49 / 71.17.74

UNA XERRADA AMB TONI OBRADOR

Tots sabem que a Santa Maria darrerament han sorgit una sèrie d'edificis i cases amb una notable restauració arquitectònica. I darrera aquest fet hi ha en Toni Obrador, pentura més conegut per «es senyor de Son Berenguer». Un santamarier disposat a donar una mà. Per conèixer-lo un poc més, vet aquí una xerradeta amb ell. El lloc de trobada fou el seu despatx a Ciutat, un lloc d'on surten projectes, disseny i decoració a tot arreu.

La primera impressió d'ordre no ens fa suposar d'ordre no ens fa suposar el giro que duu aquest equip de gent, emperò no ens torbaríem a adonar-nos compte quant ens asseim davant una taula de feina i mentre iniciam la conversa, ens despleguen una sèrie de plànols, on podem comprovar com es canvia la imatge de casetes, possessions, cases senyorialis o museus, al mateix temps volem saber més coses d'en Toni.

-Què t'ha duit a viure a Santa Maria?

-Sempre he estat molt vinculat a Santa Maria, i quan vaig rebre l'herència de Son Berenguer de sa meva senyora àvia, vaig decidir venir a viure aquí.

-Fa molt de temps que la teva família té Son Berenguer?

-Fa aproximadament sis generacions.

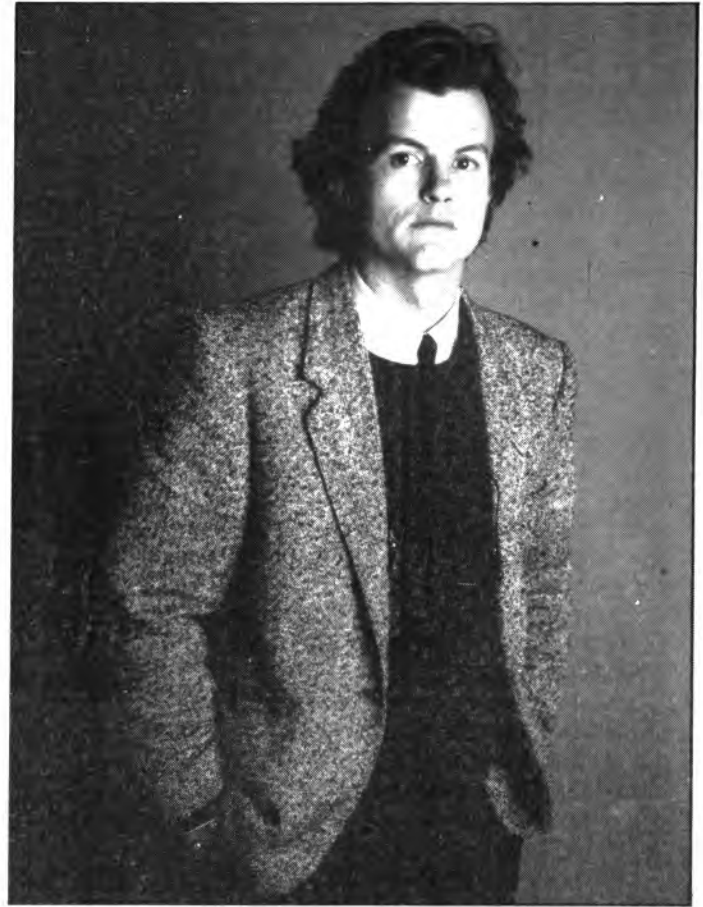
(En diu que curiosament Son Berenguer sempre ha passat d'avis a nets i mai de pares a fills)

-Vius aquí amb la teva família?

-Sí, amb la meva dona i els meus fills, que al cap i a la fi són tres barrufets que disfruten de jugar dins Son Berenguer.

-Toni, realment a què et dediques?

-Estic aficat dins el món del disseny i la restauració, també tenc un estudi d'interiorisme i arquitectura compo-

Façana d'una casa restaurada per n'Obrador

sat per un equip de professionals.

(Com observació cal dir que aquest equip l'any 1985 guanyà el premi de l'habitatge per la restauració de Can Nadal, i que al nostre poble ha fet les reformes de Can Quelet, a la Casa del Metge Miquel Niell i a Can Biel «Ceia», i tenen presentat un dels dos projectes de Residència de Cas Metge Rei).

-Com veus el nostre poble des del punt de vista arquitectònic?

-Está molt deteriorat, encara que hi ha façanes meravelloses, com la de la Parròquia, la de la Casa de la vila, que és perfecta, també destaca el claustre del Convent.

-Te pareix que podria recuperar-se?

-És clar que sí! Primer tenint unes Normes Subsidiàries, establint una serie de tipismes com podrien ser colors a les façanes i finestres, castes d'arrambadors i balcons, i també de jardins.

Estaria molt bé que es creàs una comissió d'informació i consell totalment gratuïta a la gent, perquè aquesta quan ha de fer una casa disposàs d'una ajuda.

-Hi ha gent que deu haver pensat «jo restauraria ca meva, però això deu ésser molt car», realment, són molt cars els servicis d'un restaurador?

-La gent té una idea equivocada, almanco així ho crec, ja que tot va d'acord amb la casa i amb el que es vulgui fer, emperò jo diria a la gent que no dubtin en consultar.

S'ha fet tard, i hem d'agafar el tren per tornar a casa, li donam les gràcies per aquest temps perdut amb nosaltres, desitjant-li que pugui restaurar moltes cases, per poder recuperar poc a poc aquest poble nostre, que és Santa Maria.

ENTREVISTA

PEP ESTARELLAS: CINC ANYS DE BATLE

Vàrem pensar que per a aquest número de «Coanegra» valia la pena entrevistar el batle i dedicar-li un espai prou més ample de l'habitual perquè pot ser interessant aprofundir en la personalitat d'un home que ja ha complert 5 anys al front del municipi. És ben just que li donem les gràcies per la seva bona disposició, sobretot perquè més que a una entrevista el vàrem sotmetre a un autèntic bombardeig de preguntes de molt diversa casta durant prop de dues hores sense treva ni descans, de tal manera que jo crec que per força degué quedar ben marejat, i més quan tot el temps tenia en Rafel armat de la seva càmera apuntant-lo i pendent de cada gest seu, per insignificant que fos.

No ens conformàvem de plantejar-li qüestions relatives a la gestió municipal sinó que ens animava sobretot la idea de conèixer la manera de pensar d'en Pep en relació a temes de caràcter més general que no surten a rotlo a l'hora d'entaular batalletes municipals. Es tracta de que el poble pugui saber què opina en Pep en matèria de política estatal i internacional, en matèria de temes socials d'actualitat, etc., com una manera de tenir una visió més completa de la personalitat de l'home que des de fa cinc anys talla el bacallà a la nostra vila.

C.- T'agrada ser batle, Pep?

P.- Em compensa perquè sempre és un orgull esser el batle del teu poble, però el que es diu agradar-me, francament, no m'agrada. Això de l'èròtica del poder no m'afecta gens, i esser el batle em suposa haver d'invertir-hi molt de temps i m'obliga a suportar algunes tensions. Decididament, no hi trob gust en això de ser batle.

C.- Essent així, com és que t'hi presentares?

P.- Perquè m'ho demanaren. Ja en temps d'en Franco vaig participar a l'Ajuntament i fins i tot vaig participar a l'Ajuntament i fins i tot vaig esser batle provisional durant unes setmanes, però ho aig fer simplement perquè d'altres m'ho proposaren, no per una iniciativa pròpia basada en unes conviccions ideològiques, ja que de fet no he tingut mai grans conviccions d'aquesta casta. Amb tot, he de reconèixer que, evidentment, no estava en contra de la situació política que es

vivia durant el règim del general Franco. Quant a la meua entrada dins Alianza Popular, va ser deguda, també, a la circumstància de que m'ho demanaren, concretament en Macanàs. De tot d'una només era per donar una mà, però després em dugueren a la situació de presentar-me a batle. Pel que sembla jo era la clau, però aleshores no n'era conscient.

C.- I si t'haguessin vingut a cercar els d'Unió Mallorquina també t'hi hauries apuntat?

P.- No, no. I no és que AP fos el meu ideal, però s'hi acostava molt més i sobretot, les meves simpaties eren pel seu líder d'aleshores en Manuel Fraga.

C.- Ets liberal o conservador?

P.- Ja t'he dit que no partesc de grans conviccions ideològiques i això no m'ho planteig gaire. el que sí vull dir és que em consider més democràtica que molts que ens acusen de no

«No som partidari de què les dones amb fills treballin fora de casa»

ser-ho. Quan al liberalisme, no crec en aquelles llibertats que atempten contra la llibertat dels altres, com és ara el cas del fenomen de la inseguretat ciutadana, que està contemplar per unes lleis que consider excessivament blanques.

C.- En què ocupes el temps lliure?

P.- Entre la política i la feina tenc molt poc temps lliure i el poc de què dispòs el dedic a la família. M'agraden els esports, i principalment practicar el tennis.

C.- Mires la televisió?

P.- Molt poc. I si un diumenge que plou m'assec davant el televisor i m'hi pas un parell d'hores després tenc un mal de cap que em dura fins el dimarts.

C.- En què ha canviat l'Ajuntament de l'antic règim a ara?

P.- Ara hi ha més recursos, i també una oposició que abans no hi era.

C.- Emprenya molt, l'actual oposició d'esquerres?

P.- Actualment l'oposició compta amb una gent molt preparada, però una oposició és molt mala de fer, jo

diria que és més mala de fer que governar. D'altra banda, no empenya: fa el seu paper.

C.- T'has sentit mai atacat en l'honor personal a causa de fets o qüestions polítiques?

P.- No, mai.

C.- Quin és el teu somni no realitzat?

P.- Jo me conform amb molt poc. No en tenc cap de somni no realitzat. Si de cas, m'agradaria tenir un poc més de temps lliure.

C.- Toquem ara alguns temes de caire social. Per exemple, et sembla bé que les dones casades i amb fills facin feina fora de casa?

P.- En principi no en som partidari, a no ser que sigui imprescindible per raons econòmiques. Jo comprenc que les dones vulguin fugir de la monotonia que suposa dedicar-se només a les tasques domèstiques, però em sembla que haurien de distreure's per altres mitjans. Si, per exemple, en tornar de la feina a l'hora de dinar l'home no el troba enllestit, es creen tensions que poden facilitar la ruptura matrimonial. D'altra banda, també pot suposar un perjudici pels fills.

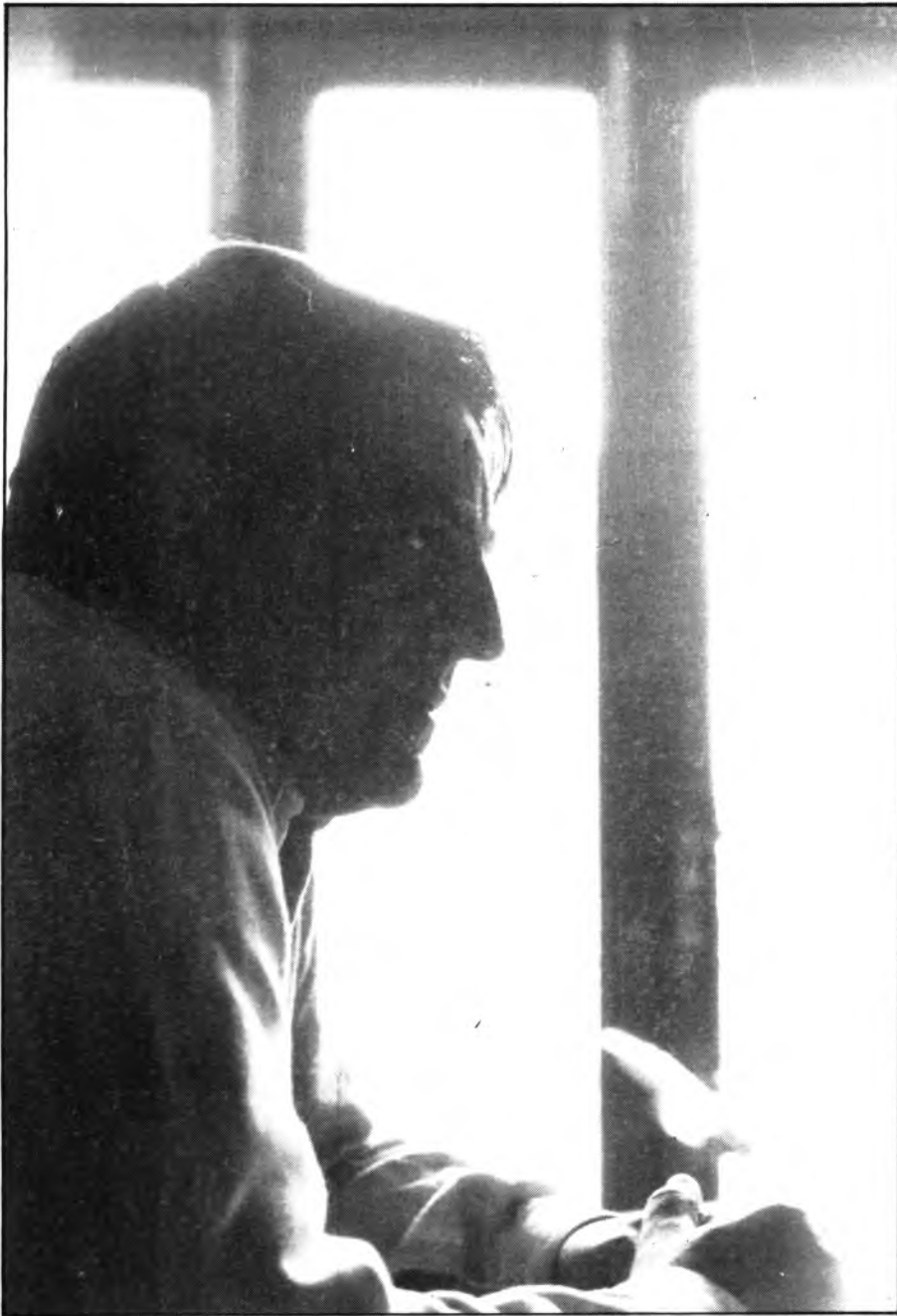
C.- Ajudes a la teua dona en les tasques domèstiques?

P.- No, no... som un «trasto» per a aquestes coses. Com a molt ajut a posar i llevar taula. En aquest sentit, ma mare no em va espavillar, però trob que està bé que els homes ajudin a les seves dones en tasques senzilles —no vull dir que hagin de fer la bugada— però sí aportar alguna casta d'ajuda.

C.- Què opines del moviment feminista?

P.- Ha arribat a un punt massa extrem. Les reivindicacions de les feministes són tan passades que a vegades pens que valdria la pena muntar el moviment masculista. Crec que en l'actualitat la dona ja ha aconseguit situar-se prou a dins la societat i és reconeguda la seva igualtat amb els homes. Si de cas, que no deixar progressar més a les dones són les altres dones. Pel que fa a les líders feministes, quan parlen per televisió gairebé em fan por.

C.- Què en trobes de l'allau urbanística que es viu a Mallorca?

«A vegades les dictadures són justificades, com el cas d'En Franco»

P.- Es cert que s'han fet molts de desastres que s'han d'evitar en el futur, com els casos de Palma Nova, Magalluf, etc. Ara bé: no m'opòs a la urbanització controlada.

C.- Et sembla que hi ha control actualment?

P.- Francament, hi ha casos en què no.

C.- A favor d'urbanitzar Sa Canova?

P.- No hi estic en contra si s'fa amb esment.

C.- Ets partidari de l'energia i les centrals nuclears?

P.- Segons els tècnics les centrals nuclears són segures, però d'altres diuen que no. La veritat és que el progrés hi és i s'ha de progressar... No sé

si estic a favor o en contra de les centrals nuclears. En tot cas com més enfora, millor, je, je...

C.- Té solució el problema de la violència a Euskadi?

P.- Vull creure que té solució. Al cap i a la fi els qui estan a favor de la violència són grups minoritaris. Ara bé: únicament amb la repressió policial no es pot acabar amb la violència, sino que es tracta de què els diferents sectors socials s'unesqui per tal d'aïllar els extremistes. Amb pactes es pot avançar, i em sembla que s'haurien de negociar les reivindicacions que presenta el poble basc, tot i que la independència no em sembla negociable. Es podria arribar a concedir un alt sòtil de competències però conser-

«Per a mi és un orgull esser el batle, però no m'agrada»

«Em consider més demòcrata que molts que ens acusen de no ser-ho»

vant sempre els lligams amb la resta de l'estat.

C.- Estàs a favor del reconeixement dels objectors de consciència?

P.- A mi agafar un fusell m'escarrufa. Em sembla bé que es doni la possibilitat de fer el servei civil sempre i quan l'objector justifiqui apropiadament la seva postura.

C.- Per quin temps faries obligatori el servei civil de l'objector?

P.- Pel mateix temps que duri el servei militar.

C.- Què en penses de la «mili»?

P.- Per segons qui fer la «mili» pot ser bo com una manera de sortir de les faldetes familiars, però no és veritat que el servei militar faci homes, fins i tot algunes vegades allò que fa és destruir els homes. Pensa que aquelles disciplines militars que exigeixen un contacte constant i directe amb l'armament haurien d'estar en mans de professionals. En tot cas, la «mili» hauria de ser més curta per tal de no xapar la vida professional o els estudis dels joves. Ara bé: s'imposa en tot cas prestar un servei a la nació, sigui civil o militar.

C.- Divorci

P.- Si una parella no s'entén, lo més nèt és que es divorcii, tot i que fa pena principalment quan hi ha infants. Però quan un es casa ha d'estar disposat a patir uns quants temporals: el que no es pot fer és rompre el matrimoni en aparèixer la primera dificultat.

C.- Abort.

P.- Consider que només està indicat en supostos molt concrets i que quedin ben justificats com una violació o perill de la vida de la mare o malformacions del fetus. Simplement per pobresa dels pares consider que no està prou justificat.

C.- Opina breument sobre els personatges que et citaré a continuació. Comencem per Hernández Mancha.

P.- (Es posa a riure) És el líder del meu partit.

C.- Felipe González. Del seu partit és dels qui em cauen bé. Té prou feina amb el càrrec i procura fer-la lo millor que pot. És simpàtic.

C.- Reagan.

P.- Els americans el voten. Els qui el tracten de pistoler exigieren un poc.

C.- Gorbatsxov.

P.- Porta envant un procés d'obertura de la societat soviètica que em sembla molt bé. Almanco sap riure, i això ja és qualque cosa en un líder soviètic.

C.- Pinochet.

P.- No conec les motivacions que han portat Xile a la dictadura, però lo ideal és que no hi hagi dictadures de cap signe.

C.- Fidel Castro.

P.- Dic el mateix. Lo seu seria que no existissin aquests tipus de personatges.

C.- Ruiz Mateos.

P.- Va d'il·luminat i exagera, però t'és un poc de raó. No és lògic que encara no estigui jutjat, com ell demana. La seva expropiació em sembla injustificada perquè cap tribunal l'ha condemnat, i en la venda de les empreses expropiades algú hi ha fet un bon negoci.

C.- Tejero.

P.- En podríem fer acudits. Un personatge folklòric. Però varen estar a punt de carregar-se la democràcia.

C.- Franco.

P.- Vaig néixer el 41 i abans de la democràcia no havia conegut res més. No som partidari de les dictadures, però en certes circumstàncies poden ésser justificades, i aquest és el cas de la del General Franco. No va ser del tot dolenta la seva labor de governant.

C.- Imagina't que estàs fent un discurs en mallorquí i un espectador s'aixeca i et prega que parlis en castellà, què faries?

P.- Demanaria als altres si entenen tots el castellà, i si fos així parlaria en castellà.

C.- Segur que tots l'entendrien, així que parlaries en castellà. Ara imagina't que estàs fent un discurs en castellà i un espectador s'aixeca i et prega que parlis en mallorquí. Què faries?

P.- Faria el mateix: demanari als altres si entenen tots el mallorquí, i si fos així parlaria en mallorquí.

C.- Segurament també parlaries en castellà perquè sempre n'hi hauria qualcun que no entendria el mallorquí. En els dos casos els partidaris de l'ús normal de la nostra llengua hi sortiríem perdent. Però passem ara a comentar alguns temes municipals. N'hi ha que diuen que les empreses adjudicatàries de les obres municipals deixen aquestes obres fetes una «xapusa». Què me'n dius?

«M'escarrufa agafar un fusell»

P.- És veritat que són «xapusse-res», però és culpa del sistema de contractació que es fa sempre a la baixa d'entre els preus ofertats. Per sistema es contracta el candidat que oferta el millor preu i en el cas de la nostra vila som conscient que això pot haver estat causa de que algunes obres no hagin quedat així com toca. En realitat hi ha un regidor que controla aquestes obres, però és difícil exercir aquest control.

C.- No teniu preparada cap mesura per evitar això?

P.- Evidentment, procurarem que en el futur no torni a passar, però ja et dic que el principal culpable és el sistema de contractació.

C.- Per què es va comprar el solar adjacent a l'edifici municipal, que costà un grapat de milions, si no s'ha d'emprar pràcticament per a res?

P.- Aquest solar es va comprar per encabir-hi part de l'edifici municipal per tal de què no envaís el passeig. Em va quedar un remanent que ara s'empra com a magatzem.

C.- No sé si te'n recordes que abans de les eleccions municipals del 83 la nostra revista va celebrar una taula redona amb els caps de llista...

P.- Sí, me'n record d'aquesta taula redona durant la qual, per cert, vaig fer uns comentaris un poc crítics sobre la vostra revista.

C.- Efectivament, però no és això el que ara ens interessa, sinó que ens expliquis, per exemple, per què fa cinc anys vares dir que les normes subsidiàries s'havien d'aprovar el més aviat possible i resulta que encara no estan aprovades.

P.- Abans de res he de confessar que en aquella taula redona va ser la primera vegada que jo vaig sentir parlar de Normes Subsidiàries i no tenia ni idea de lo que eren, però vaig tenir la sort de ser el darrer en contestar i em vaig guiar per lo que varen dir els altres. Si aquestes Normes encara no estan aprovades és per culpa principalment de les poques ganes de l'equip redactor, a part de les discussions que l'oposició a les Normes ha

«Únicament amb la repressió policial no es pot acabar amb la violència a Euskadi»

provocat dins l'Ajuntament.

C.- L'any 83, abans de ser batle, vares declarar: «Econòmicament Sta. Maria viu molt pendent de la carretera d'Inca i la construcció de la projectada autopista ens perjudicaria molt. Ens hi oposam». Els votants d'AP a les municipals del 83 un partit que s'oposava a l'autopista però que després, a l'hora de la veritat, hi va estar a favor. Com ho justifiques?

P.- En cinc la situació del tràfic a la carretera d'Inca ha anat empitjorant molt i per això rectificarem la postura inicial. D'altra banda actualment ja no crec que l'autopista o via ràpida perjudiqui la vida comercial deloble. Amb això no vull dir que la via ràpida projectada sigui una alegria per a mi, però em sembla que no queda més remei i que és un mal menor. En tot cas, en aquella taula redona la meua resposta va ser a títol personal, i he de reconèixer que en aquella època jo encara estava molt desconcertat de la

«El servei militar hauria de ser més curt»

«Si una parella no s'entén val més que es divorcii»

«Només som partidari de l'abort en uns supostos molt concrets»

vida municipal.

C.- L'any 83, abans de ser batle, vares declarar: «Fer una residència no és factible econòmicament i endemés no tendria èxit perquè pareixia que l'habitarien els vells que la família no els volgués tenir».

P.- Lo més difícil no és fa la residència, sinó fer-la funcionar i finançar-la una vegada feta. Les despeses de personal i de gestió en general seran fortes i la veritat és que em preocupa molt el problema de la financiació de la residència. Quant a l'actitud social envers les residències, sembla que amb el temps es va fent més habitual la seva acceptació com a sistema per a passar els darrers anys de la vida, però jo personalment no hi voldria anar, m'estimaria més arreglar-me d'una altra manera. Almanco això és el que pens avui, d'aquí a vint anys ja ho veurem.

C.- L'any 83, abans de ser batle, vares declarar: «Val més triar l'idioma segons les circumstàncies —català o

«En Felipe González és simpàtic, em cau bé».

«A vegades les dictadures són justificades, com el cas d'en Franco»

castellà—, i en cas de dubte, m'inlín pel castellà».

P.- Seguesc pensant que el bilingüisme és un cost adicional en els documents, però l'accept en una etapa de normalització. Pel que fa a mi, si em puc declarar bilingüe m'hi declar, si bé actualment potser m'inclín més pel català, tot i que no m'acaben de sonar bé algunes expressions i que no el sé escriure prou bé. He de dir, tanmateix, que la llengua no és l'únic senyal d'identitat d'un oble.

C.- Vols afegir res més?

P.- No... simplement donar-vos l'enhorabona per la tasca que feis amb la revista «Coanegra» i animar-vos a seguir, tot i que no estic d'acord amb moltes de les vostres opinions.

C.- Gràcies.

J.S.M.

APUNTS AMB PUNTA

NO BASTA

En Pep exerceix de batle amb bona fe, la seva gestió ha tengut alguns encerts, i endemés sempre ha tengut el bon gust de no mesclar la política amb batalletes personals. Però, desgraciadament, això no basta. Esser el màxim artífex de la política municipal santamariera als anys 80 és una tremenda responsabilitat perquè en aquests anys ens estam jugant el futur de la nostra vila per molta estona, principalment en el pla urbanístic. Personalment m'escarrufa pensar que si els projectes de l'actual majoria municipal es porten a terme —i de

moment ja tenim un edifici municipal fatalment ubicat— d'aquí a uns anys hauré de recordar amb nostàlgica que el nostre poble era més agradós i habitable abans. Hi ha preguntes importants sense resposta o amb una resposta que ens hipoteca de cara al futur. L'autèntic progrés no pot basar-se només en valors econòmics que moltes vegades només aprofiten a uns quants, sino en la defensa d'uns valors —ecològics, culturals— que no semblen comptar gaire en la mentalitat dels qui governen la nostra vila i la nostra illa.

J.S.M.

ENTRE FOGONS

PAELLA DE CEGO I SÍPIA A LA MALLORQUINA

En Joan Mates, conegut santamari-er per diverses facetes, entre elles la que ens ve al cas avui que és la de cuiner.

Ens conta que de molt jovenet va començar a aprendre aquest ofici fent feina a diversos hotels, però ho va haver de deixar després d'un grapat d'anys degut a que les condicions de les cuines (abans funcionaven amb carbó i estaven normalment a un fondet) no eren d'allò més saludables. Però no va perdre l'afició per la cuina ja que la segueix practicant i cercant nous gusts. Una de les mes conegudes participacions com a cuiner dins el poble és, sense dubte, el dinar de l'Angel a s'Ermita.

PAELLA DE CEGO

Ingredients per sis persones:

- 200 gr. de magre de porc.
- 50 gr. de xot sense os.
- 2 salsitxes fresques.
- 1 tallada de lluç rosat.
- gambes.
- 2 cebes.
- 2 tomàtiques.
- 2 alls, juliverd, sal, pebre bo.

brou de carn o peix.
arròs.

Preparació:

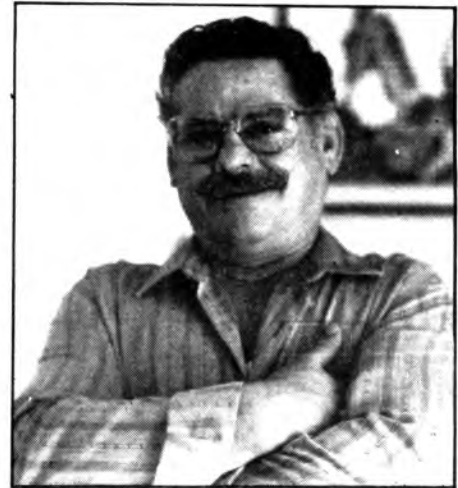
Es talla la carn, les salsitxes i el lluç a trocets. Es fa el sofrit dins la paella, primer es posa la carn i les salsitxes, després la ceba i finalment la tomàtiga. Una vegada sofregit s'hi afegeix el brou de carn o peix. Quan arranca el bull s'hi tira s'arròs. Després de tres o quatre minuts de bullir s'hi posen les gambes, el lluç, i el «picadillo» d'all i juliverd tot seguit s'enforna per acabar de coure devers nou minuts.

SÍPIA A LA MALLORQUINA

Ingredients per quatre persones:

- 1 kgr. de sípies.
- 1 manat de sofrits.
- 1 manat de bledes.
- 1 manat de juliverd.
- 1 kgr. de patates.
- Sal, pebre bo, pebre bord.
- 1/2 litre d'oli.
- panses i pinyons.

Ses sípies se tallen per sa mitad. Se talla sa verdura. Ses patates se tallan redones de devers mig centímetre de gruix. Tot això se mescla dins

un ribell, juntament amb sal, pebre bo, pebre bord, pansses es pinyons i oli. Una vegada mesclat, se posa dins una greixonera i ja esta llest per enfornar. A dins es forn hi ha de estar devers uns quaranta minuts, per comprobar si es cuit basta mirar si son cuites ses patates.

Bon profit.

M.M.C.

SA LLIBRETA A "SA BANCA"
TÉ MÉS PREMIS
Del 22 d'Abril al 23 de Juny

BANCA MARCH

BREUS APUNTS SOBRE LA PESTA PORCINA AFRICANA

Anem a veure i a conèixer un poc més aquesta malaltia que afecta els porcs i que tantes pèrdues econòmiques ha significat, des de fa vint anys.

La pesta porcina africana és una malaltia que afecta només a l'espècie porcina que cursa amb mortalitat elevada, alteracions de caràcter hemorràgic i trastorns digestius, respiratoris i nerviosos, produïda per un virus de la família Iridoviridae.

El seu origen és africà, d'aquest continent passà a Portugal, i a l'any 1960 aparegué a Espanya. Actualment és endèmica a la Península i a les Illes, i hem sofert cinc passes molt fortes la darrera de les quals (1984) va suposar la mort de més de 310.000 porcs. Actualment hi ha una clara regressió i una millora notable de la situació sanitària degut sobre tot a les campanyes d'erradicació que es fan.

Com ja hem dit la pesta està produïda per un virus, molt resistent a la temperatura i als desinfectants. A títol de curiositat sabem que dins una soll pot estar present fins i tot tres mesos després de llevar el darrer animal, o que es conserva perfectament en el cuixot i altres embotits.

Un animal afectat pot contagiar als altres molt fàcilment per contacte. Una altra forma de contagi és per les

paparras que picant a un i l'altre escamparan el mal. Trossos de menjar poden ésser també via de transmissió, i també l'entrada a la soll de persones que arriben d'una altra soll infectada. La comercialització de porcs infectats en període d'incubació és una altra manera de contaminar una granja, així és freqüent la introducció de porquets infectats provinents de granges o explotacions familiars que escapen al control sanitari. Si ja ha entrat pot suposar una mortalitat del 100%.

Dins la forma aguda de presentar-se la malaltia, que és la més freqüent, trobam febre, els animals no mengen, tenen una forma de caminar poc segura, i tenen tendència a ajeure's. A partir d'aquí hi haurà trastorns circulatoris (hemorràgies sobre tot), respiratoris, digestius i finalment nerviosos.

El començament del mal a una explotació és l'aparició de qualche animal mort o malalt mentre que els altres estan bé durant 10-12 dies. Després comencen a sortir animals malalts amb els símptomes que hem vist abans.

El més important d'aquesta malaltia

és prevenir-la ja que una vegada que es te ja no hi ha remei. Actualment no hi ha cap vacuna efectiva. Les mesures que es prenen per a prevenir la pesta porcina africana són les normals de qualsevol malaltia infecciosa. Quan ja tenim diagnosticat el procés la millor solució és el del sacrifici immediat i la desinfecció total de les solls.

Les mesures que es prenen a les grans explotacions, que són les que hauríem de seguir tant com poguem són les següents:

- 1.- No posar animals nous si no sabem que vénen d'un lloc de sanitat comprovada.
- 2.- Hem de procurar que tant els cotxes i camions, com la gent que s'acosti a la soll no entri restes d'altres explotacions porcines.
- 3.- No és adequat alimentar els porcs amb restes d'alimentació humana.
- 4.- Si es mor qualche animal sempre s'ha d'enterrar.

Si procuram mantenir aquestes mesures es ben probable que en poc temps tinguem l'illa lliure de pesta porcina africana.

Bernat Cabot

BANC DE CREDIT BALEAR

"es Crèdit"

NO VOS EQUIVOQUEU

NOMÉS HI HA UN «CRÈDIT»

RECORDANÇA DE D. DIEGO ZAFORTEZA MUSOLES

Fou professor de Geografia econòmica de les escoles de Comerç de Saragossa, Palma i València i investigador dels arxius mallorquins. Té editats interessants articles al Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana i algunes altres publicacions; però les seves obres més importants són «Del Puig de Pollensa al Puig del Sitjar» en 1945, referent al trasllat de lloc del monestir que a Palma es diu de la Concepció, i la magna obra «La Ciudad de Mallorca» assaig històric toponímic de les places i carrers de Ciutat amb abundància de notes de successos i de personatges, alguns a partir del segle XIII, indispensable pel qui vulgui conèixer la història de la nostra capital.

En vida del seu autor, entre 1953 i 1960, aparegueren els quatre primers toms de prop de 400 pàgines cada un, patrocinats per l'Ajuntament de Palma; a la seva mort quedava sense publicar el quint i darrer que ara ha fet la seva aparició patrocinat també per l'Ajuntament i amb satisfacció dels amadors de la història que han vist completada l'obra de Zaforteza i reconegut el seu valor. També s'ha reeditat el primer tom i es té el projecte de reeditar els altres.

Vull recordar, perquè tal cosa la gent jove no ho sap, que D. Diego fou un enamorat de la vall de Coanegra. Per concretar les seves relacions amb la vallverda he visitat Joan Pastor Pol, fill del garriguer de Son Oliver en temps de D. Diego. És ell qui parla:

«D. Diego adquirí Son Oliver entorn de 1921, mon pare era el garriguer i els germans Pizà de Son Torrelleta els amos, en aquells anys la possessió tenia una guarda d'unes 200 ovelles. D. Diego era molt recte i noble, els matins llegia o escrivia i els horabaixes sortia a passejar o a caçar.

A principis dels anys trenta que s'establí Son Torrella, adquirí unes quantes quarterades a Ses Fontanelles; dalt el turó abans no hi havia res edificat, ell hi construï el casal que ara s'hi veu amb un cup i tot per fer-hi vi. Perquè a vegades no venia, durant l'estiu, aigua de la font de Coanegra feu un pou i un safareig, aquesta casa és molt alegre, domina la gran badia de Palma. Després va vendre Son Oliver i comprà Son Credo.

Era una família nombrosa, endemés d'ell i la senyora, que era parenta dels senyors de Son Seguí, tenia vuit fills i quan venia encara duia criades i cambres, al principi tenien auto, però el temps del Moviment hagueren de compondre una galera que empraven els diumenges per anar a missa i quan havien de baixar a la vila per qualsevol motiu.

Passà a viure a Ses Fontanelles crec que era l'any 1944. Quan hi construïa la casa, a la fonteta de la vora del torrent hi havia una tirada de pollancre (vulgarment dits polls) que tenien més de cent anys. D. Diego els feu tallar per fer-ne les bigues de la casa; una volta tallats posàvem els troncs dins el buc del torrent, inesperadament ens sorprengué un fort i llarg ruixat, vengué la torrentada i haguérem d'anar a cercar els troncs per dins el torrent, els trobàrem a Es Caülls, vora l'estació del tren de Marratxí.

D. Diego passà els estius a Santa Maria durant una quarantena d'anys, encara durant l'any hi venien unes quantes vegades, una de tantes eren les matances. Morta la seva senyora encara hi vengué totsol. Els seus hereus vengueren Ses Fontanelles en 1966». Fins aquí Joan Pastor.

Per tant bona part d'aquests volums foren ordenats i escrits a Santa Maria; a les terres de Ses Fontanelles s'hi trobaren en temps de D. Diego els ploms amb lletres hebrees. Precisament la seva darrera col·laboració al Bolletí de la Societat Arqueològica, tom XXXI, n. 790-791, any 1960 és un interessant document trobat a la Procuració reial que té per títol «Per la cequia de coanegra» són unes ordinacions de l'aigua de la font de 1503 i en unes notes diu que ell és usuari d'aquesta font.

Jo me tenia per amic seu, el vaig visitar uns mesos abans de morir i m'obsequià amb un poema, escrit per ell en castellà, titolat «Son Berga». Morí a Palma el 3 de juliol de 1962 a punt de complir els 76 anys d'edat.

Josep Capó Juan

MIQUEL SANTANDREU

- *Vespinos - Mobyettes
- *Moto-serra ECHO
- *Moto-cultor PIVA
- *Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés

Tel. 62 11 17

HEMEROTECA**25 ANYS ENRERA. MES DE MAIG DE 1963**

-A foravila es col.locaren pals per l'electrificació de les cases.

-Els temps és sec. Els favars presenten mal aspecte.

-Dia 13 passà per la carretera d'Inca, el nou generador elèctric, per instal.lar-lo a la central d'Alcudia.

-Al Convent se celebrà la festa de Nostra Senyora de la Soletat. Fou el celebrant l'ecònom Mn. Rosselló. Predicà Fr. Llorenç Barceló. T.O.R.

-Dia 17 hi hagué a Palma el «Concurs Literari», del qual fou mantenedor el catedràtic fill d'aquest poble, Dr. Miquel Dolç, que pronuncià magnífica lliçó de Literatura. El poeta premiat va ésser Mn. Baltassar Coll.

-Al Cine Ideal donà una conferència el P. Miró, C.R. sobre l'actuació dels missioners a l'Àfrica Central. Es projectaren interessants diapositives. En aparèixer en la pantalla el Rd. D. Miquel Parets, el públic li dedicà forts aplaudiments.

-Feren la Primera Comunió les nines Antònia i Maria Rosa Isern Morro, filles de l'industrial D. Antoni i de la seva esposa Donya Maria.

-Un jove de 17 anys que fugí del manicomi de la Ciutat, robà una bicicleta, amb la qual vingué al nostre poble. Entrà a una casa i s'endugué unés 4.000 pessetes.

-Dia 26 se celebrà l'homenatge a la Velleja. Hi assistiren 60 ancians. Els Srs. Peiró, representant La Caixa, i el delegat local D. Joan Bestard, pronunciaren discursos. Assistiren, també D. Miquel Colom, de Falange Espanyola, el Jutge Sr. Canyelles, el Comandant de la Guàrdia Civil, Sr. Perdigón i el Sr. Amengual, President del Patronat. El cor parroquial, dirigit pel rector Sr. Rosselló cantà cançons apropiades. L'acte fou molt concorregut i celebrat.

A.B.M.

LA LLETRA DE L' HIMNE DE SANTA MARIA DEL CAMÍ

L'Ajuntament ens ha facilitat la lletra de l'Himne de Santa Maria que ha realitzat el poeta i traductor dels clàssics Dr. Miquel Dolç, que malgrat viure a Madrid se sent santamarier de socarrel. Ara queda pendent que es realitzi la partitura musical d'aquest himne que està encarregada al músic Pere Mates.

Cantem! N'és l'hora: la veu ardida
com una fletxa pel cel llancem,
perquè hi bategui, plena de vida,
la sang d'un poble que creix. Cantem!

Santa Maria del Camí, posa
els teus domassos al grat del vent,
i et veuràs fresca com una rosa,
gentil i esvelta, sempre desclosa
a tots els somnis del nou jovent.

Damunt aquestes arrels antigues
que el rei En Jaume t'enfonsà al cor
volem estendre parrals i espigues
fins a la falda de les garrigues
i al broll d'una aigua que mai no mor.

De Coanegra t'arriba encara
la vella força dels temps més purs:
tu la transformes, la fas més clara
i la il.lumines amb una cara
que espera el ritme dels anys futurs.

La nova saba pujarà un dia,
des de la Vila fins als Hostals,
per inculcar-nos, Santa Maria
del Camí, sempre la gosadia
de ser més lliures, més vius, més alts.

Febrer 1988
Miquel Dolç

La primera estrofa serà la part que es repetirà i que cantaria el cor, la resta d'estrofes es cantarien a veus.

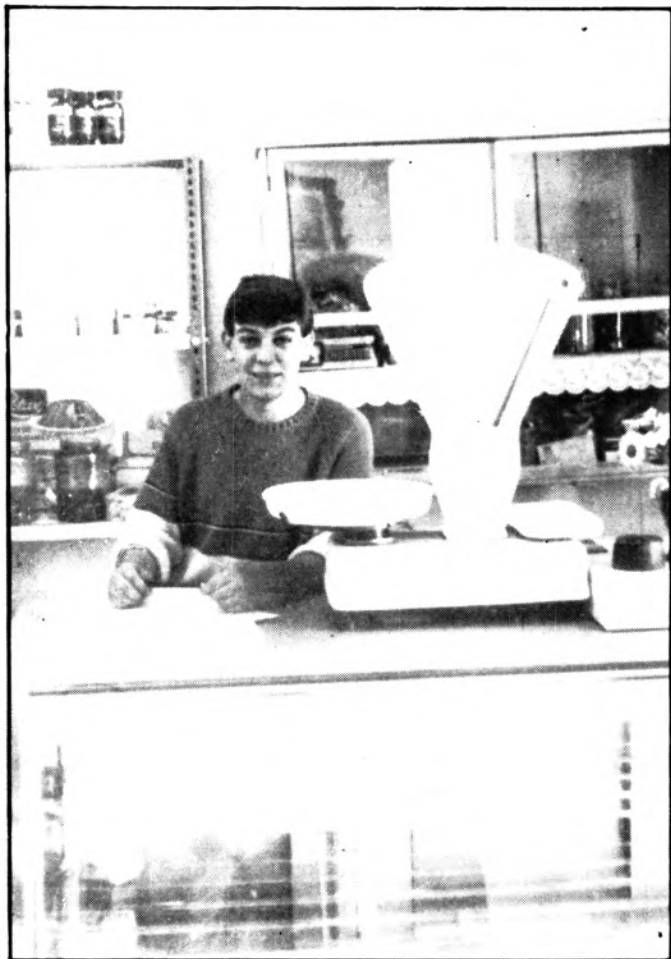
MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO**CARRER DE L'ESGLÉSIA**

CERVESA D' IMPORTACIÓ

Kronenbourg®

DISTRIBUIDOR DIMASA Tel. 29 00 66

JOVE A JOVE

BIEL DE CAN BUC

TRANQUIL·LITAT | ARTESANIA

Durant l'entrevista en Biel mos anomena molt el seu coi.co

En Gabriel Català, malgrat siga molt jove, fa molts d'anys que el veim, al forn de can Buc, és una persona tranquil·la com els de la seva família i els darrers anys ha après l'ofici i sobretot ha après a estimar-lo

-Com va ser que te posares a fer de forner?

-En cap moment ho vaig decidir, de petit sempre vaig recalcar per aquí i a poc

a poc i quasi sense adonar-me'n compte, he anat aprenent l'ofici.

-Quins canvis hi ha hagut al forn?

-Fa més de seixanta anys, que el meu repadrí va comprar aquesta casa, a la que ja hi havia el forn, emperò tapat, ell després d'aprendre l'ofici de mans d'un parent seu d'Alaró el va obrir, crec que el forn no ha

canviat gaire, llevat d'ara que hem fet una mica de reforma.

-Quin sistema emprau?

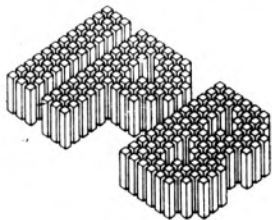
-Noltros feim el pa de manera tradicional, feim foc a dins el forn, cremam feixines de pi, tot és important tant el foc com els ingredients de la pasta que també són els tradicionals, feim el pa de llevat encara que li ajudam amb un poc

de llevadura.

Hi ha molta gent que pensa que el forn de llenya fa el pa més bo, noltros no mos guiam per termòmetres, emperò coneixem molt bé al forn, som un forn artesà.

-A quina hora vos posau?

-Noltros som forners senyors, mos solen posar a les set i quart; set i mitja, i feim

INFORMATICA PROFESSIONAL DE BALEARS, S.L.

Arxiduc Lluís Salvador, 90 - 07004 PALMA
Telèfon 75 98 39

Distribuidor oficial ordinadors **A.R.C.**
Programes **CRISTAL BORIAR**
i PASSWORD

- *Programació a la mesura de les seves necessitats.
- *Comptabilitat
- *Procés de dades
- *Accessoris d'Informàtica

NOLTROS SOM FORNERS SENYORS

un fornada cada dia llevat dels dissabtes que en feim dues, els diumenges només feim productes de pastisseria.

-Quins projectes tens de cara al futur?

-De moment seguir aquí.

L'any que vé, el meu «tio» se retira i com que mos entenem ho seguiré jo, miraré de tirar endavant, un jove ha d'anar molt viu, perquè si no te foten pels quatre costats, va molt bé tenir una mà experta al teu costat, és molt important, al manco no t'escopetegen tant, emperò al «tio» ja li han bastat els anys que ha fet feina i ara deu voler descansar.

-És una feina molt fermada?

-És un poc esclava, un forner quan té més feina és quan hi ha festes emperò estic avesat i m'agrada, és molt independent, vas a la teva marxa, si un dia te vols aixecar mitja hora més tard no passa res i si n'has de fer dues de més les fas, ara que de dilluns a diumenge sense dies lliures és un poc esclau.

-Parla-mos dels clients?

-Els clients no són molt exigents, si els hi agrada

tornen, les persones que compren el pa solen esser molt fixes llevat de les de fora poble, també tenim gent fixa que mos comana robols i altres productes dolços, els diumenges és el dia que ve més gent de passada.

Gràcies a haver de despatxar m'he pogut fer amb molta gent, noltros només venem productes del forn i poca cosa més, Can Buc és

un forn molt tranquil.

-T'agradaria canviar de feina?

-No, ara que conec això i sé l'ofici no, a més a més no he fet res més és la meva feina i m'agrada.

-Tu que visqueres a Palma que en trobe?

-Palma és asfixiant, és un ambient molt tancat. A Palma no tens la llibertat que tens a un poble no co-

Mos diu que la feina de forner és esclava, però crec que ell no li troba

CAN BUC ÉS UN FORN MOLT TRANQUIL

neixes a ningú quasi no tens amics.

Jo he viscut molts d'anys amb els meus padrins i això m'ha condicionat molt, jo som com t'ho diria, molt a l'antiga.

-Parla'ns del teu caràcter?

-Som molt independent, m'agrada fer lo que vull no me preocupen massa les coses, no me pos mai amb res.

-Com t'agrada muntar la «marxa»?

-Així com surt, quan anam a fer una cosa a qualque banda, si hi ha marxa la seguim i si no n'hi ha i estam de bones, feim un poc de renou.

-Quina relació creus que hi ha entre la «marxa» i l'alcohol?

-Si el cos te demana marxa no importa beure, però és una ajuda, no és imprescindible, però ajuda.

Sembla mal de fer parlar d'altre tema que no sia el forn, mos interessam per la manera en què fa la feina, i ens mostra el forn explicant coses de l'ofici, està clar que can Buc tira envant, amb tranquil.litat, molta d'il.lusió i sobretot, bon pa.

Entrevista:

Catalina Amengual
Transcripció: Pere Calafat.

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

PERRUQUERIA SASTRE

Direcció: Gabriel i Miquel Sastre

- * PERRUQUES, POSTISSOS, BISONYES
- * TRACTAMENTS CAPIL.LARS
- * CONSULTA GRATUITA
- * A més, talls moderns, tinte...

VENIU I EN PARLAREM

Estam al seu servei al Carrer Bisbe Perelló, 4

CUTURISME

JOAN PARETS, SUBCAMPIÓ DE BALEARS

Santa Maria ha tengut la sort de comptar amb un Subcampió de Balears de Culturisme, Joan Parets quedà segon a poca diferència del primer al Campionat de Balears de Culturisme que se celebrà a l'Auditori de Palma de Mallorca.

A Joan ja se li veia venir aquesta gran esportivitat, quan ja als seus 9 anys s'agafava tan seriosament el Judo, ara en té 24.

Quedarem per telèfon per veure'ns, la qual cosa fou difícil, ja que en Joan fa feina de nit a Mare Nòstrum, dorm de dia i la resta la dedica a entrenar i fer de monitor al seu gimnàs. Quedam a una hora rara, ens veim a les dues del migdia, amb el sol ben alt. En Joan és un bon deportista i es limita a demanar un suc de fruita, i encetam la conversa.

-Joan te donam l'enhorabona, i diga-mos que ha suposat per tu?

-Una gran satisfacció, ja que me venia preparant molt de veres des de fa temps, fa uns 3 anys que m'hi dedic seriosament.

-Practicaves algun esport abans del culturisme?

-Sempre m'ha agradat molt fer esport, vaig començar als 9-10 anys fent judo, després gimnàsia, i es dona la casualitat -jo ja era més gran- que monpare va comprar unes peses, i vaig començar a emprar-les, recollint informació de llibres i revistes, la cosa m'agradà, i una vegada acabat el servei m'ho vaig prendre en seriositat.

-Havies participat a algun campionat?

-No, ha estat la primera vegada.

-Idò, no t'ha anat gaire malament. És molt sacrificat el culturisme?

-Qualsevol esport precisa un mínim d'esforç, i sobretot t'has d'alimentar bé, una alimentació equilibrada.

-Perquè hi ha gent que després de practicar aquest esport i deixar-lo es torna deformada? És que s'injecten hormones?

-En aquests casos sol ser que s'han injectat, però cada dia hi ha més esportistes en contra del «doping» no sols a nivell personal, sinó per ser perjudicial per la salut.

-Hi ha control antidoping al culturisme?

-Sí hi ha controls que comproven fins a 6 mesos abans, i està a punt de sortir un sistema d'un any abans.

-Hi ha dones que ho practiquen? Hi ha gent que pensa que deforma la figura.

-No ho crec, te puc dir que al meu gimnàs hi ha 130 homes i 120 dones, xifra que evidencia que no deu deformar.

-Quan comences a fer aquest esport, quan es noten els efectes?

-Es torba bastant, s'ha de treballar molt la musculatura, quan vaig començar feia 76 kg. i en dos anys he augmentat fins a 86.

(Mentre parlem, ens adonam que és un especialista no sols en culturisme, sinó que sembla saber com un metge quan parla dels músculs i de la dieta, diu que lo seu és menjar un 60% d'hidrats de carboni, un 30-35% de proteïnes, un 5-10% de greixos. Fent unes 5 ó 6 menjades, a més de les 3 habituals, en fa 2 més).

-Es un esport de joves?

-Què va!, precisament és un esport que no té edat, com exemple diré que hi ha un esportista que començà als 29 anys i quan en tenia 50 quedà classificat dins els 3 primers a un campionat important, i això que els altres dos tenien 23 i 24 anys. Un home, aconsegueix el seu millor moment dels 35 als 40 anys.

-Serveix de complement a altres esports?

-Sí, hi ha a tot arreu esportistes que el practiquen sense dedicar-se exclusivament, hi ha Boxadors, tennistes, atletes, per exemple en Carl Lewis n'és un d'aquests.

En Joan ens diu que els practicants del culturisme estan en lluita per aconseguir que sia joc olímpic per les Olimpíades del 96.

El temps ha corregut depresa, i ha d'anar a entrenar un grup. Encara que sembli que no existeixen els grecs de «Mens sana in corpore sano», en Joan n'és un cas, i a més subcampió.

BARÇA, 3 - MADRID, 0

Els aficionats al futbol de Ca'n Menut, aconseguiren el dia del firó un record en quant a públic assistent en un partit de futbol, prop de quatre-centes persones. El desenvolupament del partit fou molt interessant, demostrant els aficionats als dos equips puntes de la Lliga Nacional una gran esportivitat i bon comportament. Una iniciativa positiva, que l'any que ve, de segur que es repetirà, l'èxit de públic així ho augura.

ASCENS DEL C. PETANCA «VILLA»

El Club Petanca Villa Sta. Maria s'està revelant com un equip «ascensor». La temporada 85-86 aconseguí l'ascens a Segona Categoria, tornant a davallar l'any següent,

i tornant a pujar enguany. Enhorabona als directius i jugadors del «Villa», que s'han classificat al segon lloc del seu grup assolint així el dret a jugar a Segona l'any que ve. Tant de bo que poguéssim celebrar un altre ascens a Primera!

CARRERA CICLISTA

El proper dia 4 de Juny a les 9 h. del matí es donarà la sortida de la carrera anualment patrocinada per AGAMA i organitzada, en la present edició, pel Club Unió Ciclista Sta. Maria - CONSPORT i el Club Ciclista Marratxí, amb un recorregut de 110 quilòmetres per a corredors juvenils i aficionats. Aquest en serà el trajecte: AGAMA, Son Ferriol, Sa Comuna, Pòrtol, Santa Maria, Consell, Binissalem, Inca, Sa Pobla, Pollença, Tomir, Lluc, Caimari, Selva, Inca i arribada a Sta. Maria devers les dotze i mitja.

REGALAM UNA BOTELLA DE VI
Si la seva compra és superior a 2.000 pts.

OFERTES:

Pollastre	210 pts. Kg
Ossos de porc	80 pts. Kg
Llom de porc.....	774 pts. Kg
Bistecs de vadella de primera.....	1.150 pts. Kg

OFERTA VÀLIDA FINS DIA 8 DE JUNY

ENHORABONA PELS PRIMERS 50

*endavant
cap al 100*

Edició patrocinada per la

Conselleria de Cultura, Educació i Esports

Direcció General de Cultura

GOVERN BALEAR

COANEGRA, RESERVA DEL 1981

Coanegra va sortir en bon moment, talment com el novell fruit del cep que esdevindrà saborós líquid.

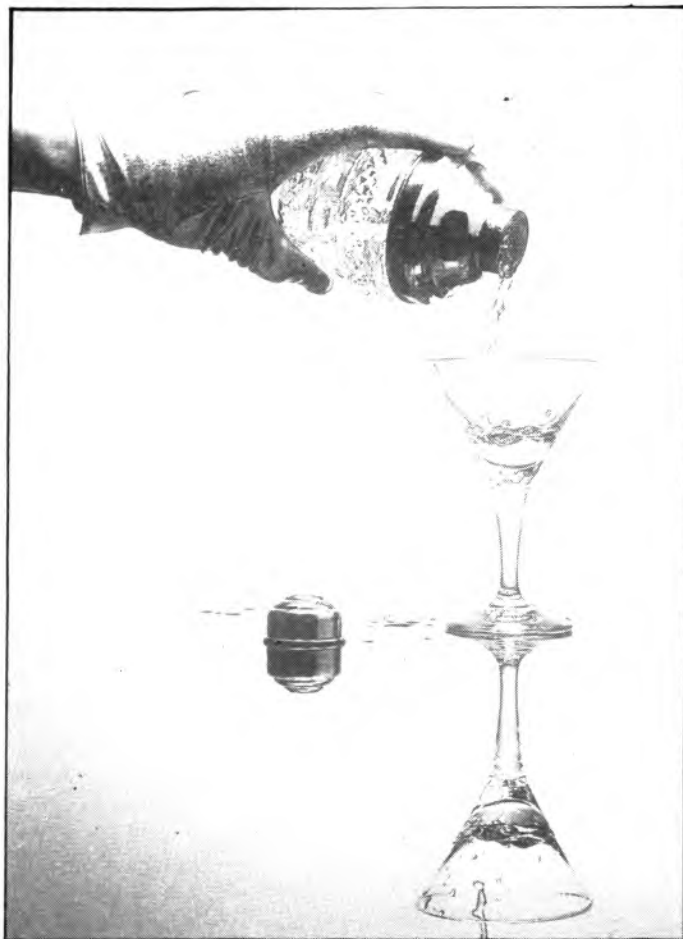
Era un setembre, mes especialment significatiu per la vila de Santa Maria del Camí. La Tardor, com a bona Primavera d'hivern, és temps d'eclosions creatives, moment oportú per posar en solfa aquelles dèries que fa estona et bullen dins el cap.

Entretant han passat set anys. I festejam el cinquanta. També en Primavera, també en època de creació. El set, com a bon número màgic, obre les portes d'unes connotacions àmplies, plenes d'horitzons; la Primavera, com a bona mare regeneradora, aporta la presència de la saba que nodreix l'esperit de la publicació i en fa veure els seus petits -o grans- miracles. Miracles que es veien reflectits amb eloquència a través de l'exposició que l'equip redactor va muntar fa unes setmanes a Ca's Metge Rei. Talment un llibre obert. Girant aquelles planes, imatge a imatge, text a text, te n'adones de la muntanya que arriba a fer aquell granet d'arena posat mes a mes amb coratge, amb il·lusió, i empenya, i joia...

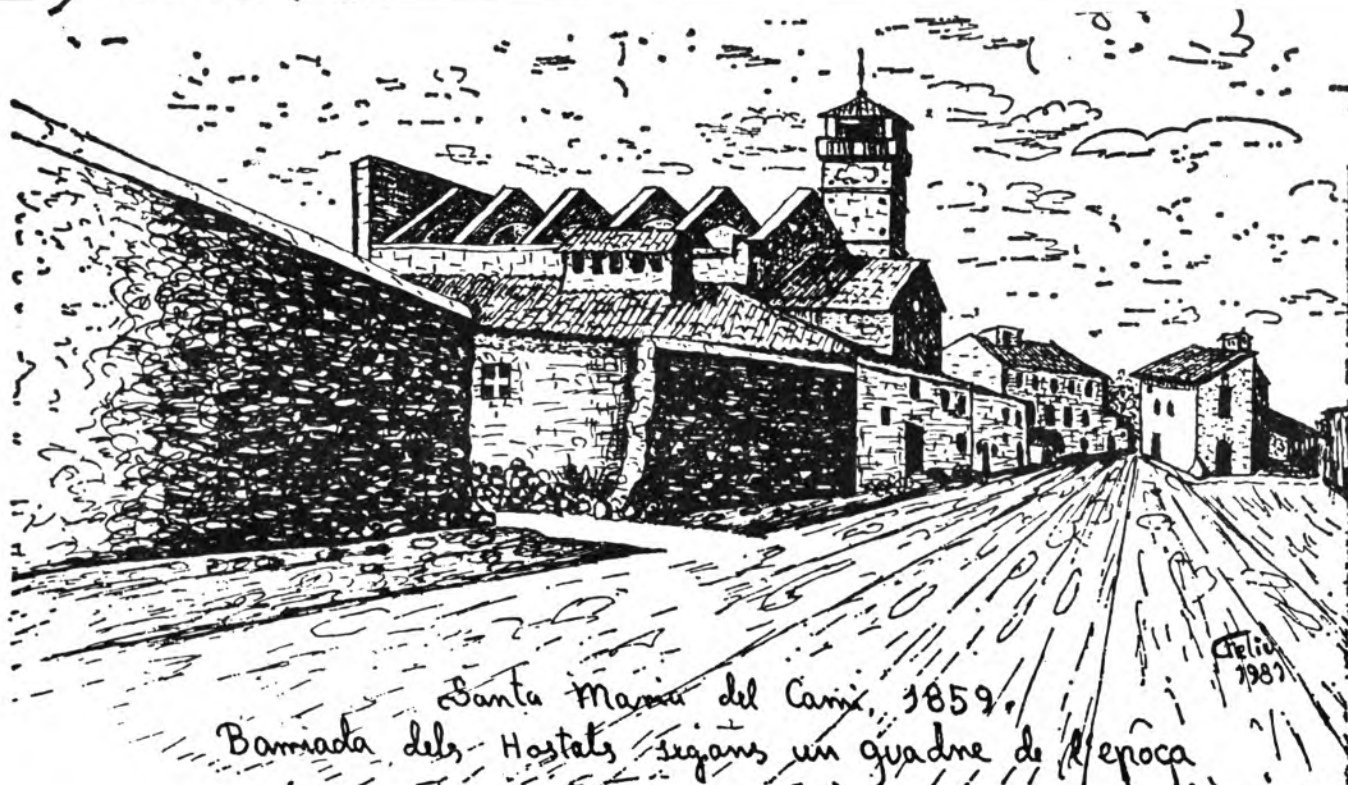
Les petites-grans aventures com Coanegra són imprescindibles en un món com el d'avui, ja mancat de molts dels seus valors bàsics. Acció i vida, moviment, evolució. Són cinquanta passes que no fan més que demostrar la possibilitat d'un llarg recorregut -espines i roses- pels camins de la informació, de les relacions humanes i del desenvolupament personal: les perspectives són àmplies, no s'arriben a acabar... és una bona reserva!

Amics, enhorabona!

Biel Massot i Muntaner,
President de l'Associació de
la Premsa Forana de Mallorca.
Pòrtol, Maig del 1.988

Galeria '50

GABRIEL JUAN «FELIU»

CINC CAVAIONS DE coanegra

Fa set anys que va sortir,
sa revista Coanegra,
que cada mes mos fa sebre
lo que passa per aquí.

Com fura escodrinyadora
cerca el fet que ha succeït;
lo que se diu; lo que s'ha dit.
Llavors tot junt ho elabora
i gojosa mos ha dona
contant-mos-ho per escrit.

Es plaent quan un espera
que s'acosti final de mes,
per poder llegir amb interés,
sa premsa santamariera.

Cinquanta ja n'han sortides
per celebrar ses noces d'or,
i crec que molta gent com jo,
amb molt de gust les ha llegides.

Ara aquí vull fer un incís
perque trob que ho mereix,
en es número trenta tres
de mil noucents vuitanta sis.

No és que sigui un miraprim,
perque tenc molt poca vista.
Vaig veure una cosa trista
a una plana de sa revista,
que a Santa Maria tenim.

En es final d'un llarg glosat
que a sa revista hi havia,
es nom de s'autor no hi cabia
i l'hi posaren de costat.

Trob que hem de ser tots iguals
per poder viure amb harmonia,
perquè baix des glosat hi havia
dos anuncis comercials,
que estaven complets i cabals
i en perfecta simetria.

O que espessesquin es glosat,
o que allarguin es paper...
Posar s'autor de costat,
trob que això no està gens be.

Que s'esforç indagador,
sempre es vegi premiat
i vos darà per resultat,
fer sa revista millor.

Déu faci que així sia
i esper què així serà,
perquè això redundarà
en bé de Santa Maria.

Tomeu Grau

Just sortint del poble, un poc passat el darrer revolt abans d'enfilar la recta del cementiri, quan el camí encara és estret, ens eixordà un esclafit formidable. Mon pare aturà el cotxe, que era d'aquells dels anys quaranta, tot quadradet com una capsa de llumins. el meu padrí baixà parsimoniós una mà en el gaiato i l'altra a la porta: «Hem foradat,» digué, quan mon pare ja havia tret les eines i començava la tasca de canviar la roda. Jo, que havia quedat immòbil al seient de darrera amb els ulls oberts com a plàtets, vaig anar devora el padrí, que estirava la panxa cap al mig de la carretera i pegava bones xupades a una fària que li penjava dels llavis. Era un migdia tranquil, a l'inici de l'autumme, no feia fred ni calor i un sol teb escampava dolçament la llum dels seus raigs sobre els camps, morts de set a l'espera de les primeres pluges i de la primera llaurada.

Fou aquesta una de les primeres vivències que vaig tenir del poble veïnat. Molts d'anys abans, el meu repadrí, que era de Santa Maria, se casà a Ca'n Calet de Pòrtol, on hi nasqueren el padrí i ma mare. De llavonses ença tots hem estat portolans, però la nostra vida, com la de molts de paisans nostres, ha estat lligada més poc o més molt a la vila de Santa Maria. Els dos pobles han vist lluir el vermell dels enfilois de pebres a les façanes de les cases, i aquell dematí veniem de fer volta per les botigues oferint el pebre de matances que aleshores elaboràvem a canostrà.

Ma mare m'ha contat que, quan era nina, anava a vendre la somada i pebre bord i coent per a fer sobrassades a les places i botigues de Binissalem, Inca, Santa Maria i Ciutat amb els altres germans i el padrí. Partien fosca negra amb el carro envelat, molt lluny encara l'alba, amb un fred que pelava a l'hivern i una bístia que sabia el camí de memòria: Pel seu compte feia parada a Ca'n Polit de Santa Maria i a Ca'n Gras de Binissalem, a Sa Travessa o a Ca'n Gori d'Inca i al Banc de s'Oli a Ciutat.

De sempre fou Santa Maria com la capital dels poblets petits del seu entorn, amb una bona plaça, on mai hi ha faltat l'oller de Pòrtol amb les seves olles i greixoneres, i una bona fira el darrer diumenge d'abril amb cavallets i tot per colcar-hi els infants. Amb l'anomenada de nines precioses, molts de portolans començaren a festetjussar per Santa Maria, i alguns d'ells s'hi casaren, com també hi ha santamariers que han triat una portolana bella per muller de tota la vida. Santa Maria és encara avui el poble de les primeres eixides, de començar a encalçar al.lotes, i, per alguns, l'escenari de la primera experiència amorosa. Ja queden molt enrera aquells anys en què volaven macs pels revolts de Son Bieló, quan els enamorats tornaven a ca seva les dotze de la nit tocades; com també s'ha esmorteïda la rivalitat entre els dos equips de futbol: Santa Maria i C.D. Marratxí, que fou ben encesa fins fa poc temps —pobres àrbitres—, i mirau per on els que avui són batles de Santa Maria i Marratxí jugaren plegats amb el C.D. Marratxí.

Hi ha una mútua influència clara entre els dos pobles. Molts de portolans recorden encara D. Joan Vich Salom, bon historiador, que estigué de capellà a Pòrtol el temps de la guerra civil, i, gràcies als seus bons oficis, no en varen matar cap ni de la dreta ni de l'esquerra. Es capellà Gelat, li deien —perquè era Ca'n Gelat—, i són famoses les seves plorades dalt de la trona. I, sense anar més enfora, mon pare fou un parell d'anys mestre d'escola a Santa Maria, i jo mateix m'hi vaig estrenar en una experiència no gaire aïrosa d'ensenyança del francès, a l'escola Parroquial, però que em va deixar molts d'amics. Eren aquells

SANTAMARIERS I PORTOLANS

Club deportiu Marratxí als inicis dels anys 60. El primer de l'esquerra dret i amb corbata és el santamerier mestre Pep Ferriol, i el que fa set és el seu fill Guillem Vidal, actual Batle de Marratxí, al seu costat cap a la dreta el santamarier Joan Verderol. Asseguts des de l'esquerra el segon és Pep Estarelles, Batle de Santa Maria, i al seu costat cap a la dreta Andreu Rosselló, germà de Llorenç Santa Maria. Foto cedida per Isidre Amengual.

temps gloriosos de Mossèn Fundo i D. Pep Henales, gran pedagog i d'una raça de mestres d'escola que ja s'ha extingit.

Terra de bon vi, molts de portolans n'hi compram qualque barralet cada setmana. I la llet d'ametla, vaja un present que ens deixaren els frares Mínims! Encara en guardam la tradició, i esperam que sia per molts anys.

Però tal vegada el punt de confluència més important sia el dia de l'Àngel en què de bell antuvi els pobles de Santa Maria, Santa Eugènia i Pòrtol pugen a l'ermita de Son Seguí: Amb forma de triangle equilàter, geomètricament perfecte, el Puig de l'Ermita, amb un pinar frondós embriuat de fades benignes que vetlen pel bé dels pobles dels voltants... nostra Senyora de la Pau... Un dia de l'Àngel vaig pujar-hi acompanyat d'una nina. Trencava l'alba de la seva adolescència blanca l'esguard viu d'uns ulls negres i brillants com el reflex del sol dins l'aigua dels pous. La llum d'aquell dia de primavera s'esvania tot amagant-se el sol més enllà de les muntanyes. Els darrers grups de romeus començaven a partir pel camí que baixa al poble, i ella es quedà una mica enrera, al meu costat. Caminàvem sense dir res, de vegades ens miràvem i ens mig somrèem. Vaig

sentir un gran temor de rompre l'encís agradable que anellava les nostres vides, però tímidament vaig estirar la mà fins que els meus dits tocaren els seus. Davant de nosaltres un esbart de joves i al.lotes reia i cantava. Sobre el llunyedar s'estenia la mar gran abraçada als darrers esclatadors de llum, i encesa de llums, Ciutat es confonia dins la calitja de l'horitzó amb el firmament que començava a omplir-se d'estels. Ella em mirà confiada i segura, m'estrengué la mà, jo tremolava. Ens aturarem. El camí travessava ara un camp de flors blanques, com si fos una núvia. Ens miràrem fit a fit sense dir paraula i em vaig deixar anegar dins la profunditat serena del seu esguard. Ambdós ens acostàrem ensems, vaig acariciar suaument els seus cabells negres com la nit, ella tancà els ulls. Un gran silenci envaí tot el puig, els pins s'aturaren de jugar amb el vent i els albons, que ja casi dormien, obriren els ulls esglaiats. Sota la camisa blanca vaig sentir bategar més de pressa el seu cor i els pits incipients estremir-se...

Per als bons amics de Santa Maria, Pere J. Amengual i Bestard, de Pòrtula, en el número cinquanta de Coanegra. Pòrtol, 20 de maig de 1988.

EL PAPER DE LA PREMSA

Els amics de Coanegra, m'han sol·licitat la col·laboració en forma d'article, per incloure'l en el número 50.

I he pensat que 50 números, 50 mesos consecutius sortint al carrer, reflectint el batec de la realitat quotidiana del nostre poble, suposa un període de temps suficientment ample perquè un pugui plantejar-se el que significa, aquí i ara, l'existència de la revista. Ho faig des de l'òptica de lector de la revista, que pretenc mantenir imparcial, però que no pot ser tampoc absolutament asèptic perquè, se vulgui o no, sempre es produeix una corrent de mútua influència entre una publicació i els seus lectors. En definitiva, crec que els lectors també som part de la publicació perquè és o bvi, no pot existir un projecte editorial sense uns destinataris identificats en major o menor mesura.

Des d'aquesta perspectiva m'interessa assenyalar dos aspectes de la revista que consider importants. En primer lloc, la seva decidida i constant aportació a un projecte de recuperació de l'ús, sobretot escrit, de la nostra pròpia llengua. Arribarà el dia en què s'haurà de valorar com es mereix aquest treball realitzat per COANEGRA —i altres publicacions semblants arreu de l'illa— provocant, en el marc de la normalització de l'ús del català, vertaders esforços

intel·lectuals de comprensió del nostre idioma a moltes persones poc acostumades a la seva lectura. Vull citar una anècdota al respecte, fa uns dies em deia un amic, al bell mig d'una discussió sobre les partides pressupostàries i les voluntats polítiques necessàries per a la normalització de l'ús del català, tot referint-se a Catalunya: «desenganya't, no hi haurà normalització lingüística a Catalunya mentre «La Vanguardia» no es publiqui en català». Pot semblar un poc exagerat però, de qualsevol manera, dóna una idea real de la importància dels mitjans de comunicació en la lluita per fer del nostre idioma una llengua viva.

I en segon lloc, la seva tasca informativa, feta amb rigor i honestat; i, el que també és molt important, des d'una concepció progressista de la vida i de la història que no ha anat mai separada, a les pàgines de COANEGRA, amb la franquesa. No és ara el moment d'anar al detall del que sol configurar el contingut habitual de la revista, així i tot m'atreveria a assenyalar, de passada, l'escasessa d'articles d'opinió front a l'absoluta prioritat dels informatius, i fins i tot la necessitat d'afegir-hi algun aspecte d'amenitat davant la feixugesa d'alguna de les seves seccions, etc. Però si que cal dir que en un moment en el qual la informació local, sens dubte per raons d'espais, apareix molt minsà en els periòdics diaris de gran tiratge, és cosa d'agrair l'existència d'una publicació que, amb més voluntat que mitjans econòmics, amb més coratge que ajuts, s'esforça per sortir mensualment a retrobar-se de nou amb els seus lectors. I l'alegria que produeix veure 50 números al carrer és doble per tots aquells que volem que existeixi, de cada dia més, una major participació de tots en els assumptes que ens afecten a tots, i que estam convençuts que no hi ha participació sense informació.

Per tot això, i acab, heu de saber una cosa: estau, i hi estam tots, d'enhorabona. I el vostre esforç per seguir en aquesta trajectòria, comptau amb tots els que creim en ella.

Antoni Santandreu.

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

Plaça dels Hostals, 13 i 15
Tel. 62 00 48
SANTA MARIA DEL CAMI

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

fusteria _____

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

Plaça Hostals 37 • Tel. 621122
Santa Maria del Cami

GLOSES

A Santa Maria de tant en tant per «Sa Fira» s'organitza un partit de futbol entre aficionats o veterans. Aquest any el varen organitzar els seguidors del Barça i del Real Madrid de Can Menut, que o per cert ha estat un dels partits als quals hi ha assistit més públic.

L'any 1984 se'n va celebrar un entre veterans de Santa Maria i Sóller, en Rafel el recorda així:

VETERANS FUTBOL FIRA 84

Sa meva col.laboració
no era perquè em fesin mambelletes
però escric quatre cosetes
motiu! no oblidar-ho.

Es Bon vespre vos vull donar
si fos es matí bon dia
ja mai tornaré jugar
en l'equip de Santa Maria.

A Santa Maria es futbol
ja duu llarga malaltia
veig que hi pot jugar qui vol
si duu un poc de «xuleria».

Es veterans per sa fira
organitzarem un partit
jo n'estic empegeït
de pensar en aquest dia.

Tot estava organitzat
pareixia que anava bé
però hi va haver un alaroner
que estava molt «enxufat».

Un «espontaneo» d'Alaró
a sa caseta se presentà
i quasi tot es temps va jugar
d'acord amb s'entrenador.

De vermell com un dimoni
en es terreno saltà
bastant de públic siulà
no agradà sa «ceremoni».

En canvi a n'es porter
molts el varen aplaudir
perquè molt se va lluir
i és un bon santamarier.

Es Batle no té cap cupa
perque estava lesionat
però jo, estic empenyat
i cansat de fer sa puta.

Era un altre s'encarregat
de fer aquest «trampos»
no vull dir que faci de polissó
però si d'estufat.

A Santa Maria hi ha moltes fletes
misses i estufats
i ne fan de desbarats
per parèixer de ses dretes.

Si qualcú està agraviat
amb aquest grapat de cançons
jo me'n toc es coions
però diven sa veritat.

Rafel Estarelles
Abril 1984

A MADO JOANA SERRA «CARTERA» DE BUGER

Qui és que podrà oblidar
a madò Joana «sa cartera»
aquesta dona tant flexendera
en s'asunto des glosar
a tothom feia callar
mai quedava endarrera.

Ja sou de bastanta edat
madona es temps no perdona
sou una bugerrona, forta en so glosar
es que han estat a n'es vostro costat
no vos serveixen per tumbona.

Es una llàstima que vos ne dugueu
aquest «do» a sa sepultura
perque això és una cultura
que amb l'herència no deixareu
i quant en vos noltros pensem
reunits a una trobada
sentirem sa cara banyada
i ses llàgrimes mos torcarem.

Rafel Estarelles
Abril 1988

SA GLOSA D'EN PERE-GIL

SA FIRA DES FANG
* IN MEMORIAM *

S'argila volta pes torn
mentre ses mans, amoroses,
en fan formes agradoses
abans d'entrar dins es forn.

Enguany, a ca "SES GERMANES"
hi havia un lloc buit...
En BENET MAS nos és fuit

mai no farà més fornades!

Ja ho diu s'escolà de sant Marçal:
"Amb ses seves ocarines
farà música celestial".

MARGALIDA LLABRÉS

NO CAL CELEBRAR EL «V CENTENARI»

Diuen que la història l'escriuen els vencedors i que aquests la componen al seu gust davant la impossibilitat dels vençuts de contar la seva versió i això és el que passa amb la celebració del V Centenari del descobriment d'Amèrica i la seva colonització per part dels espanyols.

Però en tota la història que s'està muntant del V Centenari hi ha un problema i és que encara queden indis, i a pesar de la fabulosa quantitat de milions que es tuden per demostrar que va ésser una trobada enriquidora de dues cultures, surten veus que parlen de genocidi i d'altres veritats més esgarrifadores.

Els càlculs més fiables del genocidi d'Amèrica Central i Sud, parlen de dues tercers parts de la població indígena extingida des del descobriment en l'espai del primer segle. (1).

Per posar alguns exemples del resultats de la conquesta, a Mèxic entre 1.519 i 1.568 dels 25 milions d'indis originaris en sobrevisqueren no més de tres milions. A l'Uruguai no en sobrevisqué cap i a les illes del Carib a on va desembarcar Colon les poblacions d'indis Tains varen ésser totalment aniquilades en l'espai de dues dècades. A les mines de Potosí en van morir més de vuit milions a causa de les condicions de treball (2).

Amb motiu de la campanya del V Centenari es va fer a Quito, Ecuador un congrés de representants i jefes indígens de 30 ètnies diferents de 16 països de Centre i Sud Amèrica, que representen el 80% de la població indígena (3) i manifestaren: El nostre repudi total cap aquestes celebracions triomfalistes per les següents raons:

1.- Que no hi va haver tal descobriment i evangelització, sinó una invasió que va implicar: (4)

a) Genocidi per la guerra d'ocupació, contagi de malalties europees, mort per sobreexplotació, fam i separació de famílies provocant l'extinció de més de 75 mi-

lions de germans nostres.

b) Usurpació violenta de les nostres terres.

c) Disolució de les nostres organitzacions sociopolítiques i culturals.

d) Sotmetiment ideològic i religiós en detriment de la nostra lògica i creències religioses.

Parlar com fa el rei i les autoritats espanyoles del descobriment d'Amèrica com una trobada enriquidora de dues cultures és una fallàcia indefensible per seguir explicant la història des del punt de vista dels invasors i genocides.

Davant el V centenari del començament d'una llarga història de robatoris, explotació, vassallatge i aniquilació de les diverses cultures indígenes pens que no cal celebrar res, i que hem de meditar damunt el fenomen imperialista que no tan sols es present avui, sinó que disposa de molts més mitjans per fer-se patent arreu de tot el Món, inclosa Mallorca.

(1) *La minva de la població fou particularment ràpida en el primer temps de la conquesta.*

(2) *A Potosí les mines més importants de plata que explotaren els espanyols els carros duien les llantes de plata. Font. Wiñay Marka, juliol-87.*

(3) *Els càlculs de la població índia son aproximadament de 30 milions.*

Fins avui s'han contabilitzat 409 grups ènicolingüístics. Onze grups representen el 73% dels indis americans en més de 250 mil membres cada un d'ells i 200 grups tenen menys de mil membres cada un. Font. Le Monde Diplomatic.

(4) *El manifest té dos punts més que fan referència a l'opressió actual i a l'actitud complice de l'església catòlica durant la conquesta.*

Guillem Ramis

POEMA PER «COANEGRA»

Màgic nom, de tradicional essència illenca

Supervivent, en aquesta època de «creació-destructiva».

Reivindica un sentiment, no reflectible de manera clara, perquè a l'era de l'incoherència vivim.

Silenciosa idea, transportada des que existeix l'eternitat.

Reviscuda pels fills dels fills, dels padrins que aquest nom a un torrent donaren.

El veig, com un crit mut, de manifestació veritable,

que d'uns pocs mallorquins sembla sortir, sense arribar a ser estimat per d'altres.

**Soporta les agressions, que de per tot veu sorgir, mentre tot fluïnt en la seva condició eterna,
aquest sentiment, segueix dibuixant el seu destí**

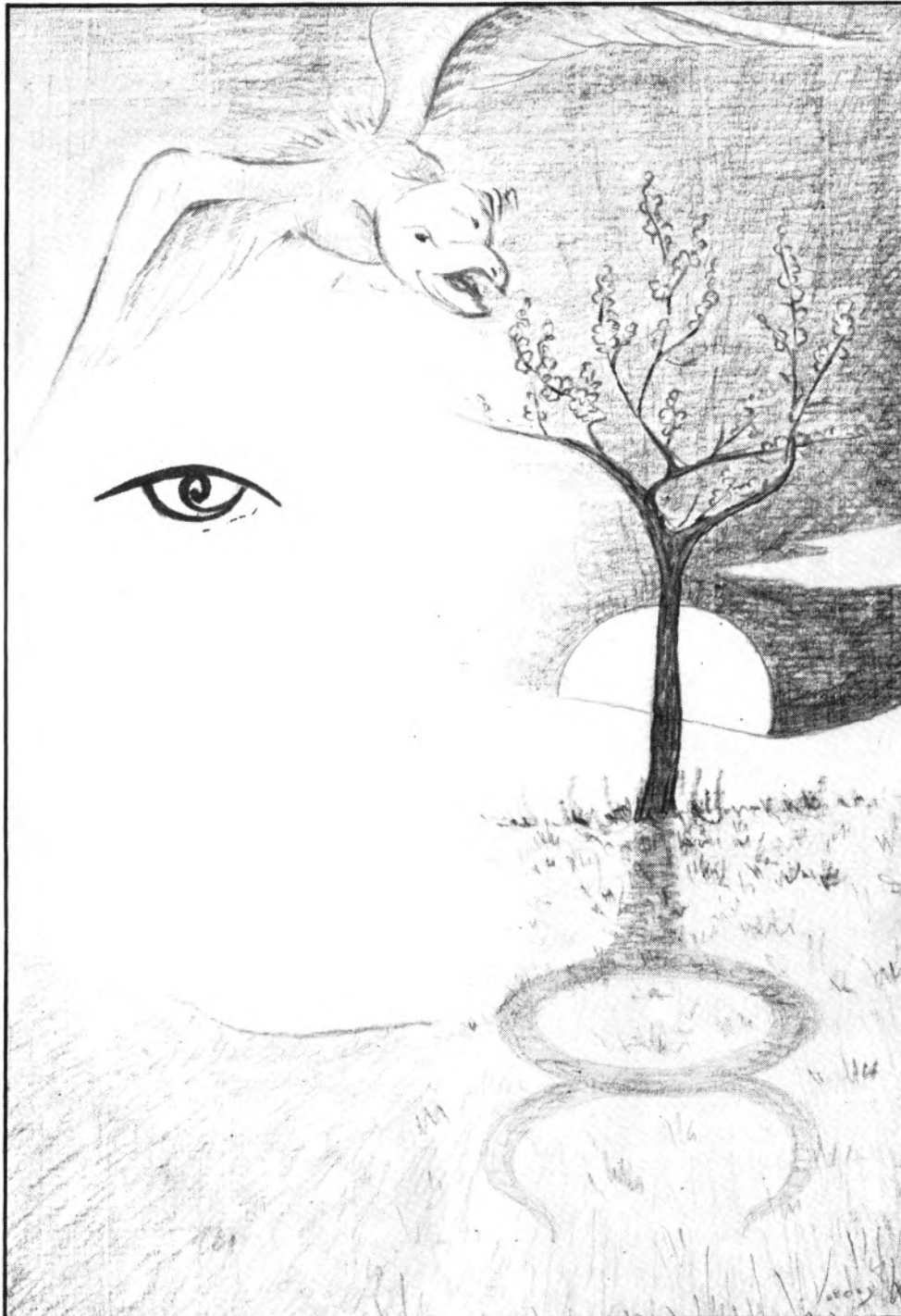
Jo, com a foraster admirador d'aquesta idea que viu en aquest etern sentiment,

Li desitjo un bon avenir, i col.laboro humilment, expressant el que puc sentir.

El silenci..., crec... és l'evident resposta a les preguntes que han de sorgir

El silenci és...

el millor poema que he sentit.

JORDI BRUGUERAS

AHIR I AVUI

Una vegada i altra, en entrevius i converses, m'han demanat quines analogies i quines diferències em semblaven més vistents entre la Mallorca de la meua adolescència i la Mallorca dels nostres dies, i, en un pla més entra nyable, entre la Santa Maria del Camí dels temps de la II República i la Santa Maria del Camí que, després de quaranta anys d'opressió, està abocada, amb plena consciència, a la vida democràtica. He de confessar que la doble resposta, ben mirat, no és gens fàcil.

Sí, ja sé que les onades turístiques ho han transformat tot. Moltes en viuen, i de quina manera, d'aquesta commoció increïble, però també, crec jo, molts en moren. Basta veure, aquí i allà, l'abandó tan accentuat, sovint dramàtic, dels nostres camps i de les nostres possessions. Jo, força sament encaparrat en els «negocis» culturals (perquè crec que són els essencials del nostre poble), m'he preguntat moltes vegades què deu la nostra cultura als milions vestsats pels turisme. Des d'aquest punt de vista, estic sospitant que no hi ha una gran diferència entre el nivell científic i literari d'aquells anys llunyans i el dels nostres dies. És a la Universitat Balear i a l'impuls social del Govern autonòmic que cal confiar, en tot cas, l'avançament pels camins de la nostra pròpia superació.

La diferència més notable, potser, entre aquells temps i els nostres s'ha posat de manifest en el canvi radical de les relacions cíviques i polítiques. Jo no vaig poder viure de ple les lluites de partits, entre esquerrans i dretans, durant els dies de la II República; però crec que les he pogudes calibrar amb certa aproximació. Allò devia ésser un xafarranxo de mala educació, d'insults i d'hostilitats sense cap ni peus. Els feixismes, consolidats o naixents, ho enverinaven tot. Avui som més civilitzats, no tan fanàtics. S'ha pogut fer, en efecte, el pas de la més cínica dictadura al sistema democràtic sense ofenses ni mossegades ferotges, sota el guiatge d'un Rei assenyat, sol·lícit i equànime. Hi ha, certament, els monstre del terrorisme; però això és una aberració que no té res a veure amb un règim democràtic.

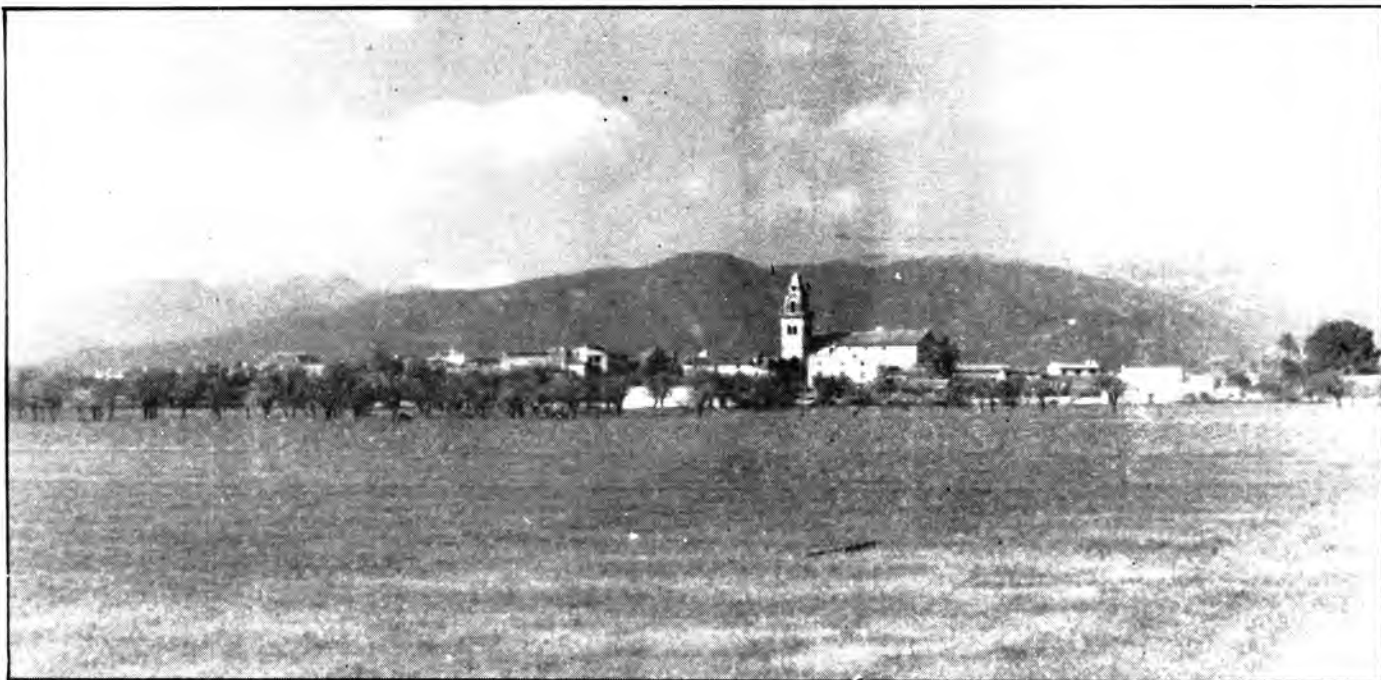
En tot cas, un dels guanys més espectaculars de la nova situació ha estat el recobrament de la nostra pròpia identi-

tat, en virtut de les solucions autonòmiques. Les autonòmies, però, tenen un perill: que cada ciutadà arribi a ceure que la seva comunitat és el llombrígol de l'univers. S'ha de tenir, per a forjar i fer triomfar l'autonomia, un generós esperit de convivència i de concòrdia. Les Illes, en aquest sentit, pels lligams que històricament i lingüísticament les uneixen amb altres comunitats veïnes i germanes, estan cridades a ésser l'exemple més lúcida i més coherent de les noves possibilitats nacionals.

¿En voleu una mostra més clara, d'aquest recobrament de la nostra identitat, que la revista «Coanegra»? Puc assegurar que una publicació com aquesta, una cinquantena d'anys enrera, hauria estat no sols impossible, sinó literalment inimaginable. És cert que de vegades n'hi ha prou, per a obtenir aquest resultat, amb la presència, l'abnegació i l'obstinació d'una colla de joves il·lusionats: «Coanegra» la té, i amb quina embranzida! Fa cinquanta anys, això, a Santa Maria del Camí, hauria estat tan quimèric com voler agafar la lluna amb les dents. Es publicava aleshores, a Ciutat, una revista excepcional: «La Nostra Terra». Crec que jo, al nostre poble, n'era l'únic subscriptor.

Hem de felicitar sense regateig aquest cos de redacció de «Coanegra», que tenaçment, sense estuferera, ha fet arribar enguany la revista al seu número cinquantè. Ells compregueren, des del primer moment, la realitat d'aquells lligams comunitaris que hem esmentat. És per això que rebutjaren de soca-rel tot indicatiu d'aqueix «gonellisme» que es voldria imposar absurdament i grotescament d'alguna població de la nostra Illa. Segurament ni es plantejaren la qüestió, perquè sabien distingir, per instint i bon cap, els distints nivells d'una llengua: el folklòric, el col·loquial, el general i el literari. Bé: no tot serà, ara com ara, irreprotxable. Però el camí que han emprats els menarà a l'objectiu que s'han proposat: miren pel nostre poble, per la seva història, per les seves condicions i exigències d'avui. I sempre els ho haurem d'agrair!

Miquel Dolç
Poeta i traductor

Galeria '50

Galeria '50

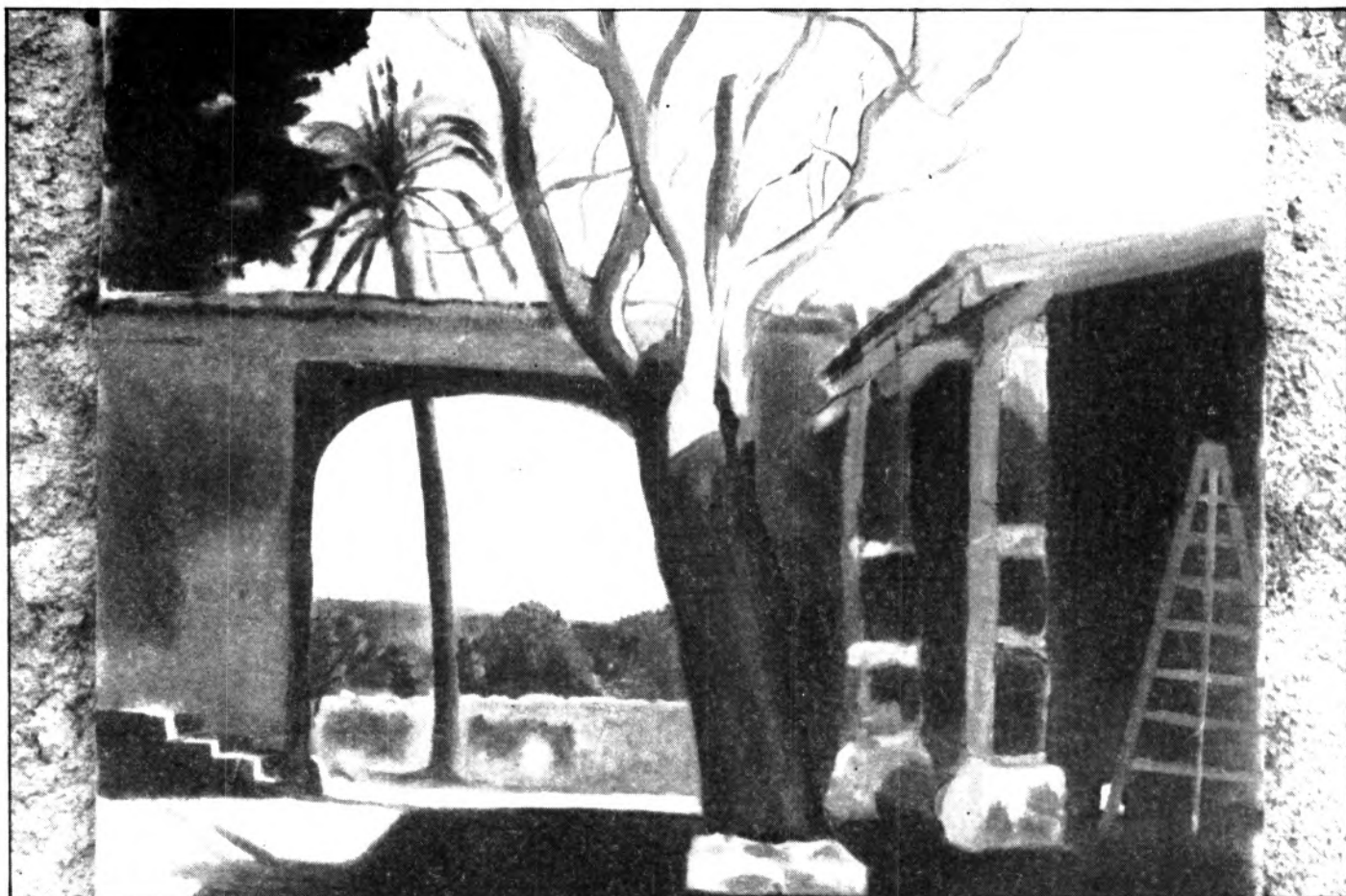

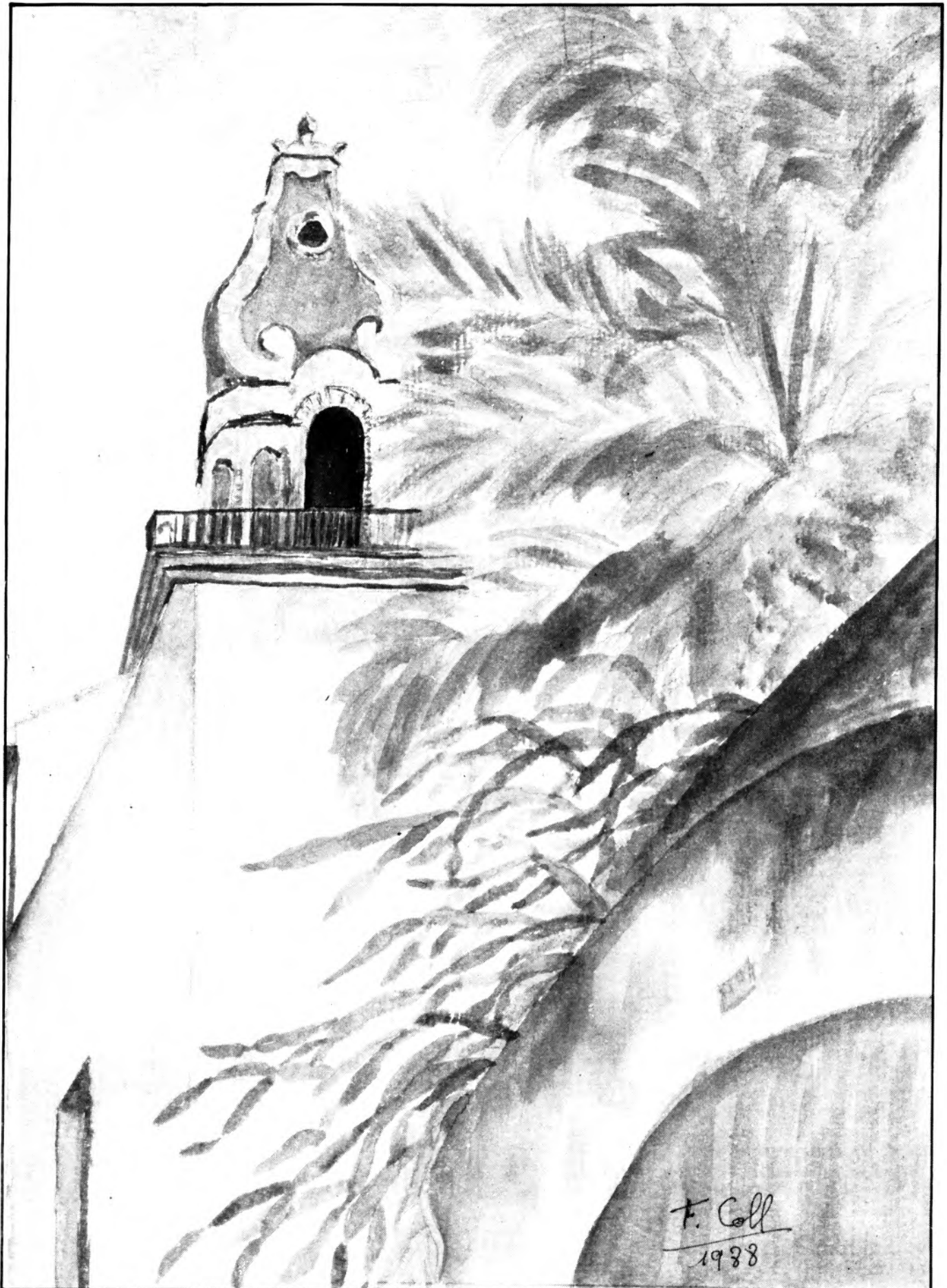

MARIA LOPEZ «CAMINO»

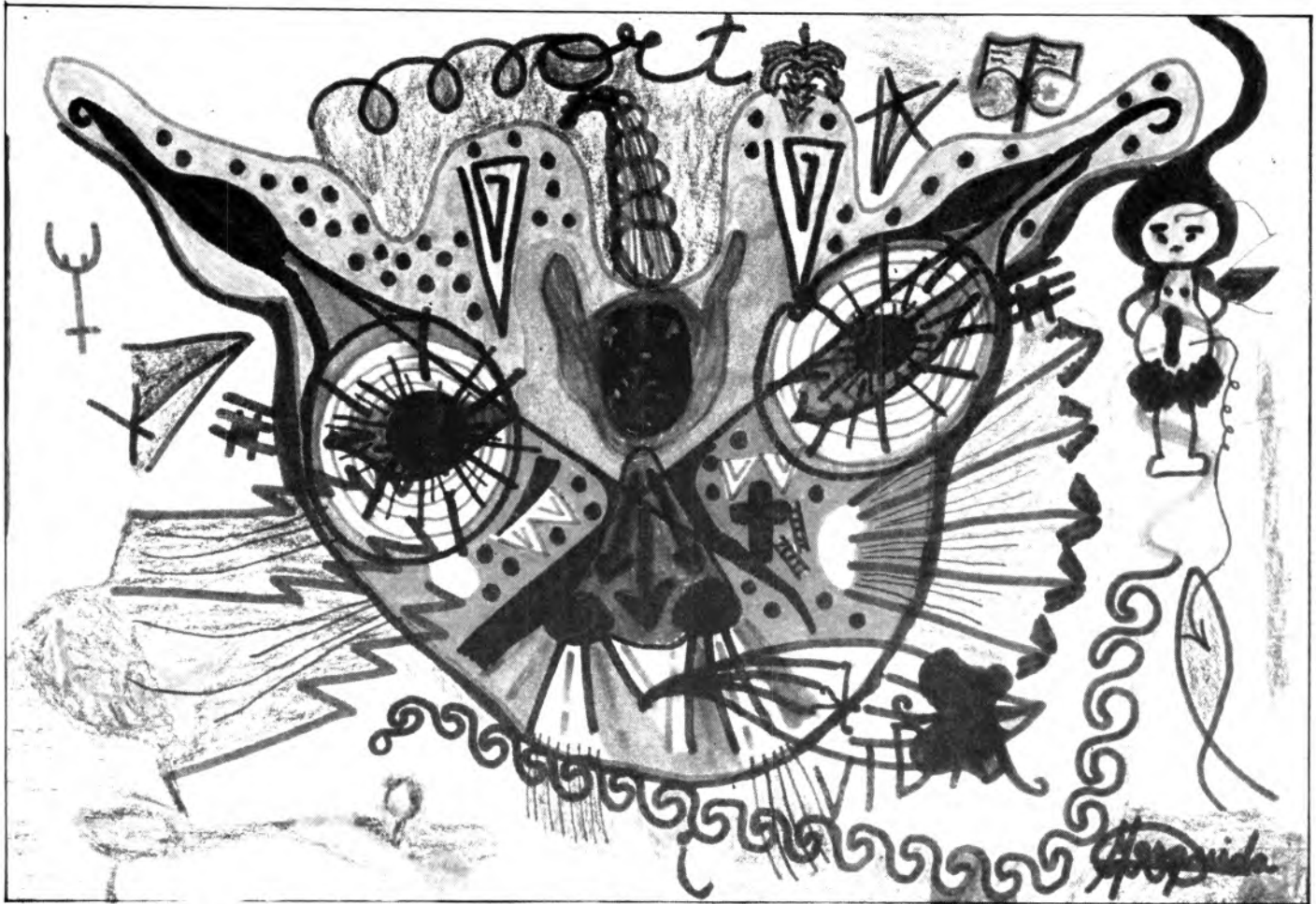
Galeria '50

RAFELADROVER

F. Coll
1988

POEMA DE LA VIDA

Escoltant la música entre tots
 me sent alegre avui de cervesa
 a Santa Maria un poble encantat
 han passat moltes coses agradables de llavors a ara
 i molts de patiments per sobreviure
 enfrontant-me a la realitat
 lluitant en totes les meves possibilitats
 sabent sempre quines no ho són
 duent el feix damunt l'esquena
 sense protestar ni queixar-me massa per les coses
 tot això sense menjar el coco a ningú
 així és la vida entre els joves d'avui
 un cop més bé un cop més malament
 imitant les passes de les persones ben assegurades
 que expliquen les formes de com s'ha de caminar
 tots hi queim, no pels costums
 sinó per la facilitat de fer les coses
 passant pel tub o l'embut dels qui ens precedeixen
 els marginats, la Casa de Socors
 no és manera de dur les coses
 partides de mul i arribades d'ase
 el progrés ens menja, fins i tot les ungles
 maldament les duquem pintades
 al tasser les copes la gent alegre
 arribant al màxim de les nostres possibilitats
 a vegades pens que no pensam amb el que ens envolta
 amb el sistema, amb l'estructura
 amb el cap, els animals, la flora
 el món segueix cap a un continuu desert
 i no volem adonar-nos d'això
 tant sigui per bé o mal

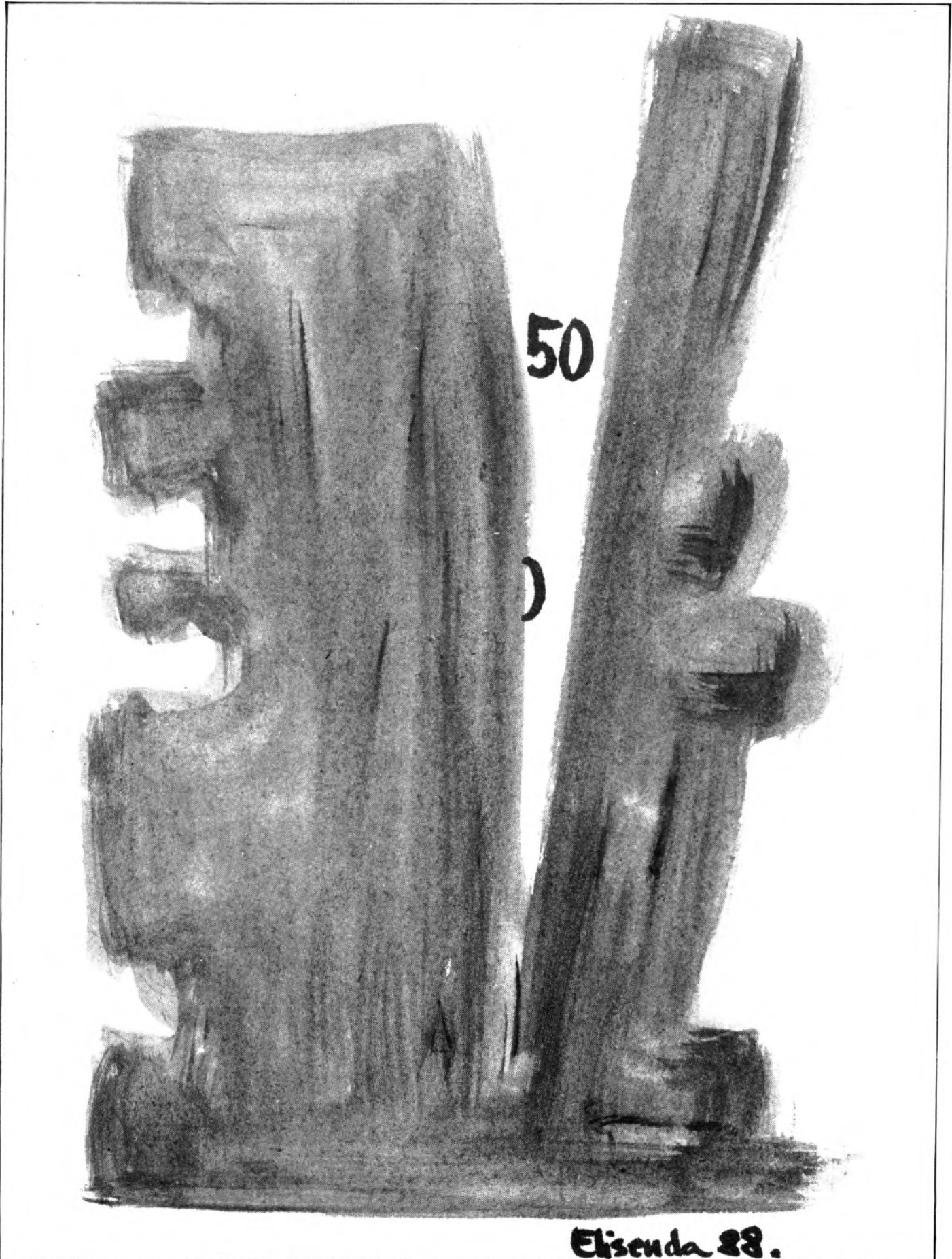
Pere Mesquida

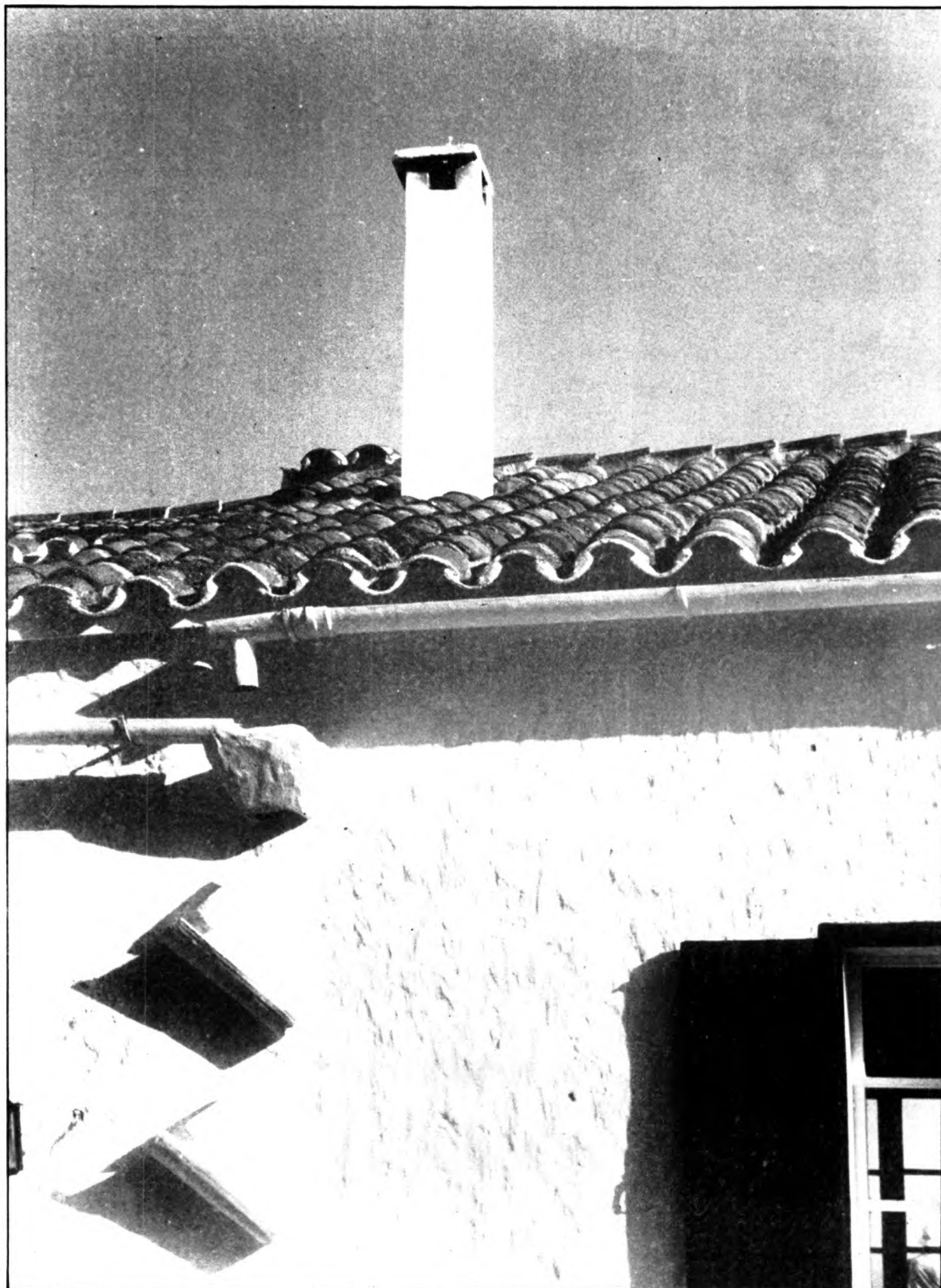
MALA SORT

La lluna torna dur el vestit negre
 terra negra de monumentals formiguers
 clavells vermells per la mort de la dona
 que un dia el príncep va perdre
 quan l'encant que duia li tocaren
 la corona, els calçons amb bufes, l'or
 va perdre l'encantament i les il·lusions
 i es morí fins a la sortida del sol
 sol, tot sol els dos es feren companyia
 la seva princesa li va dir que no
 els gorrions ja no menjaren de dia
 li digueren que s'havia equivocat
 que tal princesa no existia
 més que dins el pensament d'un foll ermità
 la ganivetada li arribà al cor
 i es morí fins a la sortida del sol.

Pere Mesquida

Galeria '50

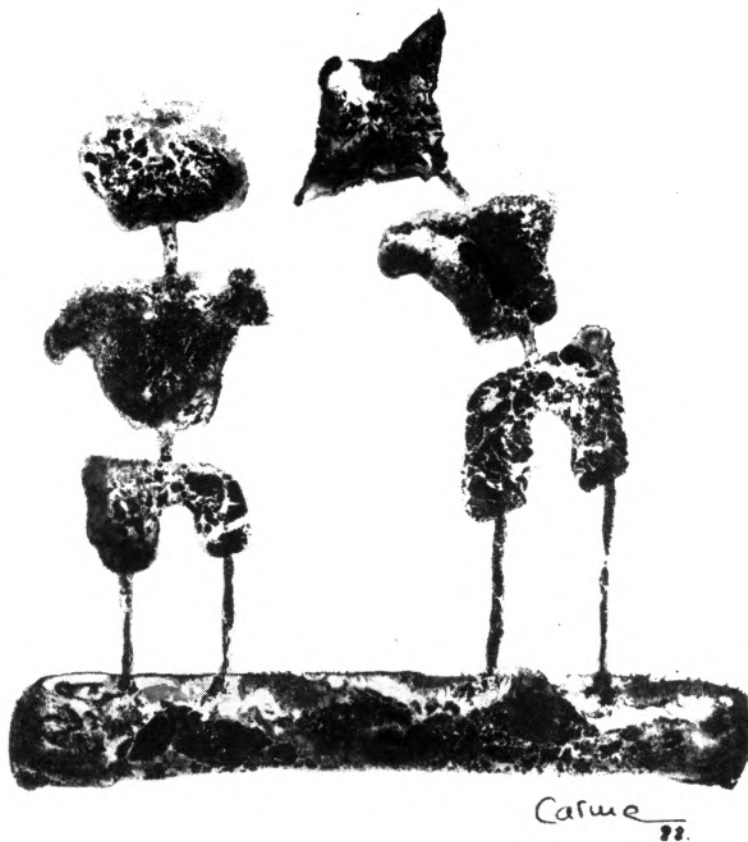

Galeria '50

Lletres que dansen en el temps
de festa es vesteixen
paraules d'enyor romandran
en aquesta primavera
pensaments oblidats
obriran els seus ulls
i com si somniassin
es deixaran acaronar
... tendrament,
per les mirades que voltegen
sense fer soroll.

Carme

coanegra '50

**PUBLICACIÓ
DE L'OCB
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ**

DEPÒSIT LEGAL:
PM 381-1981

EDITA:
Obra Cultural Balear de Santa
Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ:
Bernat Calafat
Pere Josep Calafat
Magdalena Canyelles
Ramon Canyelles
Mateu Morro
Rafel Pizà
Joan Serra
Mateu Vich

**HAN COLLABORAT EN
AQUEST NÚMERO**
Rafel Adrover
Catalina Amengual
Maria Amengual
Pere J. Amengual

Joan Artigues
Andreu Bestard
Jordi Bruguera
Bernat Cabot
Jaume Camponar
Martí Canyelles
Josep Capó
Francisca Coll
Margalida Colom
Àngela Dolç
Miquel Dolç
Rafel Estarells
Llorenç Frontera
Miquel Frontera
Pere-Gil
Bartomeu Grau
Francesc Grimalt
Jaume Grimalt
Carme Hermoso
Gabriel Juan
Margalida Llabrés
Maria López
Biel Massot
Pere Mesquida
Maria Munar
Andreu A. Muntaner
Miquel Niell
Sebastià Pastor
Elisenda Pipió

Guillem Ramis
Pere Rosselló
Antoni Santandreu
Sebastià Verd

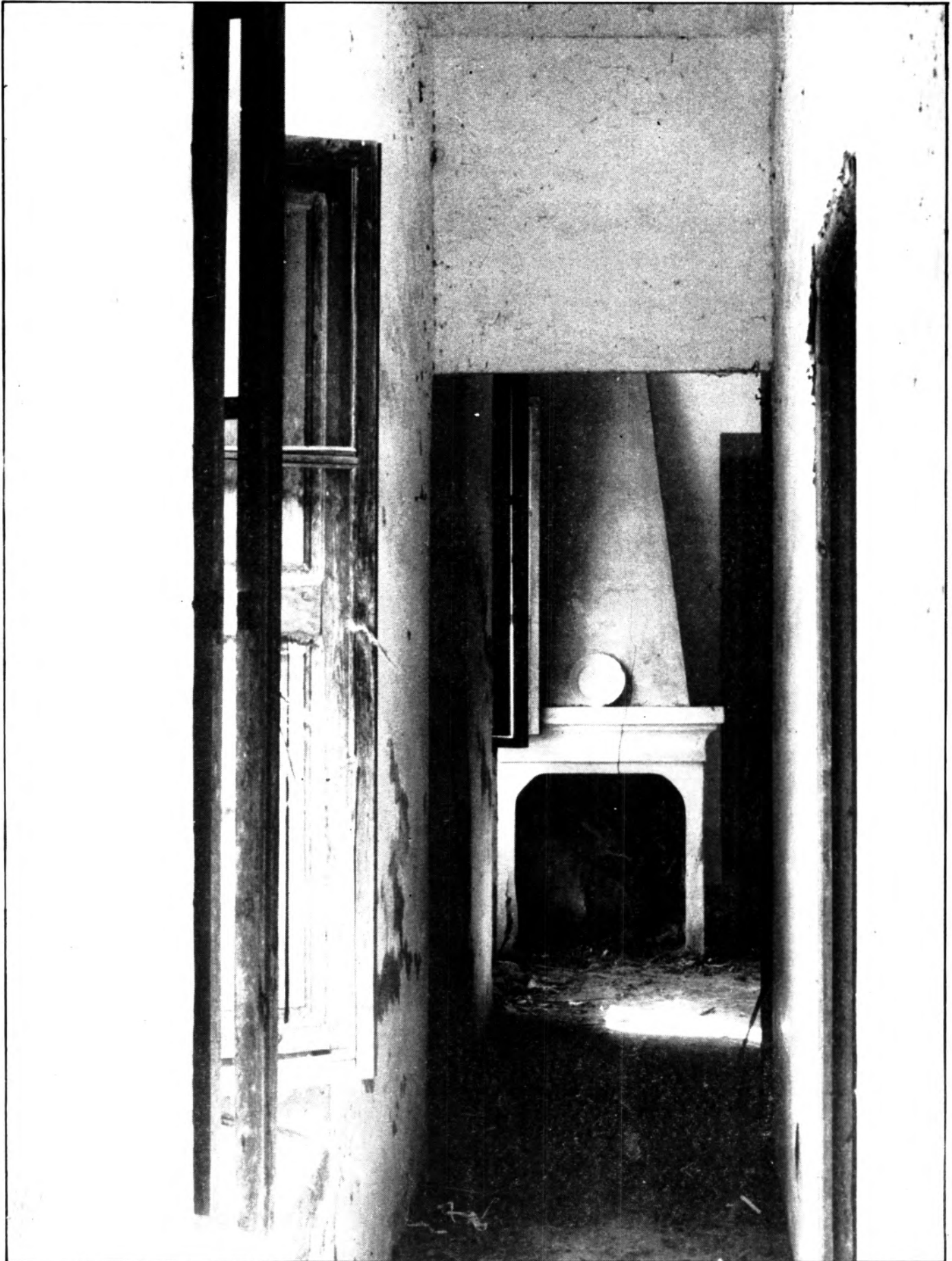
PORTADA:
La del número anterior era de Sóller.
La d'aquest és de Santa Maria: es tracta de la maquinària del rellotge del campanar de La Parròquia. Tots sabeu que al Convent el rellotge és de sol.

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT:**
Joan Alcover, 11
07320 Santa Maria del Camí

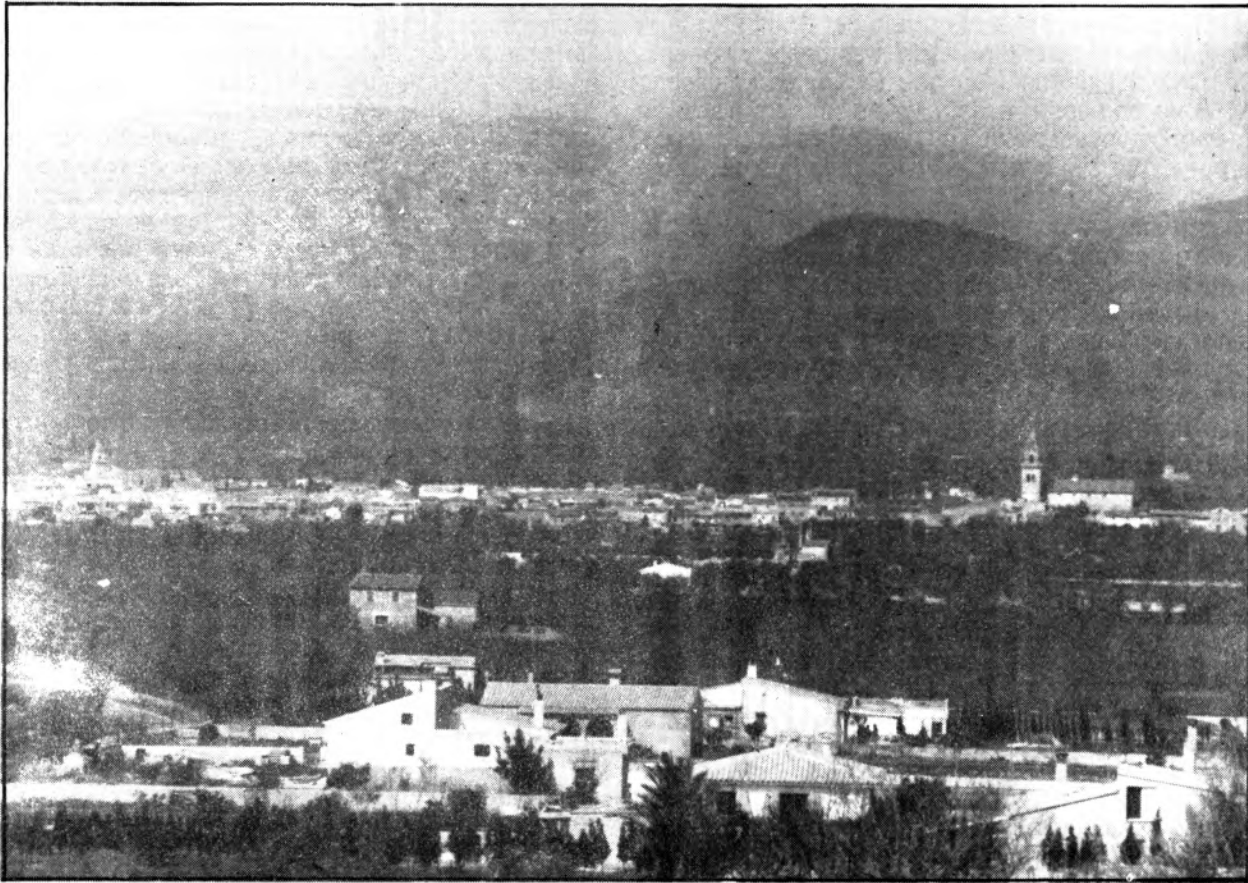
IMPRESA A
Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28, Manacor.

Els articles firmats en aquesta revista sols expressen l'opinió dels seus autors.

MIGUEL FRONTERA

DIA A DIA, TREBALLAM PELS POBLES DE MALLORCA

El Consell Insular de Mallorca s'afegeix al goig que la revista Coanegra experimenta en arribar als 50 números.

Molts d'anys Santa Maria del Camí, revista Coanegra i poble!

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

SANTA MARIA AVUI: El medi urbà

URBANISME I MEDI AMBIENT

PRESENT I FUTUR DEL NOSTRE POBLE

El casc de població de Santa Maria del Camí s'ha anat formant lentament durant més de tres-cents cinquanta anys, a partir del moment en què Dª Quitèria Ballester l'any 1626 va començar a establir els primers trasts de terra de l'antiga possessió de La Cavalleria a diversos particulars per a que s'hi construïssin les primeres cases del poble.

D'aquesta manera començà a formar-se el nucli de població, en un principi en torn a la Plaça de la Vila, i en menor mesura a la Plaça dels Hostals. Després, amb els anys, les cases es varen anar extenent en torn als diferents camins i finques que, a poc a poc, s'anaren establint fins a arribar a configurar el poble així com el podem veure actualment.

Aquest creixement lent, per etapes i sense una planificació prèvia de conjunt, a més de donar una forma irregular i escampada al poble, també li ha donat un aspecte més o manco uniforme, de cases baixes, majoritàriament unifamiliars, i que canvien d'estil segons l'època en què han estat construïdes i reformades, però que en general no rompen amb el conjunt urbanístic. Això és degut a que els establits quasi sempre han estat comprats per particulars que s'hi han edificat la pròpia casa. És a dir, no hi ha hagut fins ara urbanitzacions fetes a base de xalets o de blocs de finques de pisos que rompessin brutalment el caràcter del poble, al contrari del que ha passat a altres viles i ciutats. Només aquests darrers anys s'han construït «grans» edificis (gran en proporció als altres) que tanmateix no tenen ni poden tenir més de dues plantes d'alçada. De la mateixa manera alguns particulars, ignorant qualsevol normativa urbanística, han construït el seu xalet dins el casc urbà.

Però en general el panorama urbà és de cases de planta baixa o un pis que solen guardar una certa harmonia amb l'entorn, cosa que fa que tinguem un poble amb un cert caràcter, poc «aciutadanat», encara que no resulti d'una bellesa especial.

Tot això fins ara: però, i el futur? Els pobles del voltant més pròxim a Palma han crescut molt durant els darrers anys (Marratxí, Calvià, Esporles, Bunyola...) i no seria gens estrany que el creixement de Santa Maria s'accelerés els pròxims anys. Hem de tenir en compte que la població mallorquina està molt motoritzada, i això ajuda a que molta gent de Ciutat cerqui viure en un poble pròxim a la capital, per fugir de l'aglomeració i el renou i estar a la vegada a prop de tots els servicis i llocs de treball que Palma ofereix. Santa Maria reuneix les condicions per ser un municipi atractiu: un poble petit, ben comunicat i a poca

distància de la capital, sobretot si tenim en compte que l'autopista aviat serà una realitat que afectarà de ple la nostra vila. Santa Maria necessitarà preservar el seu caràcter de poble, d'això que hem explicat, carrers tranquils i cases baixes que no rompin l'entorn. No necessitam invents com Palmanyola, es Pont d'Inca Nou i Sa Cabana, poblats de gent de fora poble i sense possibilitats real d'integració a la vida del municipi que els acull. Per això el nostre poble, el nostre Ajuntament necessita controlar (que no vol dir necessàriament contenir) el creixement urbanístic. Només un creixement controlat i una bona planificació urbana poden preservar el poble de futures destrosses i mantenir o millorar la qualitat de l'entorn, i per tant del nostre nivell de vida.

L'eina fonamental per al control de creixement de Santa Maria són les Normes Subsidiàries (NN.SS.), redactades per encàrrec del primer ajuntament elegit pel poble, governat en aquell temps per la UCD. Encara ara no estan aprovades definitivament, però és fàcil suposar que avui estaran aprovades i entraran en vigor. De moment Santa Maria segueix essent un dels pocs pobles de Mallorca que encara no tenen normativa urbanística pròpia, i que es regeix pel Pla Provincial d'Urbanisme. La pròxima entrada en vigor de les NN.SS. significarà la previsió del futur urbanístic del poble. Ja al núm. 8 de Coanegra (octubre novembre de 1982) explicàrem als nostres lectors els principals aspectes de les Normes. Algunes d'ells han canviat, mentre que altres continuen igual. No hi és de més fer ara, amb ocasió del n° 50, fer un repàs d'aquests principals aspectes.

El primer punt que hem de destacar és que les NN.SS., com qualsevol planejament urbanístic, preveuen a on i en quines condicions es pot construir o reformar les construccions ja existents, cosa que evitarà que es segueixin cometent abusos de tota casta com s'ha vingut fent fins ara, alguns dels quals són autèntiques escopinades al bon gust i a l'harmonia dels nostres carrers i places. A més a més les Normes inclouen un extens catàleg de construccions i elements que seran objecte de protecció especial: cases i possessions, façanes, voreres, portals i finestres, i fins i tot arbres (com els Estanca-sangs de la carretera de Sencelles) no podran ésser destruïts i hauran de preservar el seu aspecte actual. Desgraciadament el fet que les NN.SS. no hagin entrat encara en vigor ha permès que moltes construccions protegides hagin sofert danys irreparables.

Un fet que mereix ésser destacat, i no per la seva conveniència (segons el parer del que signa el present article) és

la prevista via de cintura que envoltarà més de les tres quartes parts del casc de població; que s'ha traçat damunt el plànol ignorant entre altres coses l'actual divisió de la propietat, xapant innecessàriament moltes finques, i sense tenir massa en compte la xarxa de carrers existents, amb la qual romp totalment.

Aquesta via de cintura (no vos imagineu una autopista, es tracta només d'un carrer molt ample) anirà envoltant d'una franja urbanitzable extensiva, és a dir, de xalents. Això suposarà rompre totalment la fesomia actual del poble als seus voltants en qualsevol direcció, i impedirà el creixement normal en el futur, més enllà del que està previst a les Normes. L'únic tram de la via de cintura que realment tindrà una gran utilitat una vegada realitzat és el que comunica el pont de Son Dolç amb Sa Vileta, que alliberarà els estrets carrers Ramon Llull i Joan Vich del trànsit d'autocars i camions que actualment pateixen i permetrà una millor circulació els diumenges en torn al mercat. De tota manera serà certament difícil que tota la via de cintura arribi a ser una realitat, ja que es tracta d'un projecte molt costós, que a més obligarà a dur a terme expropiacions i convenis urbanístics pol·lèmics.

També està previst a les NN.SS. declarar la finca de Ca'n Borreó urbanitzable, allà on actualment només hi ha una casa i els edificis de les granges. Això, a part de ser una deplorable concessió de l'Ajuntament a determinats interessos privats, cosa ja d'entrada inadmissible; significarà haver de crear i mantenir servicis urbans (asfaltat, voreres, il·luminació, aigua, clavegueram i recollida de fems) a un sector allunyat del casc i aïllat, i a més de poca densitat. Vol dir que per cada xalet de Can Borreó s'hauran de mantenir uns servicis que sortiran molt més cars que dins el poble. Aquest és només un motiu, i poderós, per evitar les urbanitzacions extensives.

Si es porta a terme el creixement del poble tal com preveuen les Normes, resulta que creixerà cap a Ca'n Andria, justament la zona que ja queda més allunyada del centre del poble. Ara bé, també resulta que està previst que s'acabin d'urbanitzar les parts buides que encara queden a l'interior del casc, tal com s'està fent a s'hort de Can Mates. Precisament en aquestes zones encara buides es preveu que s'hi faran espais lliures públics, places i zones verdes que sense cap dubte seran un benefici per al poble, ja que significaran nous espais on els més petits podran jugar sense perill de cotxes, i els més grans passejar o prendre el sol. Fixau-vos si no en la gran utilitat que té avui en dia la plaça Nova. Els principals espais lliures estan situats al camp que hi ha darrera l'escorxador i la Plaça Robiol, i al sector que queda entre els carrers Pere J. Jaume Pons i Santa Margalida, a més del passeig que ja s'ha construït, que comunica la carretera amb el carrer de s'Escola, que sense estar acabat ja ha servit enguany per a la demostració de cavalls de sa Fira.

Aquest és, en línies generals, el panorama del present i futur del casc de població de Santa Maria. No ho hem tractat tot, però sí el més fonamental. Encara que no amb massa freqüència, Coanegra ha dedicat ja algunes pàgines al tema urbanístiques i de conservació del patrimoni al llarg dels cinquanta números que ja tenim de vida. I procurarem que quan considerem important insistir-hi, tornar dur el tema sobre el paper. Sense cap dubte, encara queden moltes qüestions pendents.

Mateu Vich i Coll

RETROBAR LA VILA

Em sap greu no saber si el tema s'ha plantejat o no amb prou seriositat. Sincerament no ho sé i ho sent perquè la culpa de no conèixer bé el que passa a Santa Maria -el meu poble, on vaig néixer i on conserv molts de lligams- és meua. Tal volta succeeixi que, baldament no ho desitgi, m'hagi convertit en un transeünt més, en un dels milers i milers de mallorquins que només conèixen la carretera, és a dir que conèixen Santa Maria de passada, sols els Hostals o, en qualsevol cas únicament arriben a poder recordar el mercat dels diumenges.

Fet i fet, no és gens estrany que això passi. No en el meu cas, ja que -com queda dit- en som l'únic culpable, sinó en el dels milers de persones que cada dia atrevessen Santa Maria i que, sense tenir altra alternativa, es relacionen a la força amb el poble. Santa Maria ha progressat entorn a la carretera. Fins i tot per molts de santamariers tot es redueix a la carretera: la Vila roman un barri allunyat i sense pes al costat dels Hostals.

Aquesta es una situació que pot no ser bona, si bé per molts dels qui avui viuen a Santa Maria tampoc és dolenta. En tot cas és la realitat present que just ara es troba amenaçada. Per això resulta preocupant el que pot succeir un cop s'hagi construït la nova autovia que evitarà el trànsit de la carretera d'Inca per Santa Maria. Els Hostals deixaran de rebre l'actual flux de vehicles, que es limitaran a només els que tenen el destí al mateix poble. Santa Maria, per a tots els que fins ara la coneixen encara que només sigui de passada, serà prest oblidada o, més ben dit, serà ja sols un nom -un topònim- en el mapa de Mallorca, tal com passa a tans d'altres pobles del Pla, totalment desconeguts per una perifèria que es limita a reconèixer a la costa turística.

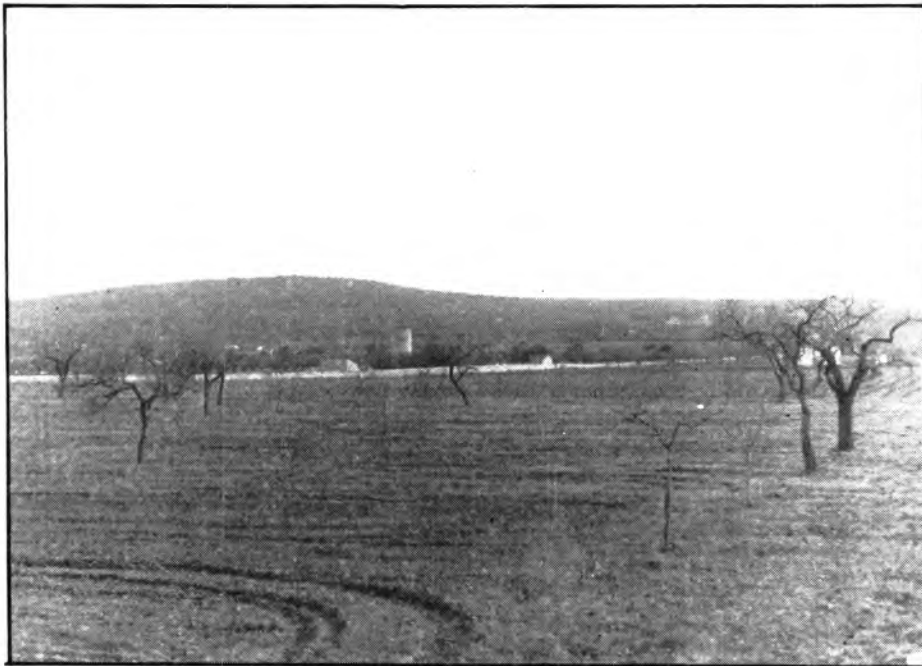
El fet és políticament inevitable. El propi desenvolupament de l'illa, generador d'aquest trànsit de mil dimonis que no pot ser absorbit, ha obligat a plantejar una solució alternativa al trànsit per l'interior del poble. La solució, sigui autopista o autovia, passa per fora. Les cartes ja s'han jugat i, en el joc, el nostre poble perdrà aviat el paper que tradicionalment li pertocava com a vila de pas -Santa Maria del Camí- ja que prest només hi passaràn els que aquí hi visquin.

Per això mateix, davant el paper que consagra els Hostals com a centre vital del poble, seria bo pensar en un canvi de planejament que pensi amb una retrobada amb la Vila, no com un barri enfrontat a l'altre, sino com un símbol. Santa Maria està a mig termini davant un notable canvi d'imatge. És un repte que cal afrontar, perquè si qualche cosa queda ben clara és que després, després, res serà ja el mateix.

Sebastià Verd
Periodista, Director del Centre Territorial
de RTVE a les Illes Balears.

SANTA MARIA AVUI: El medi natural

EL BOSCO DE SANTA MARIA

Dins el terme de Santa Maria trobam dues àrees de bosc d'extensió molt desigual: la del puig de Son Seguí al sud-est i la de Coanegra al nord-oest.

Vistes de lluny es mostren com a dos paisatges ben distintes. Si miram cap al Puig de Son Seguí el que veim és una ondulació suau que s'allarga cap a la dreta i va a morir darrera Pòr-

tol. En canvi, si miram cap al nord ens trobam amb un sistema complicat de serres i comellars difícilment destriables del conjunt de la Serra de Tramuntana.

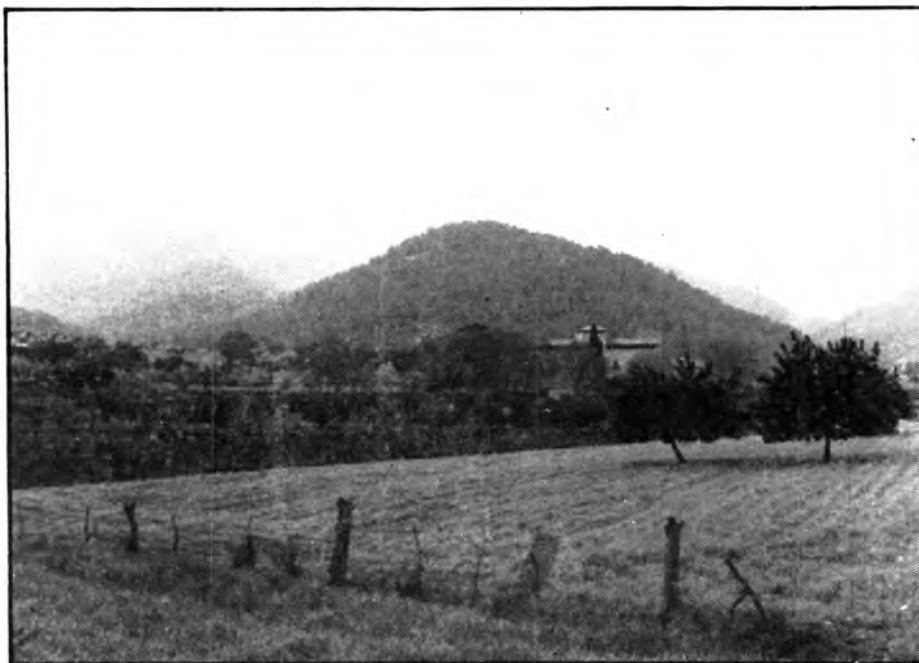
Si ens acostam un poc a cada una observam altres diferències. La vegetació dominant a les dues zones és el pinar, però el relleu permet una certa diversificació d'aquest bosc. Ende-

més hem de dir que el pi —com les estepes— no serveix per caracteritzar les comunitats vegetals ja que és una espècie oportunista que invadeix altres comunitats. Per això el que es fa és mirar quines plantes dominen al sotabosc. Les aliances més freqüents que conformem allò que anomenam pinar són la garriga d'ullastre i la garriga de romaní i ciprell. A Son Seguí la forma i orientació del puig permeten la convivència de l'ullastrer, constituït principalment per pins, ullastres i olivella, que és propi de llocs secs, amb l'alzinar on dominen alzines, arboçeres i mareselves que són plantes que necessiten més ombra i més humitat. Precisament podem comprovar com el vessant nord del puig, que és el més ombrívol, té més alzines que el vessant sud on només trobam garriga d'ullastre.

A Coanegra assa una cosa semblant, però aquí el factor que determina la presència d'alzines és la frescor dels comellars. Els comellars són ombrívols i recullen l'aigua que davalla pels vessants de la muntanya. En canvi els cims, més alts i escarpats que a Son Seguí, reben tot el batent de sol i perden la terra. Això fa que a dalt trobem pinar amb romaní, ciprell i cossiada, que resisteixen molt bé la sequedat, mentre que a qualche comellar encara puguem veure alzinar, com per exemple al comellar de Can Millo. De totes maneres són alzinars poc extensos, quasi testimonials, i amb un sotabosc francament pobre. Una penyora d'allò que en altre temps va ésser un bosc que formava una atapeïda galeria sobre el torrent.

Per tant a Coanegra ens trobam amb una mescla de tres comunicats el protagonisme de les quals varia segons la aridesa del terreny. La garriga d'ullastre s'estableix com a dominant, però és invadida per la garriga de romaní als llocs més secs, mentre que els més humits no ha desplaçat del tot al l'alzinar originari.

Ja immersos dins el bosc podem comprovar que la roca calcària dels dos indrets no és exactament igual. La de Coanegra és el que en deim pedra viva, bona per fer calç, i la de Son Seguí és més semblant al marès,

fluixa i de textura més basta. Això es deu al fet que són roques de distinta època geològica.

Un altre element que modifica el paisatge de Coanegra és l'aigua. Quan plou l'aigua s'afica per les es-cletxes de la roca i, per dissolució de la calç, les fa tornar cada vegada més amples. No contenta amb això tresca i forada pel seu interior, obre noves galeries, junta túnels i excava pous fins que un dia, de cop en sec, s'esfondren els sòtils i apareixen avencs com el de Son Pou o barrancs com el Freu.

Endemés l'aigua, canalitzada ja dins el torrent, permet el creixement d'altres comunitats vegetals que, en condicions normals, només són pròpies de països més nòrdics. És el cas de les bardisses d'abatzeres i cirerers de bon pastor, dels murters (murta i vidalba) i dels boscos de Ribera d'oms o de polls. A Coanegra trobam algunes mostres d'aquesta casta de paisatges. Vorejant el llit del torrent podem veure, aquí i enllà, una colla d'oms o una partida de murteres que sobresurten amb dificultat d'entre els abatzeres.

Els elements històrics i altres restes de la influència humana són també un component important del paisatge. A Son Seguí el camí de l'ermita i a Coanegra la síquia —que endemés és un verdader ecosistema natural amb gran riquesa d'espècies vegetals i animals— travessen el bosc de banda a banda recordant-nos continuament el nostre passat. A un altre nivell tenim també les sitges, les barraques de carboner i els forns de calç que poden tenir un interès pedagògic.

finalment, tant a un lloc com a l'altre, hi ha una fita que concentra l'interès popular. Són l'avenc de son Pou i l'ermita de Son Seguí.

INFLUÈNCIA DE L'HOME

L'home, al llarg de la història, ha anat modificant el paisatge. Algunes vegades per millorar-lo (pensen en les marjades, les canaletes o les magnífiques possessions que tenim a Santa Maria) i altres per empitjorar-lo (incendis, explotació abusiva, etc.) A

Santa Maria tradicionalment el bosc s'ha aprofitat tant per activitats agrícoles com forestals. Entre les primeres resalten els horts de Coanegra, algunes pastures i cereals de Son Seguí i l'oliverar de muntanya comú a les dues zones. L'extracció de llenya i la fabricació de carbó han estat un mitjà de vida per a molts de santamariers. I a Coanegra hi ha nombrosos forns de calç que testimonien que la fabricació d'aquest material hi tengué certa importància.

Avui en dia l'activitat que l'home desenvolupa dins el nostre bosc ha canviat de sentit. Els usos agrícoles i forestals són quasi nuls. Perduren la caça i la cerca d'esclata-sangs de sempre. I comença a augmentar l'interès per la seva utilització com a lloc de recreació i de passeig, potenciat per la proximitat a Palma i per la facilitat d'accés que permet entrar-hi en cotxe.

L'estat de conservació actual encara és acceptable, però es pot preveure que sense el respecte de tothom el nostre entorn es veurà seriosament alterat en poc temps. Els darrers anys, per exemple, hem vist com han proliferat els incendis. És evident que si tots volem gaudir del nostre bosc, hem de contribuir activament a mantenir-lo en bon estat. Hem de tenir especial esment a no embrutar-lo i hem d'anar amb molt de seny per evitar els incendis. També s'han d'adoptar mesures de protecció com impedir l'abocament d'escombreries, limitar-hi l'entrada de vehicles i la pràctica d'esports com el trial, per al qual s'han de crear instal·lacions adequades a un altre lloc —com les té el bàsquet o el tennis—, que els mateixos interessats haurien de preferir ja que crearien més afició i sobretot evitarien la degradació del sòl, la destrucció de les plantes naixents i un renou poc apropiat a l'entorn.

Aquestes i altres mesures encaminades a potenciar el bon ús dels nostres boscos es podrien complementar amb una orientació educativa amb finalitat no solament conservacionista sinó també de renovació pedagògica.

Miquel Frontera,
biòleg.

ELS INCENDIS FORESTALS

D'aquí a poc temps tindrèm de nou un altre estiu, i amb ell els problemes dels incendis forestals.

La climatologia mediterrània que es caracteritza per uns estius llargs i secs afavoreix la propagació dels incendis forestals, per això cada any es dicten unes normes preventives com:

-la prohibició d'encendre focs a zones forestals.

-la necessitat d'una autorització de la Conselleria d'Agricultura i Pesca per encendre focs a una zona delimitada de 400 metres als voltants de les zones forestals.

-campanya de prohibició de tirar llosques des dels cotxes, l'usar tacs de paper a la caça, etc.

Malgrat tot això, cada any part de les nostres muntanyes i boscos acaben cremant-se, les estadístiques ens diuen que han estat tantes hectàries arbrades com sense, sia la quantitat que sia sempre és massa ja que un bosc cremat necessita molts d'anys per a regenerar-se, a més de les conseqüències directes de l'incendi com són que al desaparèixer la coberta vegetal la terra s'erosiona, desapareixent part del sol, la qual cosa dificulta la regeneració.

Podríem classificar les causes dels incendis en:

1.- Natural, provocats per llamps, d'escassa o nul·la incidència.

2.- Negligències, focs que s'escampen, focateres mal apagades, és una de les causes més habituals.

3.- Provocats, són els incendis intencionats per aconseguir pastures, venjances personals, etc. Degut a la reforma del Codi Penal aquests queden tipificats com a delictes, podent-se imposar penes de presó.

A l'estiu passat es produïren a Santa Maria dos incendis forestals, cremant-se un total de 5 hectàries aproximadament. Esperem que aquest estiu no se'n produeixin, «toquem fusta».

Andreu A. Muntaner
Guarda Forestal de Segona de la
Zona de Consell - Santa Maria -
Santa Eugènia - Bunyola - Orient.

SANTA MARIA AVUI: L'Economia

MASSA POCA GENT TREBALLA AL PROPI POBLE

REPÀS A L'ACTIVITAT ECONÒMICA DE SANTA MARIA

En el següent article intentarem fer una breu anàlisi de l'activitat econòmica que es desenvolupa al nostre poble. No pretenem fer un treball científic ni cercar solucions als problemes dels diferents sectors econòmics de Santa Maria, tan sols volem repassar el paper que ocupen dins la globalitat cada un d'aquests sectors: el camp, la indústria i els serveis, apuntant la seva realitat actual i les perspectives de futur.

Partim del principi de què molta de la gent que viu al poble, treballa fora d'ell, sobretot a Palma. Desconeixem quin és aquest percentatge, però ben bé que s'acosta a les 2/3 parts de la gent que fa feina. Aquest fet condiciona enormement el caràcter del nostre poble. Santa Maria és, cada vegada més, un poble dormitori, que depèn en allò que és més important, la feina, de la ciutat que té devora. Les bones comunicacions (amb l'autopista milloraran més) i la proximitat de la metròpoli, auden a què aquesta condició s'accentui cada vegada més. Això condiciona també l'activitat econòmica del poble: veim com darrerament s'estan construint finques grosses de pisos que es venen ràpidament. La construcció és una activitat amb unes certes possibilitats al nostre poble. Una altra cosa és que les empreses locals siguin petites i alhora d'emprendre obres d'importància es tenguí que recórrer a empreses exteriors. Però anem a repassar cada un dels sectors en concret.

LA PAGESIA

El sector primari de l'economia és el camp. Si a principis de segle la gent

ocupada en aquest sector superava el 50% del total, avui en dia no arriba ni al 10%. A Santa Maria, segons les dades editades pel Govern Balear corresponents a l'any 1.982, hi havia 59 empresaris agrícoles, i 33 familiars que els ajudaven. Un centenar de persones que viuen al nostre poble de la pagesia. Pot parèixer que aquesta xifra sigui molt petita, emperò ben mirat és un bon percentatge. Als països més desenvolupats d'Europa la proporció de gent ocupada en el sector primari és també inferior al 10%, i per allà no hi ha cap tros de terra sense conrar. Endemés s'ha rentabilitzat al camp i dignificat al pagès. Per aquí però, la modernització no ha arribat i es fa molt difícil adequar aquestes noves estructures al nostre camp. L'excesiva parcel·lació fa que sigui pràcticament impossible juntar finques abastament grosses com perquè siguin rendibles (el mal que han fet i segueixen fent les casetes de segona residència ja es irreversible). Les poques possessions grosses que quedèn tenen molt de terreny que no es pot conrar (garriga), i endemés es troben totalment descapitalitzades... Per altra part, per si tot això fos poc, l'especulació del sòl agrava enormement la problemàtica del camp, fent impossible la compra de terres, ja que no es poden amortitzar pràcticament mai.

Tanta sort que a Santa Maria comptam amb un cultiu que es pot considerar encara mínimament rendible: la vinya, que és la base de bastants de pagesos santamariers. L'ametlerar, endemés de ser vell, ha deixat de ser rendible pel baix preu del bessaó. El que sembla que pot obrir noves por-

tes de cara al futur són el vivers de plantes i els hivernacles, que sembla que estan agafant alguna importància al nostre terme.

En quant a la ramaderia, es limita a algunes guardes d'ovelles, cabres, qualche vaca i les granges de Son Montserrat.

LA INDÚSTRIA

Santa Maria és un poble amb molt poca tradició industrial, per no dir gens. Ara bé, si analitzam la situació actual, ens trobam davant un sector que dona feina a un bon nombre de gent, i que és l'únic que té possibilitats de cara al futur.

Dues activitats empenyen aquest sector al nostre poble: la pell, i en menor grau, la construcció.

Les vàries fàbriques d'articles de pell que hi ha a Santa Maria, donen feina directament a bastantes persones, i de forma indirecta a moltes més. Quan deim de forma indirecta ens referim en realitat a l'economia submergida. Desconeixem el percentatge de gent que treballa la pell a casa seva, i si ho fan de forma legal o no, però ben segur que és important. Nosaltres no volem entrar a jutjar aquest fet, ens limitam només a deixar constància d'ell.

La construcció és l'altra activitat que empeny aquest sector. Maldament ocupi a un volum important de gent, a Santa Maria no hi ha cap empresa que es pugui considerar mínimament grossa. De fet, les obres importants -finques de nova construcció- són fetes per empreses de fora poble amb treballadors foranis. Aquesta activitat a Santa Maria està en mans d'empreses molt petites, de caràcter familiar, amb alguns empleats en els millors dels casos. El seu futur potser no és tan interessant com el de la construcció en sí, i en molts de casos han de cercar feina també fora del poble.

La resta de l'activitat industrial està formada per algunes petites fàbriques: de teixits, sobrassades... i pels petits tallers, normalment de caràcter

FORN - PASTISSERIA BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

La vinya es pot considerar encara rentable

familiar, que es dediquen a activitats diverses: fusteries, ferreries, tallers mecànics, artesans, fontaners, forns... En aquest sentit seria interessant que es delimitassin ja uns espais de sòl industrial, facilitant la seva adquisició de cara a un possible desenvolupament d'aquest sector al nostre poble:

SERVEIS

El sector terciari se centra aquí en l'activitat comercial. Hem de tenir en compte però, que Santa Maria, per la seva situació no es pot convertir mai en un important centre comercial. Es troba enmig de Palma i Inca, que ja compleixen prou aquesta funció. Per tant, el comerç al nostre poble s'haurà de limitar a abastir la demanda dels propis santamariers, competint encara amb els comerços de Ciutat. Un exemple concret serien les grans superfícies. ¿Quants de santamariers no van de tant en tant a comprar a qualquun dels «hipers» de Palma? en detriment de les botigues del poble.

A Santa Maria hi ha oberts devers setanta comerços, comptant els bars, restaurants, tendes de menjar, de roba, carnisseries, papereries, etc... Això suposa un número important de llocs de feina.

També formen part d'aquest sector terciari els empleats i funcionaris dels

diferents centres administratius del poble: Ajuntament, escoles, bancs, correus...

És un fet que darrerament s'estan obrint bastants de comerços nous al nostre poble. Ens demanen si això respon a una autèntica necessitat de demanda, o és més bé la inversió d'uns estalvis acumulats anteriorment, davant la manca de llocs de feina per a gent jove. D'aquesta forma es crea un petit negoci familiar que al mateix temps dóna feina a les persones joves.

És curiós que el turisme, que és el motor d'aquest sector i de tota l'economia a Mallorca, tenguí tant poca incidència al nostre poble. Molt pocs llocs de feina ha creat directament, si bé «col·labora» amb alguns dels comerços.

CONCLUSIONS

Hem dit al principi de l'article que no preteníem cercar solucions als problemes econòmics del poble. Així i tot, després d'analitzar cada un d'aquests sectors podem extreure algunes conclusions interessants:

-La primera i més important també la citàvem al principi de l'article, per la seva evidència. Només una tercera part de la gent que viu a Santa Maria i treballa, ho fa al mateix poble.

-La pagesia té el futur molt negre. El

percentatge de pagesos està bastant equilibrat, emperò són molt majors, i els joves tenen de cada cop manco possibilitats. El principal problema és adequar, modernitzar les estructures agràries i capitalitzar al camp.

-La indústria és l'únic sector amb possibilitats de futur. No hem d'esperar que s'instal·lin aquí grans empreses, però si que es poden anar creant petites indústries, de tipus familiar, que no es dediquin únicament a cobrir les pròpies necessitats del poble, sinó que els seus productes puguin competir amb la resta del mercat illenc, nacional i perquè no continental, ara que es xerra tant del desafiament del 92.

Tot això no es pot fer mai realitat sense un fort recolzament de totes les institucions, tant locals com autonòmiques i estatals.

-El sector terciari al nostre poble no li queda més remei que començar amb els molts serveis que ofereix la capital. Així i tot s'ha pogut comprovar que oferint productes de igual qualitat i preu, la gent s'estima més comprar al propi poble. Endemés, totes les activitats relacionades amb l'oci, i amb la gent jove, estan bastant descuidades, essent un sub-sector amb possibilitats de futur.

R.

SANTA MARIA AVUI: L'Economia

ELS COMERÇOS A SANTA MARIA

Al número 50 de Coanegra no podíem deixar d'incloure una nota referent a l'eufòria comercial que està vivint el poble durant els darrers anys.

Aquest fet s'està manifestant no solament en l'apertura de nous comerços o locals comercials, sinó que també el podem presenciar a través d'activitats comercials relacionades amb aquest tipus de vida que li donen agilitat com poden ésser canvis de direcció o remodelacions-modernitzacions.

Realment tothom se n'ha adonat que a Santa Maria s'està canviant l'ambient del poble, de què li donam dinamisme en tots els aspectes. A qualsevol terreny que analitzem (cultural, urbanístic, polític, artístic, econòmic...) podem observar com una activitat desacostumada; la gent surt, és al mig, viu el que passa i això, és clar, és el motor principal de l'activitat econòmica, de l'intensa vida comercial (sobretot) que darrerament compartim tots.

En el present número faré una petita teorització de les motivacions que poden haver duit a la gent a obrir negocis sense entrar en particularitats ni fer anàlisis estadístics econòmics o socials, simplement es pretén obrir el tema a tothom i que poguem opinar tots.

L'ENTORN

Qualsevol empresa és unitat més d'un sistema econòmic determinat i lògicament no podem deslligar-la del seu entorn, el qual el podem concretar en:

-L'entorn social (general), on les característiques més importants són:

- culturals
- tècniques
- educatives
- sociològiques
- demogràfiques
- polítiques
- econòmiques

-Entorn particular.

L'entorn fa que hi hagi condicions favorables per a la constitució de negocis o no.

Al nostre poble probablement aquestes s'han donades.

La localització geogràfica és un factor a considerar: a Sta. Maria l'activitat està pràcticament concentrada a «Sa Carretera» o als seus voltants, i és aquí on precisament hi ha el major volum de tràfic del poble: la comunicació, doncs, és fonamental, l'intercanvi d'opinions -quan més se surt, a més gent s'escolta, més se sap i se coneix-.

Però vull donar importància als factors estrictament econòmics perquè constitueixen l'entorn més complet i més intens.

És evident que quan un comença i es veu que va bé els altres s'animen. I això és ben cert: es van creant uns hàbits de consum i el mercat s'amplia perquè neixen noves necessitats i s'ofereixen nous productes i el santamarier ha demostrat estar preparat per afrontar això (de moment sols s'han tancat 3 o 4 comerços des de l'any 81).

Per altra banda la població ha crescut. Actualment hi ha 4039 habitants; això ha fet augmentar la demanda. Els hàbits poden fer-se canviar la gent vol traslladar-se cada vegada el menys possible per comprar i més per passejar, per això s'obren negocis de tota mena al lloc on un viu.

Em sembla, pel que he pogut anar observant, que el nivell de vida del santamarier no és baix, té una capacitat adquisitiva preciosa, i això és el que estàn intentant aprofita-

tar els comerciants.

Al nostre poble han coincidit de qualque manera aquestes circumstàncies generals i a més a tots ens agrada veure com hi ha més dinamisme, i més activitat. ¿Per què? perquè començam a tenir les mateixes avantatges i prestacions que té una ciutat (en l'aspecte comercial) sense tenir els seus inconvenients ni deixar d'ésser un poble.

Hi ha un altre entorn que és específic i que es refereix a les condicions particulars de cada persona per a dur a terme una activitat empresarial, però això és més difícil d'analitzar.

Sigui com sigui, per raons generals o particulars, al nostre poble tenim una intensa que es veu impulsada pel mercat dels diumenges, que també va creixent i ampliant-se.

Cada comerç és un món que es complementa amb els altres i viu també gràcies als altres, perquè tots formen part de la mateixa xarxa i tenen el mateix marc social i econòmic i per tant els mateixos problemes.

La competència és un factor d'important relevància en el nivell de funcionament dels negocis: en la mesura de què puguin tenir capacitat de resposta important als problemes i necessitats sobreviuran. Això ho hem pogut observar en la quantitat de remodelacions que s'han duit a terme, que són condició indispensable per seguir actuant i que de qualque manera enriqueix al poble i ens fa sentir, respondre i moure'ns.

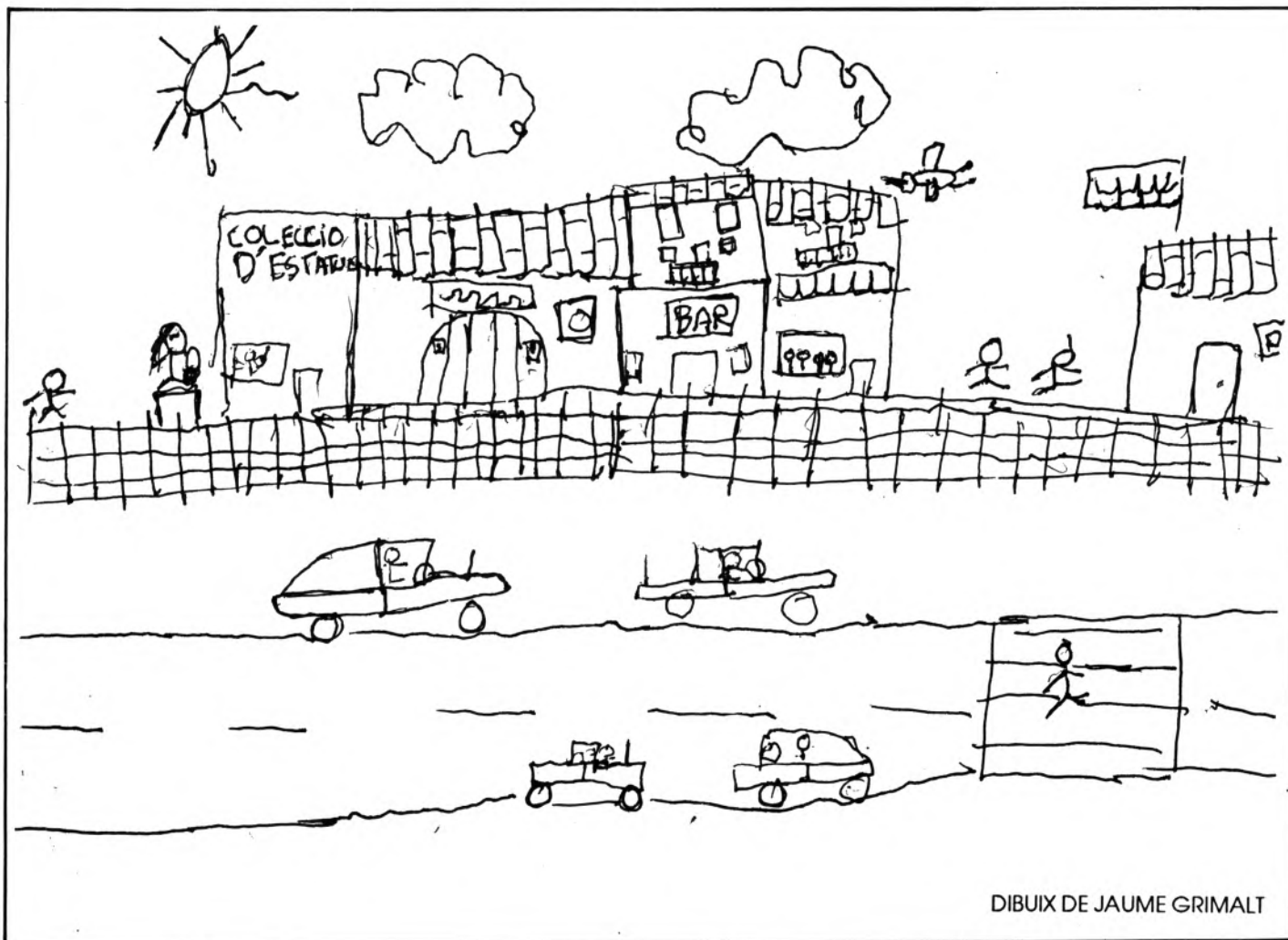
Un darrer factor a considerar és la facilitat que dona el mercat financer (s/ tot bancari) per obtenir els doblers necessaris per finançar l'obertura d'un local comercial, actualment ja no és obligatori tenir molts de diners estalviats per tenir un negoci.

Per acabar vull fer una llista de tots els comerços que la revista ha mencionat des de setembre del 81:

NOUS COMERÇOS

- 1982.- Agost-Setembre: Forn d'En Joan Bover.
- 1983.- Gener: Centre òptic.
Juny: Embotelladora de ví de Vins Rubí.
Agost: S'Avenc.
Octubre: «La Vila» peixeteria.
- 1984: Maig-Juliol: «Taller de Joieria..
- 1985.- Febrer-Abril: «Xiroi» forn i pastisseria.
Maig-Juliol: «Artinet».
Agost-Octubre: «Punt i Moda» botiga de llana i fil.
- 1986.- «Hostals» papereria.
Abril: «Sa plaça» cafeteria.
Juliol: Obac, bar.
Octubre: Administració de loteria.
Novembre: «Stils», tenda de roba.
- 1987.- Gener-Febrer: «Toni», perruqueria; «Sa perxa», xarcuteria; Serveis J.G. Oliver.
Març: «Passatemps», esports.
Abril: Ca n'Ignasi, fàbrica d'embotits.
Maig: «Galop», papereria; Ceràmiques Ca'n Bernat.
Setembre: Estudi fotogràfic d'En Llorenç Frontera; Oficina immobiliària Blanes; Gelateria de Ca'n Calet.
Novembre: Gom a Gom, tenda de roba.

SANTA MARIA AVUI: L'Economia

DIBUIX DE JAUME GRIMALT

1988.- Gener: Bar Santa Maria.
Maig: Nova gent, tenda de roba; Es Clot, restaurant.

REMODELACIONS (1987/88)

- Bar Ca'n Calet.
- Bar Ca'n Beia.
- Bar Es Comerç.
- Bar Jaume.
- S'Avenc.
- Cafè Ca'n Menut.
- Ca'n Cases.
- Forn Ca'n Buc.
- Ferreteria Ca'n Mates.
- Magatzem Estesó.
- Foner.
- Bar Sa Plaça:

TANCAMENTS

1983.- Cinema IDEAL.
1986.- Escorxador.
1987.- Comercial S. Maria; Botiga M. Ripoll; T. Joieria.

CANVIS DE DIRECCIÓ I TRASPASOS

1983.- Botiga de Teresa Reines a Maria Ripoll
1984.- Peixeteria Sara a Germans Pastor
1988.- Març: S'Avenc. Abril: Bar Santa Maria; Estudis Miquel Salom.

CONCLUSIONS

- Les majors «atencions» les se'n duen els Bars.
- Hi ha una tendència clara a la diversificació d'activitats.
- Els comerços es van concentrant a la zona de «Sa Carretera».

NOTA

Els comerços que s'han mencionat són els que han anat apareixent als números de la revista. N'hi ha hagut d'altres que s'han obert, tancat o remodelat però no en teníem constància exacta, pel qual es demanen disculpes per si algú se sent particularment afectat.

L'estudi s'intentarà ampliar i aprofundir en propers nombres i per això es recolliran el major nombre de dades possibles.

Maria Munar
Economista

SANTA MARIA AVUI: La Sanitat

UN CENTRE SANITARI I MOLTES NECESSITATS

La sanitat pública de Santa Maria del Camí ha experimentat una sensible millora des de la construcció del Centre Sanitari Local, ja que aquest suposa concentrar tot el personal sanitari amb una infraestructura de mobiliari i material mínima, que facilita una feina més òptima i còmoda i una major interacció-coordinació entre els sanitaris. Lluny són —almanco— les coses a la casa particular del metge. Però al cap i a la fi d'aquesta importat millora, la problemàtica de la medicina rural encara és la mateixa de sempre, l'aïllament, la manca de recursos, i la dedicació les 24 hores del dia dels sanitaris.

La plantilla dels professionals sanitaris locals són el metge titular Jaume Campomar, el metge Miquel Niell, l'ATS Rosa Campins i el Comaró Pere Delgado. Existeix una Junta Municipal de Sanitat composta pel Metge Titular, Batle, Regidor de Sanitat i Secretari que pràcticament no es reuneix mai, a no ser en casos urgents, i s'elabora el Padró Municipal de Beneficència, enguany compost per les 10 germanes de la caritat i 18 persones pobres, de les quals l'Ajuntament se'n fa càrrec i paga els medicaments.

La dedicació voluntària de certes germanes de la caritat posant injeccions són un ajut a la tasca de l'ATS. Completa la plantilla el menescal titular Sr. Aguiló —que viu a Ciutat, i és un conegut especialista en cans— que dos cops a la setmana realitza sobretot funcions inspectores a les carnisseries i també assistencial si se'l sol·licita, o provenció com en el cas de la pesta porcina africana, hi ha una certa coordinació amb el metge titular. D'altra banda té certes funcions sanitàries l'Apotecari Joan Feliu, d'inspecció i control de salubritat de les aigües mitjançant analítiques que voluntàriament la gent sol·licita, que s'hauria de fer més sovint per saber exactament el que bevem.

D'altra banda hi ha una oferta sanitària privada amb un odontòleg, els metges a través d'iguales, òptica, consultori homeopàtic, menescal privat, etc.

La situació sanitària ha millorat —com déiem— a través del Centre Sanitari, però hi ha una total mancança de material clínic i tècnic, que possibilitin una millor atenció, que permetin desenvolupar la tasca assistencial amb dignitat.

D'altra banda hi ha una mancança de personal, dos metges, un ATS i un comaró, és poc personal per atendre amb comoditat a una població de 4.000 habitants. Un nou ATS és prioritari, o auxiliars de clínica que fecilitin la tasca dels

metges, de tal manera que aquests podrien dedicar més temps a la consultà assistencial. A un Centre de Salut el metge o l'ATS no fan tot el que fan els sanitaris rurals, es sentiren desbordats. Hi hauria d'haver un estudi de les necessitats prioritàries de personal sanitari peer poder practicar l'assistència òptimament.

A hores d'ara tot el personal ha d'estar les 24 hores del dia localitzable per urgències. Els metges es turnen els caps de setmana, però l'ATS i el comaró són tot sols. L'equip sanitari per paliar aquesta situació ha engegat un projecte recolzat per l'Ajuntament, d'ajuntar-se amb els pobles veïns de Consell, Santa Eugènia i Sencelles, per tal d'establir un torn rotatori de caps de setmana. A més a més, els sanitaris locals tenen el projecte d'habilitar una de les dependències del Centre com a Unitat d'Urgències Permanent, la qual cosa suposaria que de les cinc de l'horabaixa a les vuit del matí hi hauria al Centre de Santa Maria un ATS i metge de guàrdia, la qual cosa centralitzaria la sanitat dels pobles veïns aquí.

Un altre projecte dels sanitaris és iniciar unes fitxes i historials mèdics dels pacients per a poder realitzar un seguiment i control de salut i medicació, per la qual cosa és precís un personal auxiliar que ompli tots aquests historials.

Els professionals de la salut del poble és un equip jove amb coratge i ganes de fer coses, que intentin dur una tasca coordinada que no està contemplada al seu horari laboral.

Un altre punt important és la falta de coordinació tècnica dels hospitals amb els pobles, i entre els especialistes i els metges rurals, la qual cosa dificulta seriosament la tasca de seguiment dels malalts. També que quan es sol·licita una analítica o una consulta amb un especialista passa molt de temps, la qual cosa fa que la gent es tiri cap a la medicina privada per no esperar setmanes o fins i tot mesos.

Abans hem parlat de l'aïllament del metge rural, de la seva manca de recursos, i de la manca de reciclatge i formació oferit per les institucions sanitàries. els professionals es reciclen individualment, manca una oferta de reciclatge oficial.

També hem assenyalat la manca de personal, el que fa que suportin una demanda desbordada, la qual cosa impossibilita a la pràctica una medicina preventiva i d'ass-

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81
Descompte Carnet Jove

CERÀMICA
CAN BERNAT

TELÈFON 62 01 78

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ

tència primària. Si bé a través de la consulta es porta una tasca diària de formació i educació sanitària. Manquen programes de prevenció i d'educació sanitària de la població.

L'usuari, és a dir, cada un de nosaltres que acudeix a la consulta del personal sanitari, tenim algunes idees prefixades, com són l'automedicació —quan hauríem de consultar al metge que hem de prendre i com—, no fer cas de les recomanacions del metge, o gent que sol vol receptes que quantes més medicines i xarops prengui millor —altre equivocació—, cal confiar en l'orientació i consells dels professionals. També hi ha un aspecte fonamental, la dieta, de cada dia és més càrnica, sembla que les verdures i fruites desapareixen del menjar quotidià, sanitàriament i preventivament és bàsica una dieta equilibrada.

Les malalties més usuals al nostre terme a més de les típiques, són alta incidència de diabetes —hi ha un important factor de predisposició heretada—, la hipertensió, obesitat, àcid úric, colesterol (aquestes darreres provoques per dietes no equilibrades), gran incidència de tot tipus de reumatismes, etc. De tota manera hi ha una manca d'estadístiques quantificades.

En resum, la situació de la sanitat, ara al poble, a nivell d'infraestructura és relativament bona, mancances de material tècnic i sanitari, necessitat de personal, etc. Però al cap i a la fi, l'equip sanitari sembla il·lusionat, amb molta dedicació professional i amb ganes de fer feina.

Bernat Calafat.

BAR SANTA MARIA

**CARRER
LLARG**

**VARIATS
«PERROS»
HAMBURGUESES**

UNES PARAULES DELS METGES

A Santa Maria no hi ha una problemàtica sanitària especial, senzillament és la comuna a la existent a tots els termes rurals.

Pentura s'hauria de fer menció especial al tema de les cisternes, que haurien de ser clorades de manera constant i convenient. I no solament al moment d'omplir-les d'aigua, perquè el cloro s'evapora ràpidament i s'ha de controlar la cloració de forma continuada.

És com quasi tot un problema d'educació sanitària, i aquí s'ha de dir que el nivell de Santa Maria no és dolent, sobretot si ho comparam al nivell sanitari d'altres poblacions de l'interior. I aquest nivell va augmentant de forma molt significativa, malgrat tot sempre hi ha molta de feina a fer. Bati mencionar per exemple el problema de les dietes, moltes d'elles amb un clar excés de greixos, etc.

Pel que fa a si hi ha una especial incidència d'alguna malaltia o malalties, podem dir que el nivell és el mateix que la resta de l'illa. En aquests moments doncs les clàssiques patologies d'origen alèrgic, típiques de les primaveres.

Passant al tema de la planificació sanitària, en aquests moments estam pendents de l'aprovació per part de la Delegació del Ministeri de Sanitari, d'un projecte de realització de guàrdies de cap de setmana entre els pobles de Consell, Santa Eugènia, Sancelles i Santa Maria. Amb el temps es podria arribar a la possibilitat d'arribar a centralitzar les guàrdies a la Unitat Sanitària de Santa Maria, que segurament podria ser una primera passa per a que en el futur s'arribàs a instal·lar un Centre de Salut a aquest poble.

Jaume Campomar i Miquel Niell
Metges.

THE NIT

dia 1 de juny música en viu

C/ Andria - Sta. Maria

Instal·lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal·lacions BOMBES
SUMERGIDES

Reis Catòlics, 59 4.¹ - 1.^a

Telèfon 24 68.74

Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21

Telèfon 62 06 02

Santa Maria del Camí

SANTA MARIA AVUI: L'Educació

DOS COL·LEGIS, FEINA FETA, I ¿L'EDUCACIÓ TOTAL EN CATALÀ?

L'educació a Santa Maria del Camí, a nivell institucional es diuta a terme pels dos col·legis, que dia a dia fan feina i millores. Però cada un és un món.

EL COL·LEGI PÚBLIC

El Col·legi Públic d'EGB depenent orgànicament del MEC, té una matrícula des de preescolar a EGB de 153 alumnes, amb 1 professor de preescolar i 8 d'EGB. On hi ha deficiències de manteniment i material com a tota escola pública, editant una revista bilingüe, complint-se les 3 hores de català decretades oficialment, relitzant altres activitats, el col·legi disposa d'un departament d'orientació educativa, que realitza proves predictives de dificultats escolars a preescolar, bateries de seguiment al canvi de cicle i orientació professional a 8è. L'APA és inexistent des que dimití quan hi va haver tant de triu per les eleccions al con-

sell escolar, una situació kafkiana d'enfrontament absurd entre quatre directius de l'APA i professorat, que ha deteriorat ferm la imatge pública del col·legi. Malgrat tot la tasca educativa important dia a dia continua desenvolupant-se amb força il·lusió.

EL COL·LEGI RAMON LLULL

El segon, el Col·legi Ramón Lluï, privat i regentat per les germanes de la caritat, està concertat pel MEG, és a dir que els professors cobren la nòmina del ministeri, s'ha aconseguit el concert plé pels vuit cursos d'EGB per l'any 88-89. La matrícula d'EGB arriba als 277 amb 8 professors, i 100 més repartits entre l'Escoleta (amb dues educadores) i els dos nivells de preescolars (amb dues professores). L'escoleta orgànicament depèn de l'estructura directiva del Col·legi. Manca també material i infraestructura bàsica, s'edita una revista majoritàriament en català i participen en diversos programes de normalització lingüística, s'imparteixen les 3 hores decretades de català i l'educació es vehiculitza majoritàriament en català malgrat el material sia castellà. L'APA organitza conjuntament amb el professorat diverses activitats complementàries de formació dels alumnes -judo, dansa, esports, etc.-, xarles, sortides, etc., hi ha unes cordials relacions APA-professorat. Assenyalen com a millores a aconseguir un professor de recolzament i un gabinet psicopedagògic per a orientar i donar suport a la tasca educativa dels mestres.

HI HA UNS 600 ALUMNES

Els col·legis, dos móns, dues concepcions, jo diria, tantes concepcions com a mestres tenen, fan feina, i una feina de dedicació i preocupació.

Savenc

Plaça d'els Hostals, 22
Tel. 62 09 38

SANTA MARIA DEL CAMÍ

D'uns anys ençà la situació educativa va millorant, de cada dia hi ha més material, però manca més material audiovisual i didàctica, més formació i reciclatge professional, l'educació precisa una actualització constant, que ha d'estar reflectida al horari laboral. El professorat té unes reclamacions de responsabilitat civil i augment salarial, a més a més de l'ensenyament privat suposa per a un mestre menys retribució que el públic, estructuració lògica de la jornada laboral, etc.

Un fet significatiu és comparar la matrícula dels col·legis, cosa odiosa fer-la però necessària. El Públic té un total de 153 alumnes, el Ramón Llull sols d'EGB 277, que amb els de preescolar, faria un total d'uns 320 alumnes. Un col·legi té el doble que l'altre, què passa? Al Públic hi ha a primer uns 10 matriculats, al Ramón Llull uns 30, què passa? La qüestió és difícil i problemàtica, per una part l'aldarull APA-professorat del Públic crea una imatge un poc negativa, i també cal entendre que si l'escoleta orgànicament depèn del Ramón Llull és lògica una tendència a mantenir l'infant a la mateixa organització. Sens dubte un tema difícil.

MILLORES A FER

A nivell educatiu hi ha unes necessitats prioritàries com poden ser:

- millores en la infraestructura material de les aules.
- major dotació de material didàctic i audiovisual.
- major col·laboració entre les dues escoles.
- existència d'APAS als col·legis, que col·laborin en la tasca educativa dels professors.
- creació d'un Patronat Municipal d'Educació, que intenti paliar deficiències de material i establir activitats conjuntes.
- creació d'un gabinet psicopedagògic d'orientació educativa, que doni suport tècnic, didàctic al professorat, planificant reeducacions i portant una feina preventiva.
- creació d'una guarderia municipalitzada que abarqués els infants a partir dels 0 anys, és evident que de cada dia degut al treball de les mares és necessari un servei d'aquest tipus.
- intentar progressivament aconseguir una normalització lingüística a l'escola, no sols en la vehiculització de l'ensenyament, sinó també en els llibres de text, fitxes, material didàctic, etc. El dia que els col·legis realitzin una educació integral amb la llengua que els nostres pares/mares ens han ensenyat sense marginar el castellà, aquest dia s'haurà aconseguit una gran passa en el camp educatiu. A més hi ha línies de subvencions del Govern Balear, assessorament, escoles mallorquines, etc. Quan s'iniciarà?

Després hi ha tota una oferta educativa privada, que podríem classificar en unes classes de repàs possiblement excessives, fins a les escoles de ball de bot, les activitats formatives de l'APA, les activitats del grup migjorn, que mai serà suficientment valorat, realitzà una important tasca d'educació dels nins.

Pel que fa al camp adult, l'oferta és minsa, unes classes de gimnàstica femenina a l'Edifici Municipal amb molta empenta, hi ha unes 40 dones repartides en dos grups. I també el Curs de Català per adults organitzats per L'Obra Cultural Balear i l'Ajuntament, que compta amb uns 25 matriculats. Pentura manca oferta de formació de tallers i altres activitats educatives.

REFLEXIÓ SOBRE EL CONCEPTE D'EDUCACIÓ

La temàtica educativa és tan ampla, té tantes connotacions amb diferents ciències (Filosofia, Psicologia, Sociologia, Biologia...), que quan et decideixes a partir cap a un vent i seguir el camí dret, resulta que aquest camí té tants de creuers, sortides i entrades, que a la fi el camí s'ha esvaït tant que molt difícilment pot concretar el que t'havies proposat.

Solament volent tractar un tema com és «el que s'enten per educació» resulta que ja des d'un principi ens trobam amb aquesta dificultat de diversificació, que inclús consultant a diferents tractats de diferents autors, no n'hi ha cap que es posi d'acord a l'hora de donar una definició del concepte d'educació.

Tal volta, la definició d'educació més encertada sia la que dona E. Durkheim en el seu llibre «Educación y Sociología»: «L'educació és l'acció exercida per les generacions grans sobre aquelles que encara no han arribat al grau de maduresa necessària per a la vida social. Té per objecte el despertar i desenvolupar en el nín un cert número d'estats físics, intel·lectuals i morals que l'hi exigeixen tant la societat política en el seu conjunt com el medi específic en el que es troba destinat».

Si analitzau detingudament aquesta definició trobau tota una sèrie d'aspectes que molt difícilment es poden desenrotllar en el curt espai d'aquesta pàgina.

El primer, i més important, és que l'educant l'hem de considerar des de dos punts de vista: el nín com a ésser individual i el nín com a membre d'una societat. I l'educació ha d'anar dirigida a formar aquestes dues vessants del nín. El nín quan neix, ve dotat d'unes qualitats innates que són molt generals i abstractes. A través de l'educació aquestes qualitats se concretaran i es poliran per a fer un individu íntegre. Però aquest nín el dia de demà s'incorporarà a la societat a la qual li toqui viure i també a través de l'educació ferà d'aquest ésser individual una persona social.

També, convé assenyalar que l'educació és una acció, i que la mateixa es dona al llarg de tota la vida. És a dir, el fet educatiu no el podem constrènyer a una acció formal, realitzada dins d'una institució reconeguda per tots: L'ESCOLA. Existeix, també, una educació, una educació informal que ens està afectant constantment i en molts de casos sense adonar-nos: l'educació que ens arriba, sobre tot i entre d'altres, a través dels mitjans de comunicació.

SEBASTIÀ PASTOR.
Pedagog, professor d'EGB.

SANTA MARIA AVUI: Societat i Cultura

Activitat sociocultural

RELATIVA DINAMITZACIÓ I POBRE PARTICIPACIÓ DEL JOVENT

Des de fa una sèrie d'anys les activitats socioculturals que es realitzen al poble han anat en augment, hi ha una certa tendència a participar un poc més. Dins el que es considera sociocultural, entenc tota activitat social amb caire cultural, d'oci, d'esplai, divertiment, etc., que en certa manera mai cerca un fi lucratiu.

Dins aquesta activitat podem considerar la institucionalitzada, la realitzada per l'Ajuntament i la del moviment ciutadà, és a dir, d'entitats o grups de veïns del poble que amb qualsevol finalitat munten alguna activitat.

L'AJUNTAMENT I L'ACTIVITAT CULTURAL

L'Ajuntament des de fa uns 8 anys ha potenciat una recuperació de les festes, i el calendari anual n'és una prova: la qualcada dels reis amb carrosses, els foguerons de Sant Antoni, la nit de fresses dels darrers dies, l'organització d'una fira de gran anomenada —amb activitats culturals, esportives i nombrosos certàmens— recuperant el seu caràcter originari de fira agrícola - ramadera - artesana, unes festes patronals gratuïtes i un poc fluxetes. En certa manera l'Ajuntament ha incitat un poc els grups de barris de col·laborar en certes festes, i ha fet una feina important. També ha donat suport a activitats diverses. I darrerament ha col·laborat amb la Banda de Música en gran mesura, i potenciarà patrocinant l'Escola Municipal de Música.

LES ENTITATS ES MOUEN

Pel que fa al moviment ciutadà, hi ha una important feina de diverses barriades i entitats que col·laboren en la Qualcada, Foguerons, etc, destaquen per la seva tradició el grup de s'Escoleta i Sa Vileta. Les Confraries que han redreçat la tradició d'una setmana santa d'encapinorats, moltes d'elles són grups de veïns. Grups que dinamitzen i animen les festes. D'altra part hi ha l'Organització Can Beia, que ja ha fet tradició multitudinària dues eixides anuals: La diada de l'Àngel a l'Ermida de Son Seguí, i a l'estiu la anada de la vila a Lluc a peu.

L'Associació de la Tercera Edat, promoguda per la majoria municipal, i la qual hi té un poder en ella, realitza excursions cada trimestre i fa altres sortides i activitats, a més a més, la Llar dels padrins és un lloc d'oci i reunió. També suposa una gran consecució, pentura seria una ocasió de plantejar la desmunicipalització de la tercera edat, deixant als majors que regeixin i organitzin les seves

activitats. Per exemple el cas de Felanitx és paradigmàtic, on una Tercera Edat, autònoma, desvinculada del poder municipal, que els propis majors fan tot sols el que volen comptant sols amb l'ajut econòmic de l'Ajuntament.

Al sector infantil, hi ha el grup d'esplai migjorn, que compta amb 10 monitors -un d'ells el responsable-coordinador- que dinamitzen l'esplai d'uns 50 nins/nines tots els dissabtes de 4 a 6 a l'Edifici Municipal, muntant tallers, activitats i una colònia d'estiu, a més d'assistir a trobades i sortides. Un grup que es mereix més valoració i col·laboració de tots, la seva tasca d'educació de l'infant en el temps d'oci és importantíssim.

Després també hi ha tota una sèrie de grups esportius, que fomenten la pràctica d'esports i de convivència en comú, hi ha un important esport a la vila que també mereix més col·laboració.

La revista Coanegra es està imbrincada al mig de totes les entitats ciutadanes, és l'organ de comunicació i informació entre els veïns, realitzant una tasca de normalització de l'ús lector del català, també precisa més col·laboració a nivell d'expressar opinions.

En el Camp Musical, ja hem destacat a altres parts l'importància de la Banda de Música i de l'escola municipal de música, també de les escoles de ball de bot. En quant a grups hi ha tres línies, la dels Zadis amb música salsera, Beatles, anys 60..., Coanegra, en una recuperació de la música tradicional amb noves orquestacions i sonoritat modernes, i fa poc The Nits, un grup de quatre joves vinculats al jazz, al jazz-roch, etc.

FASSES PER LA NORMALITZACIÓ

Per últim, dins l'activitat socio-cultural hi cal incloure la normalització lingüística del català, Coanegra normalitza l'ús lector, l'Ajuntament fa importants passes en cartells, anuncis, programes i certs papers de la burocràcia municipal, també fa algunes ensopegades, cal una normalització planificada i quotidiana. Mateu Vich, fa uns números analitzava els rètols comercials, explicant que malgrat encara dominin els castellans, d'uns 4 anys ençà hi ha una forta tendència a retolar en català. A més a molts d'actes socials, noces, baptismes, comunions ja es fan recordatoris en català, cal seguir així, fins a fer targetes de visita, rebuts, factures, dirigint-se a l'administració en català. Aprenent a traves dels cursos per adults a llegir i escriure en la llengua dels nostres padrins i pares.

ELS JOVES?

Cal plantejar que dins totes aquestes manifestacions socio-culturals hi ha sempre una nul·la o escassíssima presència de joves, tant a les fesses com a l'eixida a Lluc -sols per posar exemples- els joves de més de 17 anys no hi apareixen. Els trobam als bars de copes, contents o avorrits. Per una part sociològicament hi ha un clar desencant del jovent, una clara tendència a la vida fàcil i material, fora preocupacions, «a guanyar quatre doblers», anar de marxa i sobretot «passar de tot» o «a viure». Al capdevall això sembla amagar una postura de desencant davant la vida i de manca d'uns valors, però també de ser marginats pels poders públics, començant per l'Ajuntament que no ha fet activitats dirigides al jovent, cal una dinamització de la joventut, partint dels seus interessos, fomentant l'associacionisme, montant activitats i tallers interessants.

UNES REFLEXIONS

Socio-culturalment tenim un Ajuntament que munta activitats i certes entitats que organitzen coses, però també cal una dinamització municipal que implica oblidar protagonismes i cadafals, fer festa des d'abaix sense figureres ni voler-se penjar les medalles de l'èxit. Els poders públics locals han de dinamitzar el caràcter santamarièr, i aquí ens referim al ja típic i tòpic «val més riure que fer riure», cal que afrontem la nostra realitat com a poble, ens costa participar, sabem desfilat, observar, mirar i criticar moltíssim. Però quan es tracta de riure, de fer esbarjo, de fer festa i sarau, no funciona. La festa de fesses no passa de ser una desfilada ben organitzada, però el factor bulla que ha de sorgir de la pròpia gent falla -la citam per posar un exemple-, i també -ai làs- pobre d'aquell o aquella que en algun esdeveniment fa un poc de triu, tothom el mira com un estrany i és el blanc de crítiques i xafardejos. Cal canviar o assumir el nostre caràcter i tarannà col·lectiu.

Per últim, manca una autèntic Casa de Cultura -l'Edifici Municipal ha demostrat ser poc útil i infrutilitzat per la seva mateixa estructura- on hi tinguin un lloc físic o despatx totes les entitats culturals, grups de barriades i entitats esportives, on hi estigui la Biblioteca, etc. Cal que l'Ajuntament no sols organitzi activitats -tasca fins ara ben realitzada i positiva- sinó que facilitar l'acció dels grups ciutadans que fan activitats. Una casa de cultura amb un lloc per tots, a hores d'ara és prioritària.

UN GRA D'ARENA

Vull aportar el meu petit gra d'arena al nº 50 de Coanegra, amb reconeixement a la seva valuosa labor cultural dins la nostra comunitat, i als mèrits i treball d'un grup de santamariers que s'esforcen i lluiten amb molta constància, des de les seves conviccions, per fer poble.

Tothom alena i somnia amb el que viu i sent. L'anàlisi de la realitat que cadascú viu és diferent segons siguin les seves creences. Per un cristià aquesta mirada comprèn unes perspectives que sols un creient té en compte. Tots desitjam i treballam per un poble on la convivència es faci més agradable i servicial. Avui els creients somniem amb una Església nova, oberta al món, renovada i renovadora però feel a l'evangeli.

Avui encara que s'intenti amagar-ho, per tot arreu i a tots els nivells s'estén al desencant. Avui els homes volem solucions d'efectes immediats. Voldríem arreglar-ho tot amb un dia i ens oblidam que això són utòpics a vegades d'efectes negatius. Els cristians tenim necessitats d'una gojosa esperança, d'una fe forta per viure el moment present amb serenor i sense nostàlgia. Qui s'aferra al passat, compromet el seu futur. Intentem sembrar i viure l'amor amb tots i amb tot. Es parla amb insistència de «fer poble» i de «treballar pel poble» i amb aquest lema sorgeixen moviments i esforços per fer reviure costums, tradicions, folklore... d'un valor immens; però podem caure amb l'error d'oblidar que una de les principals causes de la identitat del nostre poble és el vertader sentit de Déu i l'amor als germans. El nostre món dona la impressió de construir «Torres de Babel» creant i aixecant coses, però separant els homes, perquè no vivim l'Amor que es font d'unitat i d'alliberació.

Enguany celebrem l'any marià. El nostre poble, de nom i d'herència, Santa Maria del Camí, Capella del Roser, ha d'esser feel a la seva història mariana. Pel proper dia 19 de juny tenim programat baixar la Mare de Déu de la Pau des de l'ermita de Son Seguí a la nostra parròquia. Vos convidam als actes que celebrarem el capespre amb l'assistència dels ermitans que temps enrera fundaren dalt la muntanya un lloc de peregrinació i pregària.

PERE ROSSELLÓ
Rector de la Parròquia

CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"

ESTUDI FOTOGRAFIC

Llorenç Frontera

— REPORTAJES

— ESTUDIS Plaça Hostals 44 Sta. Maria Tlf. 62 02 39

SANTA MARIA AVUI: L'Esport

L'ESPORT A SANTA MARIA

La nostra vila és ben activa, esportivament parlant, i ho demostra l'important nombre de practicants, federats i no federats, de les diferents disciplines esportives que compten amb una infraestructura d'instal·lacions a la nostra vila. Un velòdrom, dues pistes de bàsquet, un camp de futbol, un de tennis i una piscina permeten als santamariers d'accedir pel seu compte o agrupats en associacions esportives al desenvolupament de la persona a través de l'esport. Els joves, naturalment, en són els principals protagonistes, encara que no els únics, i es concentren principalment entorn del futbol i el bàsquet. El ciclisme, que a la nostra vila ha arribat a donar figures de talla internacional, també és molt present i són bastants els aficionats a sortir amb la bicicleta per poc que el temps climatològic ajudi. I també els esports minoritaris tenen el seu lloc: és el cas de la petanca i el trial, que compten amb seguidors significatius. Fassem un petit repàs a l'actual situació de l'esport a Sta. Maria.

CICLISME

Ens sembla que no seria exigent qualificar el ciclisme com a l'esport rei a Sta. Maria, si més no, històricament. En efecte, aquesta disciplina és la que ha donat representants de més categoria, i bastaria per a demostrar-ho citar noms com el de Joan Juan, Andreu Canals i sobretot el del gairebé mític a la nostra vila Antoni Gelabert. Vos remetem, si voleu recordar les gestes d'aquest i alguns altres com és el cas d'en Sebastià Romaguera, al número 2 de la revista «Coanegra» a on en Mateu Morro en fa una completa referència.

Al llarg dels anys han anat apareixent i desapareixent penyes i clubs ciclistes, testimonis de l'interès dels santamariers per aquest esport. En arribar a aquest punt no queda més remei que esmentar la Penya Gelabert, fundada el 1.957, que fou la qui tingué la iniciativa de la voltadora de Can Andria, a la qual hi va arribar a organitzar carreres puntuables pel Campionat d'Espanya. La Penya Gelabert, que feia honor amb el seu nom al més gran corredor que ha tengut mai la nostra vila fins ara, va tenir cau a Can Carol i més tard al Bar Comerç i va coexistir en animada competència durant uns anys amb el Club Unió Ciclista Sta. Maria, fundat el 1.969 i encara ara amb seu a Can Carol.

Va ser el final de la dècada dels 60 i principis del 70 una època marcada per una forta competència esportiva entre els corredors dels dos clubs, destacant en Joan Gelabert per part de la «Penya» i els germans Joan i Jaume Serra per part del C.U.C. La rivalitat fins i tot arribà a les mans alguna vegada, i també va tenir lloc fora de la competició, a on els dos clubs no sempre es posaven d'acord. També val la pena recordar el Club «Sprint», amb seu a Sa Font i el Club Ciclista Infantil, amb seu al Cafè Nou.

Desgraciadament, després del 1.973 en que Joan Gelabert es proclamà Campió de Balears de Muntanya, el ciclisme santamarièr va viure uns anys de crisi. La Penya Gelabert va desaparèixer i el C.U.C. també anà de capa caiguda fins que, amb els anys 80, va reverdir l'ambient i el C.U.C. començà a organitzar i promocionar algunes marxes ciclistes i a reformar i arreglar la voltadora. Des de fa un parell d'anys aquest Club compta també amb corredors cadets i juvenils federats que participen en competicions

oficials.

Es així com el Club Unió Ciclista Sta. Maria ha aconseguit consolidar-se en els darrers anys, sota la Presidència d'en Miquel Ferrer agrupant a més de cent socis. Compta també amb l'ajuda de la firma comercial CONSPORT per a desenvolupar una important activitat organitzant algunes carreres cada any i donant oportunitats a joves corredors a través dels seus equips. Seria un gran alicient per a l'afició que sortissin figures com les que feren honor a la nostra vila en temps passats.

Però la pràctica de l'esport del pedal a Sta. Maria no es limita al C.U.C. i la veritat és que sempre hi ha hagut aficionats que ocupen bona part del seu temps de lleure anant a voltar amb bicicleta per tota Mallorca, cosa que demostra que la tradició del ciclisme a Sta. Maria es renova cada dia.

PETANCA

La petanca és un esport jove a Sta. Maria, ja que es començà a practicar el 1983 amb la fundació del Club Petanca Vila Sta. Maria. Tot i ser un esport minoritari, compta actualment amb dos clubs i una vintena llarga de practicants federats; i encara en algunes èpoques hi hauríem afegit un equip femení. També hi ha petanquistes locals que juguen fora de Sta. Maria, en categories superiors. Es tracta, doncs, d'un esport que té un cert pes específic socialment, concertant sobretot en la població immigrant, sòlidament arrelada de fa temps a la nostra vila.

Del Vila Sta. Maria s'en desgranà més tard el Club Petanca Unió Sta. Maria. Ambdós clubs coexisteixen pacíficament i comparteixen la pista de la Plaça Nova. Amb tot, l'esport de la Petanca ha viscut els seus moments de polèmica. Els dos clubs responen, en principi, a filosofies diferents: mentre l'aspiració del «Villa» és concentra en escalar categories fins a confeccionar un potent equip representatiu, l'aspiració del «Unión» consisteix simplement en formar jugadors fomentant la pedrera per tal que després puguin accedir a nivells superiors.

Els principals problemes amb que s'enfronta la petanca santamarièra són d'una banda l'econòmic, ja que els jugadors sovint han de pagar de la pròpia butxaca la vestimenta esportiva i les despeses federatives, i d'altra banda la pista, que no està sempre en bones condicions per a la pràctica de l'esport. Malgrat això pot tenir un bon futur si tenen èxit els intents dels seus promotors per a engrescar els joves a aficionar-se, jugar i superar-se.

TRIAL

L'equip de Trial «Obac-Talleres Ficom» és l'organització esportiva santamarièra més novella, ja que la seva fundació data de l'any passat, però tot i això val a dir que els seus resultats en competició han estat molt bons fins ara, la qual cosa permet esperar el sorgiment de bons especialistes en aquesta disciplina esportiva de motor que va guanyant afició cada dia. Amb tot, val a dir que «trialers» n'hi ha fa anys a Sta. Maria malgrat fins fa poc no haguessin estat organitzats en un club arrelat al nostre poble, símptoma que aquest esport no és completament nou i té una certa tradició entre la gent jove.

Vuit anys de bàsquet i futbol a Coanegra

Al mes de Setembre de 1981 sortia per primera vegada la revista Coanegra i en aquest mateix número es publicava la primera notícia esportiva, la qual destacava el Bàsquet a Santa Maria. A Es recordava que degut al gran problema d'infraestructura que suposava haver de jugar a la Plaça Nova, amb el mal estat del pis, la manca de vestidors, dutxes, etc. La creació de dos equips de mini Bàsquet ben dirigits per en Joan Frau, després d'un temps de no haver-hi aquest esport, tornava a llançar el mateix al nostre poble. Aquests dos equips varen aconseguir quedar campions de la seva categoria i quarts de Mallorca. Però el que realment va llançar el bàsquet va ésser la construcció de la pista al Camp Municipal d'esports, cosa que va fer que es prenguéssin una iniciativa sèria, amb l'objectiu principal de formar una bona infraestructura i fomentar la pedrera perquè aquest esport no desaparegués en el futur.

En aquest mateix any i concretament el vint-i-sis de Desembre, un nou equip de futbol començava a funcionar al poble. Era l'equip Aleví. El promotor d'aquesta idea fou en Guillem Bujosa. La manca de temps va fer que l'equip no pogués entrar en competició aquest mateix any, decidint-se a preparar-se per la temporada vinent.

Per altra banda, l'equip de futbol femení que havia estat el primer d'Espanya en jugar un partit autoritzat oficialment per la Federació Espanyola de futbol, acabava la temporada amb un balanç de sis partits jugats, tres de guanyats i tres perduts, acabant quartes a la classificació final. La mala marxa de l'equip amateur de futbol, degut a un problema que un any darrera l'altre es repetiria, que no era altre que la manca de jugadors als partits i entrenaments, i la bona temporada de l'equip Juvenil que ja començava a acusar al mateix problema que els grans, foren les notícies del futbol en aquesta edició.

En quan al bàsquet es destacava que malgrat que s'havia aconseguit mantindre cinc equips en competició, en Joan Frau no es conformava i deia que el que s'havia de fer ara era obtenir bons resultats. Per això va començar la lluita per promocionar el bàsquet a les escoles. La manca d'infraestructura ja era evident i els problemes econòmics feien acte de presència, ja que el pressupost per aquelles dates era de 150.000 pts. Malgrat a la subvenció per part de l'ajuntament de 25.000 pts. i el més de cent socis inscrits no eren suficient.

Un nou equip també es presentà a Santa Maria. De la mà igualment d'en Guillem Bujosa es posava en marxa l'Infantil. Degut al gran número d'al.lots que acabaven la categoria Aleví degut a l'edat, va haver de fer aquest equip perquè el futbol base del poble no desaparegués. El partit de presentació el varen jugar contra el Santa Eugènia. En Guillem Bujosa anuncià que hi pensava dedicar tot el seu temps, pel que deixaria l'equip Amateur.

L'Abril-Maig del 82 tengué com a grans protagonistes en Joan Frau i el seu equip de Minibàsquet Femení, ja que es proclamaren campions de Balears de la categoria. A una lliga duita primer entre pobles com Pòrtol, Sta. Eugènia, Puigpunyent i el primer equip de bàsquet de l'escola Nacional Mixta de Sta. Maria, es va quedar primer. En el partit important jugat contra el Puigpunyent, el Santa Maria va guanyar per un contundent 45-19. Amb aquest resultat es varen plantar a la fase final que tengué lloc al Poliesportiu Prínceps d'Espanya. Equips de Menorca i Eivissa a més del Santa Maria i un altre mallorquí formaven la mateixa. La final la varen jugar contra l'Alaior de Menorca al qual guanyaren, quedant d'aquesta manera campions de Balears. Lògicament en Joan, tot l'equip i tot el poble tengueren una gran satisfacció per l'aconseguit.

En aquest mateix temps es destacà igualment al Club de Bàsquet Santa Maria com entitat esportiva distingida per part del Consell Insular de Mallorca.

El mes de juny, en Toni Morey, per aquelles dates president del Futbol, va fer unes declaracions que no tenien cap desperdici. Les principals paraules dites foren aquestes. «Sobran directius de corbata que no volen fer feina», així com «Quan anàvem

líder no trèiem ni per pagar l'àrbitre», o una altra com per exemple «Si el públic correpon podem dur l'equip a 1ª Regional.» Evidentment la cosa no fou així, encara que en Toni tenia molta raó.

Anteriorment en aquestes declaracions, en Toni Morey ens comentava que tenia un equiparro i que es podia quedar perfectament dins els tres primers de la categoria. Sols havien de respondre els jugadors als entrenaments i als partits.

Evidentment i cosa lògica no va ésser així. Una data curiosa era que l'equip quan jugava fora casa treia resultats positius, mentre que a dins Santa Maria perdia tot el que aconseguia fora. Segons en Toni, la falta d'alè per part del públic era la raó.

Al Bàsquet, en Pep Estarelles presentava la dimissió com a president del Bàsquet per poder ocupar la de Batle del poble. Es donava a conèixer que el mes d'Agost vinent estaven previstes unes jornades de tècnica individual a càrrec d'en Pedro Garcia (tristement desaparegut), que per aquelles dades era entrenador d'un equip de 1ª Divisió nacional. En Joan Frau i companyia no s'aturaven de fer feina per promocionar aquest esport. El bàsquet a Santa Maria era un fet consolidat i amb molta força.

Un nou canvi a la directiva de futbol també era notícia i després de la dimissió d'en Toni Morey com a president, se'n formava una altra encapçalada per en Guillem Bujosa, seguit d'en Juan Ramon Caballero, Bernat Colomar, etc.

L'anunciada jornada de tècnica individual es dugué a terme el mes d'agost quan la competició ja havia acabat. Va ésser un gran èxit de participació. Després, Joan Frau feia realitat uns dels seus grans somnis. Obtenir el carnet d'entrenador Nacional a la màxima categoria.

Al mes de setembre, una altra concentració de tècnica individual es dugué a terme. Aquesta vegada va ésser convidada na Dolors Besnès, dona de gran prestigi dins el món del bàsquet. Vint-i-dues al.lotes es posaren a les seves ordres.

Na Dolors va sortir molt contenta per la feina que havia pogut fer, i manifestà la seva intenció perquè aquests curssets tenguessin continuïtat. En aquestes dates començava la lliga de futbol per part de l'equip Amateur, i com quasibé sempre la seva actuació donava molt que desitjar. Les ganes per part dels dirigents eren moltes però una vegada més els resultats no acompanyaven.

Allò començava a ésser un misteri de difícil solució.

Gran alegria tenguérem quan varen publicar la notícia de la creació de l'escola de Bàsquet. Cinquanta-sis al.lots, formats per nins i nines de tot el poble es reuniren els dilluns a vespre i disabtes dematins per començar a aprendre a jugar a bàsquet. Un altre objectiu aconseguit per la directiva d'aquest esport.

La seva feina i il.lusió per fer-ho no tenien acabament. Els problemes eren molts però a força d'insistir sempre duïen a terme el que es proposaven.

L'objectiu principal evidentment era fomentar l'esport dins el

VUIT...

poble i més concretament el bàsquet. Avui estam ja al 88 i podem afirmar que així s'ha fet.

Quatre equips de bàsquet i quatre de futbol entraven en plena competició.

En el gener del vuitanta-quatre, el nou president de la Comissió de Cultura i Esports, en Biel Mesquida, feia un repàs de l'esport dins Santa Maria, ressaltant la poca continuïtat que tenia la gent a l'hora de fer esport, així com afirmà que les instal·lacions cobrien perfectament les necessitats dels Santamariers a l'hora de fer esport. Comunica que es durien a terme reformes als vestuaris i es ferien gestions per demanar subvencions per acondicionar la instal·lació del llum del Camp Municipal, ja que l'ajuntament no estava preparat per fer-ho, perquè les despeses eren molt elevades. Actualment en el bàsquet el problema ja està resolt, així com la pista de tennis. A veure si ara amb una altra empena poden canviar la del futbol, ja que sembla que són quatre espelmes les que l'il·luminen quan estan enceses les altres.

En el mes de febrer d'aquest mateix any, l'equip infantil de Bàsquet va quedar subcampió de Mallorca, obtenint d'aquesta manera una plaça per jugar la final del Campionat de Balears. Una altra gesta feta pels dirigents i jugadors.

Tots els esforços realitzats havien volgut la pena. Per aquelles dates el bàsquet ja tenia set equips en competició, pel que tornaven a sortir de nou els greus problemes d'infraestructura, ja que s'havien de fer virgueries per poder fer jugar i entrenar a tots aquells equips a una sola pista.

Igualment destacada fou l'actuació de l'equip Juvenil de futbol aquest any, ja que per primera vegada l'ascens de categoria poria ésser un fet consumat. La regularitat (cosa no habitual) així ho havia fet. Igualment l'equip dels Alevins feia una gran campanya, i anava empatant a punts amb el primer classificat que per aquelles dates era el Petra.

Convidada pel Club de Bàsquet de Santa Maria i a través de na Dolors Besné, na Maria Planas, presidenta de l'associació de Clubs de Bàsquet Femení de 1ª Divisió, vengué a Santa Maria per realitzar unes jornades de tècnica individual al Camp Municipal. Les mateixes tengueren lloc els dies 19 i 20 d'Octubre. Segons ella «El bàsquet femení espanyol estava a la altura del de Madagascar». Per això ella anava treballant de club en club constantment i potenciar el mateix. Fou cessada del càrrec de seleccionadora per motius polítics. Les jornades tengueren un gran èxit i fins i tot es desplaça un equip de televisió espanyola per donar a conèixer-ho.

Si haguéssim de destacar una persona dins el futbol del nostre poble per l'èxit obtingut, aquest seria en Sebastià Frontera. Aquest al·lot que actualment té vint-i-quatre anys ha estat el que més amunt ha arribat en aquest esport dins Santa Maria. Començà a jugar a Santa Maria, anant a jugar després a La Salle de Palma, per fitxar seguidament amb el Constància d'Inca. En Sebastià així ho contava i va destacar l'aconsegüiment del trofeu de la regularitat que va guanyar a la Tercera divisió Nacional de futbol. Actualment i després d'haver jugat amb el Manacor a segona divisió B, està a les ordres de l'entrenador del Club Atlètic Balears també de la mateixa categoria.

Un camp de batalla pareixia el camp de futbol municipal quan varen jugar els equips amateurs del Santa Maria i Cafetín de Palma. Qui més qui manco recorda aquell partit, a on les bufetades, cosses, empentes i altres feren acte de presència. La premsa qualificà al Santa Maria d'equip salvatge i antifutboler. La cupa la tenia un jugador contrari quan va agredir a un del nostre equip.

També fou notícia pel poble el mes de Maig del 86, quan na Magdalena Miralles aconseguí el títol de monitora esportiva per l'esport de la cistella. Gran alegria per part seva i pels dirigents del bàsquet, ja que d'aquesta manera veien com passava a formar part del quadre tècnic tan necessitat en aquelles dates, ja que s'acusava un greu problema per manca d'entrenadors degut al gran número d'equips que militaven en competició. Actualment na Magdalena ha deixat el bàsquet per qüestions personals. Una llàstima perquè ella era de les pioneres d'aquest esport dins el poble, i per tant una jugadora amb molt de carisma dins el club. Bona entrenadora i millor jugadora.

Una data a recordar, fou el 31 d'agost de 1986. Aquell dia al camp Municipal d'esports tengué lloc la presentació de totes les

plantilles que formaven el C.E. Santa Maria de Futbol. La festa va ésser grossa. Mai en la història del Club hi assistia tanta gent. Coca per tothom, vi, espectacle cabal·lístic, ball de bot, etc. El president que estrenava càrrec, en Toni Noguera, davant tanta gent es va emocionar i no va poder pronunciar paraula del discurs que tenia previst. Tenguérem ocasió per poder parlar amb en Toni més tard i ens va comentar que els principals objectius eren fer pujar l'equip Amateur que havia perdut la categoria, així com fomentar la pedrera perquè aquest esport pogués tenir continuïtat. El segon fins ara s'ha aconseguit. El primer ja és una qüestió molt més difícil, perquè les coses surten totalment girades. No hi ha manera de fer respondre l'equip amateur així com molts voldríem. En lloc d'aspirar als llocs d'honor es va sempre per darrera de la taula. Concretament, aquest any ha quedat el tercer començant per la cosa. Menys mal que no hi ha més categories per poder davallar, perquè ja hi seríem.

Afortunadament, un dels més greus problemes del bàsquet al nostre poble va quedar resolt amb l'acabament i inauguració de la nova pista al Camp Municipal d'esports. Un altre cop i per enèsima vegada, els dirigents veien com una realitat consumada la de tenir una nova pista que deixava solucionats d'una manera definitiva els greus problemes d'infraestructura tantes vegades comentats. Així i tot els problemes no acaben aquí, ja que el principal i el que tot equip o club modest té és l'econòmic. Els pressuposts són molt alts i els mitjans de què es disposen molt pocs i gairebé sempre insuficients. Constantment se cerquen solucions que no sempre són definitives ni molt manco.

A Coanegra també fou notícia important el canvi de trispol del terreny de joc del Camp de futbol. Després d'un gratat gros d'anys amb un trispol molt defectuós i que feia que els jugadors haguessin d'anar amb peus de plom a l'hora de jugar a futbol, ja que tot eren clots i trabucades de peus. Una gestió feta pel Club i a través de l'ajuntament tengué el seu premi quan es va començar a desmuntar el camp i donar-li una nova imatge i un terreny de joc que feia molt més fàcil la pràctica d'aquest esport.

La bona feina i temporada per l'equip d'empreses de futbol U.E. Sa Font, compost per un grup d'amics que anaven a fer esport com ja vàrem dir, va ésser notícia destacada a Santa Maria, ja que havien aconseguit el subcampionat de Mallorca d'aquesta categoria. Un grup d'amics que per passar una estona agradable anaven dissabte darrere dissabte guanyant partits. A més de tot això, i degut a la mala marxa de l'equip amateur, sempre estaven disposats a donar una ma en cas de que així fos necessari. Gairebé cada diumenge no varen tenir que fer.

Notícia destacada igualment però en aquest cas no tan positiva, foren els problemes que va tenir l'equip Senior Femení de bàsquet. Una plantilla plena de jugadors que gairebé sempre havien jugat a bàsquet i amb possibilitats absolutes per poder triomfar, veia com diumenge si i diumenge també anaven perdent els partits que jugaven. Els nirvis, precipitacions, de vegades discussions, etc. feien que l'equip anàs no tan bé com en principi es pensava. Al final es va arreglar encara que no del tot aquest problema i es va salvar una temporada mediocre que en principi havia d'haver estat del tot exitosa.

El mes de febrer de l'any 87 en Mateu Canyelles «Soberano» abandonava la disciplina de l'equip Senior masculí per incorporar-se a la del equip pastisser de la Glòria d'Inca, en el qual ja havia estat en temporades anteriors. La marxa d'en Mateu acusà l'equip, ja que era una peça clau dins ell, degut a la seva altura i bon sebre jugar. Avui en dia en Mateu continua en aquest equip i la temporada feta per aquesta plantilla ha estat molt regular, aconseguint quedar dins la divisió nacional que disputa.

Un gran èxit va tenir la quarta plaça aconseguida per l'equip Senior masculí de bàsquet, que feia que per primera vegada pogués lluitar per el títol a la seva categoria. La regularitat demostrada per els seus components i els bons resultats així ho varen fer possible. Per altra banda, començava al pati de Ca na Sanxo l'escola de bàsquet de la ma d'en Joan Frau i na Maria Vert, que un altre any intentaven que els més petits aprenguessin aquest esport. En el mes de maig i amb assemblea de socis, per primera vegada es presentava al públic un balanç corresponent a la temporada per part del C.E. Sta. Maria. Coanegra va publicar en el seu dia el mencionat balanç, que queda resumit de la següent manera. Un total de despeses de 1.141.097 pts. i entrades per

Joan Frau

un valor final de 1.245.110 pts. feien que el club aquest any tengués un benefici de 104.013 pts.

El viatge triufant de l'equip Infantil de futbol a Itàlia, a on queda campió i la no menys triufant entrada del mateix a Santa Maria, a on hi hagué coets i traques, además de l'obtenció d'una plaça a la final de la copa president per part de l'equip amateur de la mà del seu entrenador Andreu Borràs, foren les notícies més destacades el mes de juny. Més endavant l'equip amateur aconseguia quedar campió de la copa president donant d'aquesta manera el primer títol oficial de la Federació Balear al nostre poble. Mai fins ara s'havia aconseguit. La temporada de futbol, es va tancar al Barbacoa Ses Tres Germanes, lloc a on hi varen poder assistir tots els jugadors, els quals reberen de la mà del president en Toni Noguera un trofeu a la vegada que els hi donava les gràcies per la feina realitzada. Hi varen poder assistir pares i tots aquells que volgueren compartir la festa.

També i malgrat tots els problemes suportats, el club de bàsquet va poder tancar la temporada satisfactòriament segons les aspiracions inicials previstes.

Després d'un estiu sense competicions, començà una nova temporada per les entitats esportives del nostre poble. Obri la mateixa presentació del Club de futbol. El President aquest any si va poder pronunciar paraula i va encomenar a tots que en voluntat i feina es podrien aconseguir els objectius fixats. L'equip aleví viatjava a França, i malgrat el resultat esportiu no fos d'allò millor, degut al seu bon comportament varen quedar convidats per tornar-hi.

En les mateixes dates el bàsquet es posava en marxa. Sis equips, eren els que formaven les plantilles d'aquesta entitat. Un problema a punt o ja desaparegut. La nova pista era un fet. La gran il·lusió de tots ja era aconseguir bons resultats. Endarrera ja quedaven problemes tan comentats i es poria aspirar al màxim cada un en la seva possibilitat.

Com ja hem dit, començada la temporada, ja al primer partit l'equip amateur va començar a tenir problemes. Per un acta de compensació, l'àrbitre els hi va senyalar un penal en contra inexistent. Després d'haver marcat el Ca'n Picafort, l'àrbitre donà per acabat el partit. Afortunadament el Comitè de Competició donà per guanyat el partit al Santa Maria. Va ésser un fet molt rar el que fos així, però es cap i a la fi i per primera vegada s'havia fet justícia amb aquest equip.

Les queixes als vestidors per manca de aigua calenta a les dutxes que feien que més d'un agafàs un costipat d'allò més gros i que altres ni tan sols assistissin als entrenaments també fou notícia. Afortunadament l'ajuntament va agafar cartes dins l'assumpte i ràpidament va quedar solucionat.

A l'equip amateur es repetia la mateixa història de sempre. Els jugadors no assistien als entrenaments i ni havia que tan sols

als partits.

Evidentment el resultat va ésser negatiu. Una temporada desastrosa. A diferència de l'any passat, com ja hem comentat, l'equip Senior Masculí de Bàsquet, aquest any li ha tocat jugar la promoció per evitar perdre la categoria. Irregularitats en els arbitratges, problemes interns dins la plantilla, lesions i males actuacions han fet que això fos possible. Cap al mes de Desembre del 87 començà una segona fase definitiva pel nostre equip. Varen eliminar al Molinar, però més endavant perderen amb l'Avante. El que havia de parèixer impossible, que era perdre la categoria, ja amenaçava a l'equip.

Per altra banda, hi va haver un cap de setmana en el qual es varen suspendre prop de dos-cents cinquanta partits de futbol degut a la vaga que varen fer els àrbitres d'aquest esport. En el seu lloc ho varen haver de fer antics companys de tan sofrida professió, o bé aficionats que en tenien una lleugeria idea.

La violència en aquest cas va ésser el motiu de dita vaga. La força pública no era suficient, els aficionats que normalment no tenen idea del que era l'esport eren els causants. Agressions i provocacions constant per part d'aquesta minoria ho varen fer així. Després d'un parell de setmanes sense àrbitres oficials tot torna a la normalitat, si bé no s'havia aconseguit gairebé res.

Poc després, a Sa Pobla, i concretament al torneig de bàsquet Germanes Rullana, hi participava l'equip Senior Femení, fent un gran paper. Encara que quedàs en segon lloc, tothom coincidí que era l'equip que millor havia jugat i que si qualcú havia d'haver guanyat, aquest equip no havia d'haver estat d'altre que el Santa Maria. El mèrit d'aquest equip, com ja hem comentat moltes vegades, ha estat la gran segona volta realitzada. Sols han perdut dos partits, quedant classificades en quarta posició al final de la lliga. La constància per part dels seus components, tant entrenador com jugadores, assistint a tots els entrenaments, les ganes i il·lusió posades durant tot l'any així ho han fet possible.

El començament de la segona volta de l'equip amateur de futbol, va fer pensar a més d'un que la recuperació era un fet. La cosa no va ésser així, ja que després de guanyar els primers partits de la mateixa amb molts bons resultats, tal com el de guanyar dins Lloret per un contundent 0 a 8, varen tornar a ésser aquell equip vulgar, sense idees, falta de preparació física, i amb el resultat final i ja comentat anteriorment de quedar tercers per la cosa de la classificació.

El febrer de l'any present, Coanegra publicava un article en el que el seu títol deia BASQUET: COSES RARES. El que va tenir que suportar l'equip Senior Masculí va ésser fora del normal. Uns arbitratges ferestos, que semblava que el Santa Maria era objecte d'una persecució injusta. Llevat de tres partits en que es va perdre holgadamente, tots els altres s'havien perdut per un sol punt de diferència o dos. Recordam que la cosa va arribar a situacions límits quan després d'haver guanyat o així al manco es pensava a l'Avante, resulta que l'àrbitre de taula s'havia equivocat i que el conjunt guanyador era l'equip contrari. Una altra cosa que confirmava aquesta persecució, fou la suspensió de diferents jugadors locals a un altre partit, tan sols per una protesta feta a l'àrbitre davant una jugada clarament favorable al Santa Maria que no es va sancionar en falta a l'equip contrari, agafant aquest la pilota i en el darrer moment fent cistella qual li va donar el triomf final. Lògicament els jugadors santamariers protestaren. L'àrbitre agafa les fitxes a «boleo» d'un parell i les se'n dugué.

Resultat, «palo pel Santa Maria».

A l'equip se li varen complicar molt les coses, i encara hi estan. Un any més un equip de Santa Maria de futbol participà al torneig Internacional d'Inca. Aquesta vegada fou l'equip Aleví. El paper realitzat va ésser molt digne i el comportament dels jugadors exemplar. Es va destacar la organització d'aquest torneig com a exemplar. Per altra banda, el nostre jove jugador Jaume Salom Ferrer va ésser preseleccionat per jugar uns partits d'observació a la selecció Balear Benjamín. El paper que va fer en Jaume va ésser de destacat i és ben probable que d'un moment a l'altre sigui cridat per anar a la selecció final d'aquesta categoria.

I ja per acabar aquest llarg resum del que han estat vuit anys d'aquests dos esports, les notícies negatives que vàrem haver de publicar recentment respecte a l'equip Juvenil i la mala temporada efectuada pel Santa Maria Amateur aquest any. Els pri-

VUIT...

mers, pel desinterès demostrat i més segons han comentat després de sortir l'article. Els segons, quasibé el mateix. Esperam que l'any que ve no sigui el mateix i ja d'una vegada poguem comentar coses i situacions positives d'aquests dos equips. Pel que fa al bàsquet, la majoria dels equips han acabat la temporada, i les actuacions han estat d'acord amb les possibilitats de cada un, si bé en qualque cas es podien millorar.

La incògnita està en el paper que poden desenvolupar els components del Senior masculí, del qual informarem el proper número així com cal.

Ben aviat farà vuit anys que Coanegra sortí als carrers de Santa Maria per informar al poble. I vuit anys farà també que s'ha intentat informar al mateix en aquest cas de l'esport. Tan futbol com bàsquet, amb problemes de vegades més grossos, a vegades no tant, i amb il·lusió i ganes han duit una continuïtat ininterrompida. Han aconseguit seure unes bases que en principi semblaven impossibles. La majoria d'objectius s'han aconseguit. Imaginam que aquests objectius tendran una continuïtat i que de cada vegada seran més exigent i més alts. Amb el suport de tots, directius, jugadors, aficionats, pensam que estan ben capacitats per porer afrontar altres vuit anys més, o al manco arribar al centenari de les edicions de Coanegra. Noltros, des d'aquí també ho procurarem, i intentarem donar el major suport possible als mateixos a la vegada que intentarem que el poble estigui informat al manco uns cinquanta números més.

XISCO.

Santa Maria Atlètic femení, temporada 87-88

SANTA MARIA ATLÈTIC: HISTÒRIA D'UN EQUIP CAMPIÓ.

A principis de l'any 80, els entusiastes aficionats Miquel Sastre, Pep Torreblanca i Pep Ferrer (en pau descansi), aconseguiren reunir dues dotzenes d'al·lotes que, convenientment entrenades per en Pep Torreblanca, mig en sèrio mig en broma, formaren el que actualment és el C.E. Santa Maria Atlètic femení de futbol.

Baix la presidència d'en Pep Ferrer es feren uns estatuts de la entitat, que foren refrenats pel Consell Superior d'Esports amb el nº 2013 de registre i igualment, més tard, per la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear baix el nº de registre DC 424 i figurant a la Federació Balear de Futbol amb el nº 1238.

El primer partit oficial es disputà en el Camp Municipal d'Esports de Santa Maria, tenint com adversari al CIDE. El resultat final del mateix no va poder ésser més catastròfic. Es va perdre per un contundent 0-7. Però ni el resultat del partit ni la poca experiència minaren a aquelles al·lotes que, paulatinament, dia a dia varen anar agafant gust a l'experiència futbolera i al mal temps bona cara varen anant entrenat i practicant aquest esport amb el fi d'arribar a ésser més que un col·lectiu de persones que practicava el futbol sense cap fonament; De totes aquelles que varen començar a escriure la història de futbol d'aquell club, actualment sols queda n'Antònia Barceló.

L'equip, any darrera any ha anat incorporant noves jugadores, tantes, que al final de vuit temporades han desfilat portant els colors del club ni més ni manco que 63 d'elles.

De tots els equips que començaren la primera lliga oficial de futbol femení, l'únic que segueix en actiu és l'equip Santamarier. No obstant, nombroses jugadores que començaren la pràctica d'aquest esport allà per l'any 80, segueixen en actiu dins altres equips que es varen formar més endavant.

Molts moments difícils va haver de passar aquest equip per poder aconseguir tot el que fins ara ha fet. Però poc a poc, amb il·lusió i molta voluntat varen anant pujant escalons fins aconseguir el que han fet.

Molt han estat els entrenadors que han tengut aquestes al·lotes. Noms com en Guillem Martorell, Juan Manuel Roman, Toni Pastor, Sebastià Gayà, Jesus Navarro i finalment Andreu Borràs, són els que han fet capaç aquest fet i tots ells varen tenir el seu mèrit en cada un dels seus oments, fins el punt de que es va arribar a aconseguir que l'equip fos respectat a tots i cada un dels partits en que havia de jugar.

A la mort del seu president en Pep Ferrer, va agafar les riendes del Club en Toni Serra «Sion», i baix la seva presidència s'ha aconseguit els millors èxits esportius.

Al llarg de tots aquests anys, l'equip s'ha enfrontat en partits internacionals com al Manchester d'Inglaterra, al qual es va guanyar per 2-1, al Bront amb el que se va perdre per 0-4, també anglès. O contra el Lutten Ladies, també britànic, davant el qual es va perdre per un contundent 1-8. Així mateix i en el camp del Seminari de Palma es va jugar contra l'equip francès E.S. Nouvelleoise, al qui es va guanyar per 5-0. Aquesta temporada, al camp Municipal de Santa Maria, s'ha jugat al U.S. Caujacoise al qui va guanyar per 2-1 i empatar a 0 gols en un segon partit.

La temporada passada es va aconseguir la Copa President i en la actual temporada han aconseguit el títol de lliga i igualment Copa President, al guanyar a Santa Ponsa a l'etern rival Juventud Bunyola.

De la actual plantilla, cal destacar tres components que en diverses ocasions han merescut l'atenci de l'actual seleccionador de la Espanyola, en Teodoro Nieto, per formar part del combinat absolut nacional de futbol femení. Na Fina Llorente, na Esperança Mas i na Maria Cruz Muñoz han estat elles, així com onze components de l'equip han tengut l'oportunitat de vestir la samarrra de la selecció autonòmica Balear.

Les components de l'actual plantilla són les següents:

Juana Maria Pons, Mariana Torres, Fina Llorente, Catalina Fuster, Esperança Mas, Maria Mulet, Lluïsa Cortès, Rosario Crespí, Margalida Bover, Juana Far, Marilena Muntaner, Mari Cruz Muñoz, Antonia Barceló, Maria Antonia Jaume, Piedad Gómez, Pilar Bonilla, Catalina Bauzá i Margalida Bauzá. Resaltar que per la temporada venidera es contarà amb els serveis d'una gran jugadora Danesa concretament na Kirsten Svendsen.

Aquest any, per dret propi el club està classificat per participar en el VL Campionat d'Espanya de Clubs, però la participació és molt dubtosa, ja que es va presentar un escrit a la Real Federació Espanyola de Futbol, comunicant la més gran disconformitat en el sorteig efectuat i començament del mateix, ja que es vulnerava la circular nº 13 de la temporada 1987/88, així com el contingut primer de l'article III de la referida circular. Dates tant en el sorteig com del començament de la competició encara no s'havien rebut oficialment, encara que coneguts oficiosament. El curiós era que el dia que s'havia de jugar el partit de la final de la Copa President a les tres de l'horabaixa, el mateix dia i a les dues esperaven les jugadores madrilenyes al Santa Maria per començar el partit. A veure si s'explica això. Ni tan sols la federació Balear s'havia donat compte. En el futbol de vegades les coses són així. Els alts càrrecs no saben fer ni desfer res de res.

Aquesta és la història d'un equip, que com dèiem al principi mig en broma mig en sèrio ha resultat ésser tot un campió i ha resultat ésser l'equip que més alegries ha donat al nostre poble i el que més títols ha aconseguit.

Esperam que continui la ratxa i igualment continuïn els seus dirigents i jugadores donant-nos les alegries com fins ara ho han fet.

XISCO.

KIKO

F. C. 1900

